

GUJARAT BILL NO. 28 OF 2020.

**THE GUJARAT AGRICULTURAL PRODUCE MARKETS
(AMENDMENT) BILL, 2020.**

A BILL

further to amend the Gujarat Agricultural Produce Markets Act, 1963.

સન ૨૦૨૦નું ગુજરાત વિધેયક ક્રમાંક: ૨૮ .

ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર (સુધારા) વિધેયક, ૨૦૨૦.

ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩ વધુ સુધારવા બાબત વિધેયક.

આથી, ભારતના ગણરાજ્યના એકોતેરમા વર્ષમાં નીચેનો અધિનિયમ કરવામાં આવે છે:-

૧. (૧) આ અધિનિયમ ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર (સુધારા) અધિનિયમ, ૨૦૨૦ દ્વંકી સંજ્ઞા અને કહેવાશે. આરંભ.

(૨) તે સન ૨૦૨૦ના મે મહિનાની ૬ઠ્ઠી તારીખે અમલમાં આવ્યો હોવાનું ગણાશે.

સન
૧૯૬૪નો
ગુજરાતનો
૨૦મો.

૨. ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩માં, કલમ ૧માં, પેટા-કલમ (૧)ને બદલે, નીચેની પેટા-કલમ મૂકવી:- સન ૧૯૬૪ના ગુજરાતના ૨૦મા અધિનિયમની કલમ ૧નો સુધારો.

“(૧) આ અધિનિયમ ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન અને ખરીદ-વેચાણ (ઉત્તેજન અને સરલીકરણ) અધિનિયમ, ૧૯૬૩ કહેવાશે.”.

સન ૧૯૬૪નો
ગુજરાતનો
૨૦મો.

૩. આ રીતે ફરી નામ આપેલા ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અને ખરીદ-વેચાણ (ઉત્તેજન અને સરલીકરણ) અધિનિયમ, ૧૯૬૩ (જેનો આમાં હવે પછી, “મુખ્ય અધિનિયમ” તરીકે ઉલ્લેખ કર્યો છે તે)માં, કલમ ૨-માં,- સન ૧૯૬૪ના ગુજરાતના ૨૦મા અધિનિયમની કલમ ૨-નો સુધારો.

(૧) ખંડ (૧)ને બદલે, નીચેનો ખંડ મૂકવો:-

“(૧) “ખેત-ઉત્પન્ન” એટલે અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કરેલું, ખેતી અને બાગાયતીનું પ્રક્રિયા કરેલું અથવા પ્રક્રિયા ન કરેલું તમામ ઉત્પન્ન;”;

(૨) ખંડ (૨)ને બદલે, નીચેનો ખંડ મૂકવો:-

“(૨) “ખેડૂત” એટલે જે વ્યક્તિ સાધારણ રીતે પોતે અથવા પોતાના ગણોતિયાઓ અથવા ભાડૂતી મજૂર દ્વારા અથવા અન્યથા ખેત-ઉત્પન્ન પેદા કરવાના અથવા ઉગાડવાના કામમાં રોકાયેલી હોય તે વ્યક્તિ પણ તેમાં ખેત-ઉત્પન્નના કોઈ વેપારી અથવા દલાલનો સમાવેશ થતો નથી, તેમ છતાં, આવો વેપારી અથવા દલાલ, ખેત-ઉત્પન્ન પેદા કરવાના અથવા વૃદ્ધિના કામમાં પણ રોકાયેલો હોઈ શકે છે. તેમાં, તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા કોઈ કાયદા હેઠળ રજિસ્ટર થયેલા અને સભ્ય ખેડૂતોના ઉત્પન્ન (પેદાશો)ને એકત્રિત કરવાના કામમાં રોકાયેલા હોય તેવા ગમે તે નામે ઓળખાતા ખેડૂતોના એસોસિએશનનો પણ સમાવેશ થાય છે;”;

(૩) ખંડ (૩) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-

“(૩ક) “ખરીદનાર” એટલે પોતે અથવા તે (પોતે) અથવા કોઈ વ્યક્તિ અથવા એજન્ટ વતી બજારમાંના ખેત-ઉત્પન્ન ખરીદે અથવા ખરીદવા માટે સંમત થાય તેવી કોઈ વ્યક્તિ;”;

(૪) ખંડ (૪) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-

“(૪-ક) “કોલ્ડ સ્ટોરેજ (શીતાગાર)” એટલે આ અધિનિયમ હેઠળ બજાર પેટા-યોગાન તરીકે જાહેર કરવામાં આવે તેવું કોલ્ડ સ્ટોરેજ (શીતાગાર);”;

(૫) ખંડ (૫-કકક) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-

“(૫-કકખ) ખેત-ઉત્પન્નના સંબંધમાં, “પ્રત્યક્ષ ખરીદ-વેચાણ” એટલે મુખ્ય બજાર યોગાન, પેટા-બજાર યોગાન, ખાનગી બજાર યોગાન અને બજાર પેટા-યોગાન અથવા કલમ ૩૧ગ હેઠળ સ્થપાયેલા ઇ-બજારની બહાર, પ્રક્રિયા કરનારાઓ (પ્રોસેસર), નિકાસકારો, જથ્થાબંધ ખરીદી કરનારાઓ અને તેવી બીજી વ્યક્તિ દ્વારા ખેડૂતો પાસેથી ખેત-ઉત્પન્નની પ્રત્યક્ષ જથ્થાબંધ ખરીદી;”;

(૬) ખંડ (૬-ક) પછી, નીચેના ખંડો દાખલ કરવા:-

“(૬-કખ) “ઇલેક્ટ્રોનિક વેપાર (ઇ-વેપાર)” એટલે જેમાં કોમ્પ્યુટર નેટવર્ક અથવા ઇન્ટરનેટ ઉપર ઇલેક્ટ્રોનિક રીતે રજિસ્ટ્રેશન (નોંધણી), હરાજી કરવી, બિલિંગ (બિલ બનાવવું), બુકિંગ કરવું, કરાર કરવો, સોદા કરવા, માહિતીની

આપ-લે કરવી, રેકર્ડ રાખવો અને તેવી બીજી સંકળાયેલી પ્રવૃત્તિઓ કરવામાં આવતી હોય તેવા જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નનો વેપાર;

(૬-કગ) “ઇલેક્ટ્રોનિક વેપાર પ્લેટફોર્મ (ઇ-વેપાર પ્લેટફોર્મ)[] એટલે જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નમાંનો વેપાર કરવા માટે, રાજ્ય સરકાર અથવા તેની એજન્સી અથવા આ અધિનિયમ હેઠળ લાઇસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા તૈયાર કરાયેલું ઇલેક્ટ્રોનિક પ્લેટફોર્મ, જેમાં ઇલેક્ટ્રોનિક માધ્યમ અથવા સંપર્કના કોઈ માધ્યમથી કોમ્પ્યુટર નેટવર્ક અથવા ઇન્ટરનેટ અથવા તેવા બીજા કોઈ ઇલેક્ટ્રોનિક સાધનો દ્વારા રજિસ્ટ્રેશન, ખરીદી અને વેચાણ, બિલિંગ (બિલ બનાવવું), બુકિંગ કરવાનું, કરાર કરવાનું અને સોદા કરવાનું કામકાજ ઓનલાઇન કરવામાં આવતું હોય;”;

(૭) ખંડ (૬-કકક) પછી, નીચેના ખંડો દાખલ કરવા:-

“૬-કકખ) “ખેડૂત-ગ્રાહક બજાર” એટલે કલમ ૩૧ચ હેઠળ સ્થાપવામાં આવેલું બજાર યોગાન;

સન ૨૦૧૩નો
૧૮મો.

(૬-કકગ) “ખેડૂત-ઉત્પાદક કંપની (FFCO)[] એટલે કંપની અધિનિયમ, ૨૦૧૩ હેઠળ કંપનીના રજિસ્ટ્રાર પાસે તે તરીકે સંસ્થાપિત અને રજિસ્ટર થયેલી ખેડૂત-ઉત્પાદક સભ્યોની કંપની;

(૬-કકઘ) “સરકારી એજન્સી” એટલે ગુજરાત સરકાર અથવા ખેત-ઉત્પન્ન ખરીદ-વેચાણ સાથે તજવીજ કરતો તેનો સંબંધિત વિભાગ અથવા નિયામક અથવા યથાપ્રસંગ, બોર્ડ;”;

(૮) ખંડ (૭)ને બદલે, નીચેનો ખંડ મૂકવો:-

“(૭) “જનરલ કમિશન એજન્ટ” એટલે તેના માલિક વતી ખેત-ઉત્પન્નને ખરેખર ખરીદે અથવા વેચે અથવા ઇ-પ્લેટફોર્મ પર અથવા બીજા કોઈ પ્રકારના સોદા મારફત પ્રાથમિક અને અન્ય સ્તરના સોદામાં ખરીદવાની અથવા વેચવાની અને તેને આનુષંગિક પ્રવૃત્તિઓ માટેની સગવડ પૂરી પાડે, તેના વેચાણ અથવા ખરીદીની પ્રક્રિયા દરમિયાન તેને પોતાના કબજામાં અને નિયંત્રણમાં રાખે અને જરૂર જણાય, તો બીજી વ્યક્તિ વતી ખરીદનાર પાસેથી તેની ચુકવણી વસૂલ કરે અને કબૂલ કરેલા કમિશનથી વેચાણકારને તે ચૂકવે, આવાં વેચાણ અથવા આવી ખરીદીનો સોદો પૂરો કરવા અને પાર પાડવા માટે જરૂરી હોય તેવું કોઈ કાર્ય કરે અથવા કરવાની તૈયારી બતાવે;”;

(૯) ખંડ (૯)ને બદલે, નીચેનો ખંડ મૂકવો:-

“(૯) “લાઇસન્સ” એટલે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ આપવામાં આવેલું લાઇસન્સ;”;

(૧૦) ખંડ (૧૦)ને બદલે, નીચેનો ખંડ મૂકવો:-

“(૧૦) “લાઇસન્સદાર” એટલે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ આપવામાં આવેલું લાઇસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિ;”;

(૧૧) ખંડ (૧૨-ક)માં, “પેટા-બજાર યોગાન,” એ શબ્દો પછી, “બજાર પેટા-યોગાન” એ શબ્દો દાખલ કરવા;

(૧૨) ખંડ (૧૨-ક) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-

“(૧૨-કક) ખેત-ઉત્પન્નના સંબંધમાં [ખરીદ-વેચાણ] એટલે ખેત-ઉત્પન્નના લણણીના તબક્કેથી શરૂ કરીને, ઉત્પાદનના સ્થળેથી તે છેવટના ગ્રાહકોને પહોંચે ત્યાં સુધીના ખેત-ઉત્પન્નના તબક્કામાં સમાવિષ્ટ તમામ પ્રવૃત્તિઓ એટલે કે વર્ગીકરણ (ગ્રેડિંગ), પ્રક્રિયા (પ્રોસેસિંગ), સંગ્રહ, પરિવહન, વિતરણના માધ્યમો અને પ્રક્રિયામાં સમાવિષ્ટ બીજા તમામ કાર્યો;”;

(૧૩) ખંડ (૧૩-ક) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-

“(૧૩-કક) “બજાર પેટા-યોગાન” એટલે કલમ ૭-ક હેઠળ બજાર પેટા-યોગાન તરીકે જાહેર કરેલા અથવા બજાર પેટા-યોગાન હોવાનું ગણાતા વખાર, કોઠાર (સાઇલો), કોલ્ડ સ્ટોરેજ (શીતાગાર), ફરતી વાડવાળું મકાન અથવા તેવું બીજું માળખું અથવા સ્થળ અથવા સ્થાન;”;

(૧૪) ખંડ (૧૪-ક) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-

“(૧૪-કક) “રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન” એટલે કલમ ૭-કક હેઠળ તે તરીકે મુકરર કરેલું અથવા જાહેર કરેલું બજાર યોગાન;”;

(૧૫) ખંડ (૧૫) પછી, નીચેના ખંડો દાખલ કરવા:-

“(૧૫-ક) “રાષ્ટ્રીય કૃષિ બજાર (NAM)” એટલે તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા કોઈ કાયદાને બાધ આવ્યા વિના, ભારતમાં જ્યાં નિર્દિષ્ટ કરેલા સમયે અને સ્થળે, જાહેર કરેલા ખેત ઉત્પન્નની ખરીદી અને વેચાણ અને તેને આનુષંગિક

પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવામાં આવે તેવું ખરીદ-વેચાણની ઉપયોગિતા ધરાવતું સંકલિત બજાર;

(૧૫-કખ) વેપારીના સંબંધમાં “વધારાનો વેપાર” એટલે વેપારી દ્વારા બજાર સમિતિ પાસે જમા કરવામાં આવેલી જામીનગીરીની અથવા તેને આપવામાં આવેલી બેન્ક બાંધધરી (ગેરંટી)ની રકમના પ્રમાણમાં સમયના કોઈ તબક્કે ખરીદેલા હોય તેવા જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નની કિંમતથી વધુ હોય તેટલી રકમ;

(૧૫-કગ) “વ્યક્તિ”માં, પૃથક (વ્યક્તિ), સહકારી મંડળી, હિંદુ અવિભક્ત કુટુંબ, કંપની અથવા પેઢી અથવા સંસ્થાપિત હોય કે ન હોય તેવા વ્યક્તિઓના એસોસિએશન અથવા મંડળનો સમાવેશ થાય છે;

(૧૫-કઘ) ખેત-ઉત્પન્નના સંબંધમાં “નાના વેપારી” એટલે નિયામક જાહેર કરે તેટલા જથ્થાથી વધુ નહિ તેટલા જથ્થામાં જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નની ખરીદી અથવા વેચાણ હાથ ધરતો હોય તેવો લાઈસન્સ નહિ ધરાવતો વેપારી;”;

(૧૬) ખંડ (૧૭-કકક) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-

“(૧૭-કકખ) “પ્રક્રિયા (પ્રોસેસિંગ) એકમ” એટલે આ અધિનિયમ હેઠળ બજાર પેટા-યોગાન તરીકે જાહેર કરેલું પ્રક્રિયા (પ્રોસેસિંગ) એકમ;”;

(૧૭) ખંડ (૧૭-કકકક)ને બદલે, નીચેનો ખંડ મૂકવો:-

“(૧૭-કકકક) “રજિસ્ટ્રેશન” એટલે આ અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલું રજિસ્ટ્રેશન;”;

(૧૮) ખંડ (૨૦-ક) પછી, નીચેના ખંડો દાખલ કરવા:-

“(૨૦-ખ) “વેચનાર” એટલે કિંમતના અવેજ બદલ ખેત-ઉત્પન્ન વેચતી હોય અથવા વેચવા માટે સંમત થતી હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિ;

(૨૦-ગ) “અનુસૂચિ” એટલે આ અધિનિયમ સાથે જોડેલી અનુસૂચિ;”;

(૧૯) ખંડ (૨૧) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-

“(૨૧-ક) “કોઠાર (સાઇલો)” એટલે કલમ ૭-ક હેઠળ બજાર પેટા-યોગાન તરીકે જાહેર કરેલો કોઠાર (સાઇલો);”;

(૨૦) ખંડ (૨૩)ને બદલે, નીચેનો ખંડ મૂકવો:-

“(૨૩) “વેપારી” એટલે પોતાના માટે જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નની ખરીદી અથવા વેચાણ કરવાનો ધંધો ચલાવતી હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિ અને તેમાં, વેચાણ, પ્રક્રિયા (પ્રોસેસિંગ), ઉત્પાદનના હેતુ માટે અથવા યથાપ્રસંગ, પોતાના ધરવપરાશના હેતુ સિવાયના બીજા કોઈ હેતુ માટે, આવો ધંધો ચલાવતી હોય તેવી સહકારી મંડળી, સંયુક્ત કુટુંબ અથવા સંસ્થાપિત હોય કે ન હોય તેવા વ્યક્તિઓના એસોસિએશનનો સમાવેશ થાય છે;”;

(૨૧) ખંડ (૨૩-કક) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-

“(૨૩-કખ) “સંઘ રાજ્યક્ષેત્ર (યુટી)” એટલે ભારતના સંવિધાનની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા પ્રમાણેનું સંઘ રાજ્યક્ષેત્ર;”;

(૨૨) ખંડ (૨૩-કકક) પછી, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-

“(૨૩-કકખ) “વખાર” એટલે કલમ ૭-ક હેઠળ બજાર પેટા-યોગાન તરીકે જાહેર કરેલી વખાર;”.

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમની
કલમ ૫-નો
સુધારો.

૪. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૫-માં, પેટા-કલમ (૩) પછી, નીચેની પેટા-કલમ દાખલ કરવી:-

“(૪) રાજ્ય સરકાર, આવા બજારોને આ અધિનિયમના નિયમન હેઠળ લાવવા તેમની હક્કમતના વિસ્તારની અંદર ખેત-ઉત્પન્નનું ખરીદ-વેચાણ (માર્કેટિંગ) કરવા માટે, ગ્રામ્ય સામયિક બજારો અથવા હાટડીઓ અથવા તેવા બીજા કોઈ બજારોની માલિકી ધરાવતી હોય અને તેનું સંચાલન કરતી હોય તેવી પંચાયતી રાજની સંસ્થાઓ સહિતના સ્થાનિક સત્તામંડળો સાથે વિચારવિનિમય કરી શકશે જેથી કરીને, ખેતરથી સૌથી નજીકની જગામાં જ ખરીદ-વેચાણ (માર્કેટિંગ)ના પ્લેટફોર્મ તરીકે અસરકારક રીતે કામગીરી કરવા માટે આ બજારોને વિકસાવી શકાય.”.

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમ ૫-ક
દાખલ કરવા
બાબત.

૫. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૫ પછી, નીચેની કલમ દાખલ કરવી:-

સમગ્ર રાજ્યને [૫-ક. આ અધિનિયમ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામામાં એક એકીકૃત બજાર વિસ્તાર તરીકે જાહેર કરવા બાબત. નિર્દિષ્ટ કરીને જાહેર કરેલા તમામ ખેત-ઉત્પન્નો અથવા તેમાંના કોઈપણ પ્રકારના ખેત-ઉત્પન્નના ખરીદ-વેચાણ (માર્કેટિંગ)ના નિયમનના હેતુઓ

માટે, કલમ ૫ હેઠળ કરેલા જાહેરનામાને અધીન રહીને અને જાહેરનામામાં નિર્દિષ્ટ કરેલી મુદત પૂરી થાય તે પહેલાં મળે તેવા વાંધા અને સૂચનો ધ્યાનમાં લીધા પછી, રાજ્ય સરકાર, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, સમગ્ર રાજ્યને, સદરહુ જાહેરનામામાં નિર્દિષ્ટ કર્યા પ્રમાણે એક એકીકૃત બજાર વિસ્તાર તરીકે જાહેર કરી શકશે.”.

૬. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૭ માં,-

- (૧) પેટા-કલમ (૧)માં, ખંડ (૨)ને બદલે, નીચેના ખંડો મૂકવા:-
 “(૨) પેટા-બજાર યોગાનોનો,
 (૨-ક) બજાર પેટા-યોગાનો, કોઈ હોય તો, તેનો અને;”;

- (૨) પેટા-કલમ (૩)માં, “પેટા-બજાર યોગાન” એ શબ્દો પછી, “અથવા બજાર પેટા-યોગાન” એ શબ્દો દાખલ કરવા અને “પેટા-બજાર યોગાનથી” એ શબ્દો પછી, “અથવા બજાર પેટા-યોગાનથી” એ શબ્દો દાખલ કરવા.

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમની
કલમ ૭નો
સુધારો.

૭. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૭ પછી, નીચેની કલમો દાખલ કરવી:-

- “૭ક. (૧) નિયામક, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નના ખરીદ-વેચાણ (માર્કેટિંગ)ના નિયમનના હેતુ માટે, આ અધિનિયમ હેઠળ સ્પષ્ટ રીતે અથવા ગર્ભિત રીતે, પ્રત્યક્ષ (મૂર્ત), ઇલેક્ટ્રોનિક અથવા તેવા બીજા સ્વરૂપે, બજાર સમિતિ દ્વારા સંચાલિત બજાર વિસ્તારમાંના કોઈપણ સ્થળને, મુખ્ય બજાર યોગાન અથવા પેટા-બજાર યોગાન અથવા બજાર પેટા-યોગાન અથવા યથાપ્રસંગ, ખેડૂત ગ્રાહક બજાર યોગાન તરીકે જાહેર કરી શકશે.

સ્પષ્ટીકરણ- આ પેટા-કલમમાં, “સ્થળ” એ શબ્દપ્રયોગમાં, બજાર વિસ્તારમાંના વખાર, કોઠાર (સાઇલો), બંધ ઘર, સફાઈ, ગ્રેડિંગ અને પેકેજિંગ અને પ્રક્રિયા (પ્રોસેસિંગ) એકમ સહિત કોઈ માળખા, વાડબંધ જગા, ખુલ્લી જગ્યાનો લત્તો, શેરીનો સમાવેશ થશે.

- (૨) નિયામક, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્ન અને પશુધનના ખરીદ-વેચાણ (માર્કેટિંગ) માટે, આ અધિનિયમ હેઠળ સ્પષ્ટ રીતે અથવા ગર્ભિત રીતે પ્રત્યક્ષ (મૂર્ત), ઇલેક્ટ્રોનિક અથવા તેવા બીજા સ્વરૂપે, કોઈ “સ્થળ”ને, ખાનગી બજાર

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમો
૭-ક અને ૭-
કક દાખલ
કરવા બાબત.

જાહેર કરેલા
ખેત-ઉત્પન્ન માટે,
વખારો, કોઠારો
(સાઇલો),
શીતાગારને
બજાર પેટા-
યોગાન તરીકે
જાહેર કરવા
બાબત.

યોગાન, ખાનગી બજાર પેટા-યોગાન, અથવા યથાપ્રસંગ, ખાનગી ખેડૂત-ગ્રાહક બજાર યોગાન તરીકે જાહેર કરી શકશે.

સ્પષ્ટીકરણ.- આ પેટા-કલમમાં, “સ્થળ” એ શબ્દપ્રયોગમાં વખાર, કોઠાર (સાઇલો), બંધ મકાન, સફાઈ, ગ્રેડિંગ અને પેકેજિંગ અને પ્રક્રિયા (પ્રોસેસિંગ) એકમ સહિત કોઈ માળખા, વાડબંધ જગા, ખુલ્લી જગ્યાનો લત્તો અને આ અધિનિયમ હેઠળના હેતુ માટે લાઈસન્સ આપેલી વ્યક્તિમાં નિહિત થયેલી જગ્યાનો સમાવેશ થશે.

(૩) આવા વખાર, કોઠાર (સાઇલો), કોલ્ડ સ્ટોરેજ (શીતાગાર) અથવા આવા બીજા માળખા અથવા યથાપ્રસંગ, સ્થળના માલિક, પેટા-કલમ (૨) હેઠળ તેવા સ્થળને બજાર પેટા-યોગાન તરીકે જાહેર કરવા ઇચ્છુક હોય, તો તેમણે નિયામક અથવા તેમના દ્વારા આ અર્થે અધિકૃત કરેલા અધિકારીને (જેનો આમાં હવે પછી, “અધિકૃત અધિકારી” તરીકે ઉલ્લેખ કર્યો છે તેમને), ઠરાવવામાં આવે તેવી રીતે, તેટલી ફી સાથે, ત્રણ વર્ષથી વધારે ન હોય તેવી મુદત માટે અરજી કરવી જોઈશે.

(૪) આવા વખાર, કોઠાર (સાઇલો), કોલ્ડ સ્ટોરેજ (શીતાગાર) અથવા એવા બીજા માળખા અથવા સ્થળના લાઈસન્સદાર, જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્ન પર બજાર ફી વસૂલ કરી શકશે અને રાજ્ય સરકાર દ્વારા જાહેર કર્યા પ્રમાણેના દરથી વધારે ન હોય તેવા યથામૂલ્ય દરે, પેટા-કલમ (૧) હેઠળ જાહેર કરેલા બજાર પેટા-યોગાન ખાતે સોદો (લેવડદેવડ) કર્યા હોય તેવા જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્ન પર વપરાશકાર ચાર્જ વસૂલ કરી શકશે:

પરંતુ ખેડૂત વિકેતા પાસેથી કોઈપણ વપરાશકાર ચાર્જ વસૂલ કરવામાં આવશે નહિ.

(૫) આવા બજાર પેટા-યોગાનના લાઈસન્સદારે, વસૂલ કરેલી આવી બજાર ફી, વપરાશકાર ચાર્જ, બજાર સમિતિના સમાન ટકાવારીના દરે બોર્ડ દ્વારા અલગ નિભાવવામાં આવતા “વિકાસ ફંડ”ના ખાતામાં મૂકવા જોઈશે. કલમ ૩૪-દ-માં ઉચિત ફેરફાર સાથે જોગવાઈ કર્યા પ્રમાણેના હેતુઓ માટે અને તેવી રીતે ફંડનો ઉપયોગ કરવો જોઈશે.

“રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન”ની સ્થાપના.

૭૬૬. નિર્દિષ્ટ સમયગાળામાં થયેલા કામના પ્રમાણ (કામ કરેલા કુલ લોકોની સંખ્યા), મૂલ્ય, અપસ્ટ્રીમ કેચમેન્ટ એરિયા, સેવા પામેલા ગ્રાહકોની ડાઉનસ્ટ્રીમ સંખ્યા અને તેના માટેની ખાસ આંતરમાળખાકીય જરૂરિયાતો જેવા પાસાની વિચારણા કરીને, રાજ્ય સરકાર, કલમ ૭ હેઠળ સ્થપાયેલા કોઈ વિદ્યમાન બજાર યોગાનને, “રાષ્ટ્રીય મહત્વના

બજાર યોગાન” તરીકે મુકરર કરી શકશે અને જાહેર કરી શકશે અથવા કોઈ બજારને, “રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન” તરીકે સ્થાપના કરી શકશે અને જાહેર કરી શકશે:

પરંતુ બજાર યોગાનમાં માલ ચઢાવવા-ઉતારવાનું ખર્ચ, ઠરાવવામાં આવે તેવા વાર્ષિક ટન ખર્ચ (જથ્થા) અથવા યથાપ્રસંગ, આવા વાર્ષિક મૂલ્ય કરતા ઓછું ન હોય તેને “રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન” તરીકે દરજ્જો આપવા માટે વિચારણામાં લઈ શકાશે:

વધુમાં, આવા વાર્ષિક ટન ખર્ચ અથવા આવા વાર્ષિક મૂલ્ય પૈકી ૩૦ ટકા જેટલું મૂલ્ય, બે કરતાં વધારે નહિ તેટલા અન્ય રાજ્યોમાંથી લાવી શકાશે.”.

૮. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૧૦માં, પેટા-કલમ (૨)માં,-

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમની
કલમ ૧૦નો
સુધારો.

સન ૧૯૦૪નો
મુંબઈનો ૧લો
સન ૧૯૦૪નો
મુંબઈનો ૧લો

- (૧) “મુંબઈ સામાન્ય કલમ અધિનિયમ, ૧૯૦૪” એ શબ્દો અને આંકડાને બદલે, “ગુજરાત સામાન્ય કલમ અધિનિયમ, ૧૯૦૪” એ શબ્દો અને આંકડા મૂકવા;
- (૨) નીચેના પરંતુકો ઉમેરવા:-

“પરંતુ બજાર સમિતિએ, ઠરાવેલી મર્યાદા કરતા વધુ હોય તેવા મૂલ્યની કોઈપણ સ્થાવર મિલકતનું, નિયામકની પૂર્વ-મંજૂરી વિના, સંપાદન કરવું જોઈશે નહિ અથવા તેનો નિકાલ કરવો જોઈશે નહિ:

વધુમાં, નિયામક, લેખિતમાં કારણોની નોંધ કરીને, સંપાદન પૂર્ણ થાય તે પહેલા અથવા યથાપ્રસંગ, ખતનો અમલ થાય તે પહેલાં, આવી મંજૂરી રદ કરી શકશે:

વળી, બજાર સમિતિ, નિયામકની પૂર્વ-મંજૂરી લઈને અને ઠરાવેલા અધિકારી પાસેથી મૂલ્યાંકન પ્રમાણપત્ર મેળવીને, કોઈ જમીન અથવા મકાનના માલિક સાથે કરાર કરી શકશે અને આવી જમીન અથવા મકાન ખરીદી શકશે.”.

૯. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૧૧માં,-

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમની
કલમ ૧૧નો
સુધારો.

(૧) પેટા-કલમ (૧)માં,-

(ક) ખંડ (૧)માં, “આઠ ખેડૂતો” એ શબ્દોને બદલે, “જમીન ધરાવતા હોય તેવા દસ ખેડૂતો” એ શબ્દો મૂકવા;

(ખ) ખંડ (૨)માં, “સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવનાર વેપારીઓએ” એ શબ્દોને બદલે, “કલમ ૨૭ અથવા ૨૭-ક હેઠળ જેનું લાઈસન્સ મંજૂર કર્યું હોય અથવા તાજું કર્યું હોય

તેવા કમિશન એજન્ટ અથવા યથાપ્રસંગ, વેપારીઓએ” એ શબ્દો, અક્ષરો અને આંકડા મૂકવા;

(ગ) ખંડ (૩)માં, પરંતુક પછી, નીચેનો પરંતુક દાખલ કરવો:-

“વધુમાં, ઉપરના ખંડો (૧), (૨) અને (૩) હેઠળ મતદાન કરવા તેમજ તેમના સંબંધિત વર્ગનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે, વ્યક્તિ, ઠરાવવામાં આવે તે રીતે રાજ્યની માત્ર કોઈ એક બજાર સમિતિના મતદાતા તરીકે પાત્ર રહેશે અને તે જ બજાર સમિતિનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા પણ પાત્ર રહેશે અને રાજ્યની બીજી કોઈપણ બજાર સમિતિ માટે પાત્ર થશે નહિ;”;

(ર) પેટા-કલમ (૪) પછી, નીચેની પેટા-કલમ દાખલ કરવી:-

“(૪ક) (ક) બજાર સમિતિના અધ્યક્ષ અથવા યથાપ્રસંગ, ઉપાધ્યક્ષે અગાઉ રાજીનામું આપ્યું હોય અથવા તેમને (હોદ્દા પરથી) દૂર કરવામાં આવ્યા હોય તે સિવાય, તે, સતત બે કરતાં વધુ નહિ તેટલી મુદત સુધી હોદ્દો ધરાવવાને હકદાર રહેશે.

(ખ) સતત બે મુદતો સુધી અધ્યક્ષ અથવા યથાપ્રસંગ, ઉપાધ્યક્ષનો હોદ્દો ધરાવતી હોય તેવી વ્યક્તિ, પોતે તે હોદ્દો ધરાવતા બંધ થાય તે પછીની બે કરતાં ઓછી નહિ તેટલી મુદત પસાર થઈ ગયા પછી, તે હોદ્દો ધરાવવાને પાત્ર રહેશે.

સ્પષ્ટીકરણ ૧.- આ પેટા-કલમના હેતુ માટે, “મુદત” એ શબ્દપ્રયોગ એટલે સમિતિની પ્રથમ સામાન્ય બેઠકની તારીખથી શરૂ થતી અઢી વર્ષની મુદત કે જેમાં અધ્યક્ષ અથવા યથાપ્રસંગ, ઉપાધ્યક્ષને ચૂંટવામાં આવ્યા હોય.

સ્પષ્ટીકરણ ૨.- ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર (સુધારા) અધિનિયમ, ૨૦૨૦ના આરંભે, અઢી વર્ષ કરતાં વધુ પણ પાંચ વર્ષ કરતાં વધુ નહિ તેટલી મુદત સુધી બજાર સમિતિના અધ્યક્ષ અથવા યથાપ્રસંગ, ઉપાધ્યક્ષનો હોદ્દો ધરાવતી કોઈ વ્યક્તિને, આવા આરંભ(ની તારીખ) પછી તે હોદ્દા માટે ફરી ચૂંટવામાં આવી હોય, ત્યારે તેણે, આ પેટા-કલમના હેતુ માટે, આવી ચૂંટણી પહેલાં એક મુદત માટે હોદ્દો ધરાવ્યો હોવાનું ગણાશે.”.

સન
૨૦૨૦નો
ગુજરાતનો
.....

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમો
૧૧૬ થી ૧૧૮
દાખલ કરવા
બાબત.

૧૦. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૧૧ પછી, નીચેની કલમો દાખલ કરવી:-

રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર સરકાર, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, કલમ ૭૬૬ હેઠળ સ્થપાયેલા યોગાનની “રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન (એમએનઆઈ)” તરીકે ગણાતા હોય બજાર સમિતિની સ્થાપના.

તેવા ગુજરાત રાજ્યમાં આવેલા તેવા બજાર યોગાન માટે, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓના અસરકારક અમલીકરણ માટે, અલગ બજાર સમિતિની રચના કરી શકશે.

(૨) બજાર સમિતિ માટે અને તેના સંબંધમાં, આ અધિનિયમમાં કરેલી અધ્યક્ષ, ઉપાધ્યક્ષ અને સભ્યોની ચૂંટણી સહિતની તમામ જોગવાઈઓ, “રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન” માટે રચના કરેલી બજાર સમિતિને, ઉચિત ફેરફારો સાથે, લાગુ પડશે.

(૩) કલમ ૧૧ હેઠળ જોગવાઈ કરી હોય તે સિવાય, રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાનની બજાર સમિતિ, નીચેના સભ્યોની બનશે:-

(૧) અધ્યક્ષ;

(૨) ઉપાધ્યક્ષ;

(૩) ૧૦ (દસ) ખેડૂતો;

જેમાંથી, જ્યાં રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન આવેલા હોય તે રાજ્ય સરકાર પાસેથી આવી નામનિયુક્તિની વિનંતી મળ્યેથી, સંબંધિત રાજ્ય સરકારે નામનિયુક્ત કરવાના બે ખેડૂતો- જેમાં રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન (MNI)માં જ્યાંથી માલ આવતો હોય તેવા અન્ય બે રાજ્યોમાંથી એક એક ખેડૂત હોવા જોઈશે;

(૪) આવા બજાર વિસ્તારના રહેવાસી હોય તેવા લાઈસન્સ ધરાવતા વેપારીઓમાંથી ચૂંટાયેલા, એકવિધ એકીકૃત લાઈસન્સ ધરાવનાર એક વેપારી, જે બજાર વિસ્તારમાંનો રહેવાસી હોય;

(૫) સંબંધિત રાજ્ય સરકાર દ્વારા નામનિયુક્ત કરેલા આંતર-રાજ્ય વેપાર લાઈસન્સ ધરાવતો એક વેપારી;

(૬) ઠરાવેલી રીતે સભ્ય તરીકેનું લાઈસન્સ ધરાવતા કમિશન એજન્ટનો એક પ્રતિનિધિ;

(૭) ભારત સરકાર (કૃષિવિષયક બજારવ્યવસ્થા)ના સલાહકાર અથવા ભારત સરકારના ઉપ-સચિવના દરજ્જાથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય તેવા તેમના નામનિયુક્ત;

- (૮) શહેરના મુખ્ય કારોબારી અધિકારી અથવા મ્યુનિસિપલ કમિશનર અથવા યથાપ્રસંગ, નગરપાલિકાના પ્રમુખ અથવા તેમના નામનિયુક્ત;
- (૯) આવી સત્તા વાપરતા મુખ્ય નગર આયોજક અથવા સત્તાધિકારી અથવા તેમના નામનિયુક્ત;
- (૧૦) નિયામક અથવા ભારત સરકારના ઉપ સચિવના દરજ્જાથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય તેવા તેમના નામનિયુક્ત, હોદ્દાની રૂએ;
- (૧૧) બોર્ડના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, હોદ્દાની રૂએ, અથવા ભારત સરકારના ઉપ સચિવના દરજ્જાથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય તેવા તેમના નામનિયુક્ત;
- (૧૨) રાજ્ય સરકારે નીમવાના કારોબારી સભ્ય કે જેમણે બજાર સમિતિના સેક્રેટરી તરીકે કાર્ય કરવું જોઈશે.

એમએનઆઇ
-ની બજાર
સમિતિની
નિમણૂક અને
કાર્યો.

૧૧૫. રાજ્ય સરકારે, ઓછામાં ઓછી દસ વર્ષની સેવા પૂરી કરી હોય તેવા રાજ્ય મુલકી સેવાના અધિકારીઓમાંથી અથવા એવી રીતે નિભાવેલી વ્યાવસાયિકોની પેનલમાંથી અથવા કૃષિવિષયક બજાર વ્યવસ્થા (ખરીદ-વેચાણ)માં દસ વર્ષનો અનુભવ ધરાવતા રાજ્ય સરકારમાંના અધિકારીઓમાંથી પ્રતિનિયુક્તિ પર બજાર સમિતિના સેક્રેટરીની નિમણૂક કરવી જોઈશે.

એમએનઆઇ-
ની કારોબારી
સમિતિ.

૧૧૬. (૧) એમએનઆઇ માટેની કારોબારી સમિતિ નીચેના સભ્યોની બનશે.-

- (૧) એમએનઆઇ-ના અધ્યક્ષ;
- (૨) એમએનઆઇ-ના ઉપાધ્યક્ષ;
- (૩) એમએનઆઇ-નું એકવિધ એકીકૃત લાઇસન્સ ધરાવતા વેપારી;
- (૪) નિયામક અથવા ભારત સરકારના ઉપ-સચિવના દરજ્જાથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય તેવા તેમના નામનિયુક્ત, હોદ્દાની રૂએ;
- (૫) બોર્ડના વહીવટી નિયામક (મેનેજિંગ ડિરેક્ટર), હોદ્દાની રૂએ અથવા ભારત સરકારના ઉપ-સચિવના દરજ્જાથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય તેવા તેમના નામનિયુક્ત;
- (૬) એમએનઆઇ-ની બજાર સમિતિના કારોબારી સભ્ય, જેમણે કારોબારી સમિતિના સભ્ય-સચિવ તરીકે કાર્ય કરવું જોઈશે.

(૨) કટોકટીના પ્રસંગે, કારોબારી સમિતિ, બજાર સમિતિની મંજૂરી માટે જરૂરી હોય તેવા મુદ્દાઓ નક્કી કરી શકશે. તેમ છતાં, આવા નિર્ણયો લેવામાં આવે તે તારીખથી પિસ્તાળીસ દિવસની અંદર બજાર સમિતિએ આવા નિર્ણયની મંજૂરી આપવી જોઈશે. સદરહુ સમયમર્યાદામાં નિર્ણય ન લેવામાં આવે તેવા કિસ્સામાં અથવા બજાર સમિતિએ આવો નિર્ણય નામંજૂર કર્યો હોય તેવા કિસ્સામાં, આવો નિર્ણય રદબાતલ થશે, તેમ છતાં, આવી કોઈ નામંજૂરીથી, કારોબારી સમિતિના નિર્ણય હેઠળ અગાઉ કરેલા કોઈપણ કાર્યની કાયદેસરતાને બાધ આવશે નહિ:

પરંતુ બજાર સમિતિ, આવા નિર્ણયમાં કોઈ ફેરફાર કરે, તો આ નિર્ણય, આવા નિર્ણયની તારીખથી ફેરફાર કર્યો હોય તેટલે સુધી લાગુ પડશે.

(૩) કારોબારી સમિતિ, જરૂરી હોય તેટલી વખત પણ કેલેન્ડર મહિનામાં ઓછામાં ઓછી એક વખત મળશે.

એમએનઆઇ-
ની કારોબારી
સમિતિના
સભ્યોના
હોદ્દાની મુદત.

૧૧૬. રાજ્ય સરકાર ઠરાવે તેવી રીતે, વખતોવખત, એમએનઆઇ-ની કારોબારી સમિતિની રચના કરવામાં આવશે.

આ
અધિનિયમની
જોગવાઈઓ
રાષ્ટ્રીય
મહત્વના
બજાર
યોગાનને લાગુ

૧૧૭. [રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન] માટે નિર્દિષ્ટ કરેલી ન હોય તેવી, આ અધિનિયમની અન્ય તમામ જોગવાઈઓ, કલમ ૧૧-ક હેઠળ સ્થપાયેલા અને જાહેર કરેલા એમએનઆઇ-ને પણ ઉચિત ફેરફાર સાથે લાગુ પડશે.[]

૧૧. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૨૭માં,-

(૧) પેટા-કલમ (૧)માં, [વેપારીને, જનરલ કમીશન એજન્ટને,] એ શબ્દોને બદલે, "જનરલ કમિશન એજન્ટને,] એ શબ્દો મૂકવા.

(૨) પેટા-કલમ (૨)માં, "દલાલો, કમિશન એજન્ટો અથવા વેપારીઓએ[] એ શબ્દોને બદલે, "દલાલો અથવા કમિશન એજન્ટોએ[] એ શબ્દો મૂકવા.

૧૨. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૨૭ પછી, નીચેની કલમ દાખલ કરવી:-

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમની
કલમ ૨૭નો
સુધારો.

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમ
૨૭ક દાખલ
કરવા બાબત.

એકીકૃત એકવિધ
લાઇસન્સ આપવા
અથવા તાજું
કરવા બાબત.

૨૭૬. (૧) નિયામક અથવા તેમણે અધિકૃત કરેલ અધિકારીએ, ઠરાવવામાં આવે તેવી રીતે અને તેવા નમૂનામાં, વેપારી માટે આપવાના અથવા તાજું કરવાના એકવિધ લાઇસન્સ, કોઇ મુખ્ય બજાર યોગાન, પેટા-બજાર યોગાન, બજાર પેટા-યોગાન, ખાનગી બજાર યોગાન અને પેટા-યોગાન, ઇ-ટ્રેડિંગ (વેપાર) પ્લેટફોર્મ અથવા રાજ્યમાં તે હેતુ માટે મુકરર કરેલ અન્ય કોઇ જગ્યામાં વેપારી તરીકે કામ કરવા માટે, સમગ્ર રાજ્યમાં માન્ય રહેશે. ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર (સુધારા) અધિનિયમ, ૨૦૨૦ના આરંભની તારીખથી છ મહિનાની અંદર, બજાર સમિતિઓએ આપેલ વિદ્યમાન વેપારી લાઇસન્સ, નિયામક અથવા તેમણે અધિકૃત કરેલ અધિકારી દ્વારા રાજ્યવ્યાપી એકવિધ વેપારી લાઇસન્સમાં બદલવા જોઈશે. ત્યાં સુધી બજાર સમિતિઓએ આપેલ વિદ્યમાન વેપારી લાઇસન્સ, રાજ્યવ્યાપી એકવિધ વેપારી લાઇસન્સ હોવાનું ગણાશે:

સન ૨૦૨૦નો
ગુજરાતનો
.....

પરંતુ લાઇસન્સ ફી, સંબંધિત બજાર સમિતિને ચૂકવવાપાત્ર થશે.

સ્પષ્ટીકરણ.- ખાનગી બજાર લાઇસન્સદાર અથવા એવા અન્ય લાઇસન્સદાર અથવા તેની વ્યવસ્થાપન સમિતિ, આવા બજાર યોગાનોમાં કામ કરવા માટેની મંજૂરી આપવા માટે, નિયામક અથવા તેમણે અધિકૃત કરેલા અધિકારીએ જેમને લાઇસન્સ આપ્યા હોય તેવા એકીકૃત એકવિધ વેપારી લાઇસન્સદારને રજિસ્ટર કરી શકશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ લાઇસન્સ મેળવવા અથવા તાજું કરવા ઇચ્છતી હોય તેવી કોઇપણ વ્યક્તિએ, ઠરાવવામાં આવે તેવા નમૂનામાં અને તેવી રીતે, લાઇસન્સ આપવા અથવા યથાપ્રસંગ, તાજું કરાવવા માટે, નિયામક અથવા તેમણે અધિકૃત કરેલા અધિકારીને અરજી કરવી જોઈશે.

(૩) પેટા-કલમ (૧) હેઠળનું લાઇસન્સ, ઠરાવવામાં આવે તેટલી અધિકતમ મર્યાદાની અંદર, ઠરાવવામાં આવે તેવા નમૂનામાં, તેટલી મુદતો માટે, તેવી બોલીઓ અને શરતો અને નિયંત્રણો પર અને બજાર સમિતિ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલી ફી ભર્યેથી આપી શકાશે.

(૪) લાઇસન્સ આપવા અથવા તાજું કરાવવા માટે પેટા-કલમ (૨) હેઠળ કરાયેલી અરજી, નિયામક અથવા તેમણે અધિકૃત કરેલા અધિકારી દ્વારા, ઠરાવવામાં આવે તેવા કારણોસર અને તેની લેખિત નોંધ કરીને નામંજૂર કરી શકાશે.

(૫) નિયામક અથવા અધિકૃત અધિકારી, પોતે યોગ્ય ગણે તેવી તપાસ કર્યા પછી અને ઠરાવેલી રીતે લાઇસન્સદારને સુનાવણીની વાજબી તક આપ્યા પછી, નીચે પૈકીના

કોઈ કારણોને લીધે, આ કલમ હેઠળ કાઢી આપેલા લાઇસન્સને મોફ્ફ રાખી શકશે અથવા રદ કરી શકશે,-

- (ક) કે, લાઇસન્સ જાણીબૂઝીને, ગેરરજૂઆત કરીને અથવા કપટથી મેળવવામાં આવ્યું હોય;
- (ખ) કે, લાઇસન્સદાર પોતે અથવા અન્ય લાઇસન્સદાર સાથે કપટમાં સામેલ થઈને કોઈ કૃત્ય કરે અથવા કોઈ પ્રકારના બજારમાં જાહેર કરેલ ખેત-ઉત્પન્નના ખરીદ-વેચાણને જાણીબૂઝીને અટકાવવા, મોફ્ફ રાખવા અથવા બંધ કરવાના ઇરાદાથી બજારમાં તેના સામાન્ય કામકાજથી દૂર રહે અને જેના પરિણામે, જાહેર કરેલ ખેત-ઉત્પન્નના ખરીદ-વેચાણને અટકાવવામાં, મોફ્ફ રાખવામાં અથવા બંધ કરવામાં આવેલ હોય;
- (ગ) કે, લાઇસન્સદારે, આ અધિનિયમની કોઈ જોગવાઈઓ અથવા નિયમો અથવા પેટા-કાયદાનું ઉલ્લંઘન કર્યું હોવાનું જણાય;
- (ઘ) કે, લાઇસન્સદાર આ અધિનિયમ અથવા નિયમો અથવા પેટા-કાયદા હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠર્યો હોય;
- (ચ) કે, લાઇસન્સદાર નાદાર ઠર્યો હોય;
- (છ) કે, લાઇસન્સદાર ઠરાવવામાં આવે તેવા કારણોસર કોઈ ગેરલાયકાત ધરાવતો હોય.

(૬) આ કલમ હેઠળ જેનું લાઇસન્સ માફ્ફ રાખ્યું હોય અથવા રદ કર્યું હોય એવા લાઇસન્સ ધરાવનારે, નિયામક અથવા આ અર્થે અધિકૃત કરેલા અધિકારીને, ઠરાવેલી રીતે શેરો કરવા માટે તે તરત જ રજૂ કરવું જોઈશે અને તે, (લાઇસન્સ) આવી રીતે મોફ્ફ રાખવા અથવા રદ કરવાના કારણે કોઈ વળતર અથવા લાઇસન્સ ફીની સમગ્ર રકમ અથવા તેના કોઈ ભાગના રિફંડનો કોઈ દાવો કરવા માટે હકદાર રહેશે નહિ.

(૭) લાઇસન્સ આપવાની અથવા તાજું કરી આપવાનો ઇનકાર કરતા અથવા કોઈ લાઇસન્સ મોફ્ફ રાખતા અથવા રદ કરતા કોઈ હુકમથી નારાજ થયેલી કોઈ વ્યક્તિ, જો આવો હુકમ નિયામકે કર્યો હોય, તો રાજ્ય સરકારને અથવા આવો હુકમ તેમણે અધિકૃત કરેલા અધિકારીએ કર્યો હોય, તો નિયામકને, હુકમની તેને જાણ થયાની તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર, ઠરાવેલી રીતે અપીલ કરી શકશે.

(૮) રાજ્ય સરકાર અથવા યથાપ્રસંગ, નિયામકે, અપીલ કરનારને સુનાવણીની વાજબી તક આપ્યા પછી, આવી અપીલ અંગે પોતાને ન્યાયી અને યોગ્ય જણાય તેવો હુકમ કરવો જોઈશે.

(૯) પેટા-કલમ (૧)માં ગમે તે મજકૂર હોય તેમ છતાં, લાઇસન્સ ધરાવનાર, રાજ્યની ફક્ત એક બજાર સમિતિ માટે જ મતદાર તરીકે પાત્ર ગણાશે અને ઠરાવવામાં આવે તેવી રીતે તે જ બજાર સમિતિનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે પાત્ર ગણાશે પણ રાજ્યની અન્ય કોઈપણ બજાર સમિતિનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે પાત્ર ગણાશે નહિ.”.

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમની
કલમ ૨૮નો
સુધારો.

૧૩. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૨૮માં,-

(૧) પેટા-કલમ (૧)માં, “બજાર વિસ્તારમાં ખરીદેલાં અથવા વેચેલાં ખેતીનાં ઉત્પન્ન[] એ શબ્દોને બદલે, “રાજ્ય બહારથી અથવા રાજ્યમાંથી લાવવામાં આવેલા, મુખ્ય બજાર યોગાન, પેટા-બજાર યોગાન અથવા બજાર પેટા-યોગાનમાં ખરીદેલાં અથવા વેચેલાં ખેત-ઉત્પન્ન[] એ શબ્દો મૂકવા;

(૨) પેટા-કલમ (૨)માં, ખંડ (ખ)ના પરંતુકને બદલે, નીચેનો પરંતુક મૂકવો:-

[]પરંતુ કોઈ ખેત-ઉત્પન્ન, આ કલમની પેટા-કલમ (૩)ના ખંડ (૨) હેઠળ આવા ઉત્પન્ન ઉપર ચૂકવવાપાત્ર બજાર ફી અથવા વપરાશકાર ચાર્જની ચુકવણી કર્યા વિના, પ્રક્રિયા કરેલું, વેચેલું અથવા ફરી વેચેલું અથવા મુખ્ય બજાર યોગાન, પેટા-બજાર યોગાન અથવા બજાર પેટા-યોગાનની બહાર રવાના કર્યું હોવાનું જણાય તેવા કિસ્સામાં, તેવા ખેત-ઉત્પન્ન પર આવી લેવાપાત્ર અને વસૂલાતપાત્ર રકમની બે ગણી બજાર ફી અથવા વપરાશકાર ચાર્જ લેવામાં અને વસૂલવામાં આવશે.[];

(૩) કલમ ૨૮-માં, “બજાર વિસ્તાર” એ શબ્દો જ્યાં જ્યાં આવે છે ત્યાં તેના બદલે, “મુખ્ય બજાર યોગાન, પેટા-બજાર યોગાન અથવા બજાર પેટા-યોગાન” એ શબ્દો મૂકવા.

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમ
૨૮કક દાખલ
કરવા બાબત.

૧૪. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૨૮ પછી, નીચેની કલમ દાખલ કરવી:-

વાહનો પર “૨૮કક. બજાર સમિતિ, બજાર યોગાનમાં પ્રવેશ કરે તે વાહનો ઉપર, પેટા-કાયદામાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવા દરે, પ્રવેશ ફી લઈ શકશે અને વસૂલ કરી શકશે: બાબત.

પરંતુ ખેડૂત-વેચનાર પાસેથી આવી કોઈપણ ફી લેવી અને વસૂલ કરવી જોઈશે નહિ.”.

૧૫. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૨૮૬ પછી, નીચેની કલમ દાખલ કરવી:-
- સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમ
૨૮૫ દાખલ
કરવા બાબત.
- બિન-વસૂલાત-
પાત્ર ફી, વગેરે
માંડવાળ
કરવાની સત્તા.
૨૮૫. બજાર સમિતિ, જો તેના અભિપ્રાય પ્રમાણે કોઈ ફી, વપરાશકાર ખર્ચ અથવા રકમ બિન-વસૂલાતપાત્ર હોય, તો કરાર હેઠળ અથવા અન્યથા, આવી કોઈ ફી, વપરાશકાર ખર્ચ અથવા તેની લેણી રકમ અથવા તે ઉપરાંત ચૂકવવાપાત્ર કોઈ રકમ, માંડવાળ કરી શકશે:
- પરંતુ ફી અથવા રકમ રૂપિયા એક લાખથી વધુ હોય, તો બજાર સમિતિએ, આવી કોઈ ફી, વપરાશકાર ખર્ચ અથવા રકમ માંડવાળ કરતાં પહેલાં, નિયામકની પૂર્વ-મંજૂરી લેવી જોઈશે.[]
૧૬. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૩૦ પછી, નીચેની કલમો દાખલ કરવી:-
- સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમો
૩૦૬ અને
૩૦૫ દાખલ
કરવા બાબત.
- બજાર
યોગાનમાં
દબાણ દૂર
કરવાની સત્તા.
૩૦૬. રાજ્ય સરકાર દ્વારા આ અર્થે યોગ્ય રીતે સત્તા આપવામાં આવેલા બજાર સમિતિના અધિકારી અથવા કર્મચારીને, મુખ્ય બજાર યોગાન અને પેટા-બજાર યોગાનના વિસ્તારોમાંથી કોઈ દબાણ દૂર કરવાની સત્તા રહશે અને આવું દબાણ દૂર કરવાનો ખર્ચ, સદરહુ દબાણ કરનાર વ્યક્તિ દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર થશે અને તે, જમીન મહેસૂલની બાકી તરીકે તે જ રીતે વસૂલવામાં આવશે.
- તોલવાના
સાધનો, વજન
અને માપનો
ઉપયોગ, તેમનું
નિરીક્ષણ.
૩૦૫. (૧) પ્રવર્તમાન અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ કરેલા નિયમોમાં ઠરાવેલા હોય તેવા વજનો અને માપોની જરૂરિયાતો પરિપૂર્ણ કરતા હોય તેવા મેન્યુઅલ (નિયમસંગ્રહ) અને ઇલેક્ટ્રોનિક તોલવાના સાધનોનો ઉપયોગ, મુખ્ય બજાર યોગાન, પેટા-બજાર યોગાન, બજાર પેટા-યોગાન, ખાનગી બજાર યોગાન અને ખેડૂત-ગ્રાહક બજાર યોગાનમાં જરૂરી ખેત-ઉત્પન્નનું વજન કરવા અથવા માપવા માટે કરવો જોઈશે:

પરંતુ ખેત-ઉત્પન્નના વેચાણ અને ખરીદીના સોદાઓમાં, ઇલેક્ટ્રોનિક કાંટાનો ઉપયોગ કરવો વધુ યોગ્ય ગણાશે.

(૨) આ કલમ હેઠળ બજાર સમિતિ દ્વારા રાખવામાં આવેલ તોલવાના સાધનો, વજન અને માપનું, નિયામક અથવા વહીવટી નિયામક (મેનેજિંગ ડિરેક્ટર) અથવા અધિકૃત અધિકારી દ્વારા વખતોવખત નિરીક્ષણ, તપાસ અને ચકાસણી કરી શકાશે.”.

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના ૨૦મા
અધિનિયમમાં નવા
પ્રકરણો-૪૬૬ અને
૪૬૬૬ દાખલ
કરવા બાબત.

૧૭. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૩૧-૫ પછી, નીચેના પ્રકરણો અને કલમો દાખલ કરવા:-

પ્રકરણ-૪૬૬ ઇ-ટ્રેડિંગ

ઇલેક્ટ્રોનિક ટ્રેડિંગ
પ્લેટફોર્મની
સ્થાપના અને
ઉત્તેજન.

૩૧૬. (૧) કોઇપણ વ્યક્તિએ, કલમ ૩૧-બ હેઠળ લાઇસન્સ મેળવ્યા સિવાય, જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નમાં વેપાર કરવા માટે, કોઇ ઇલેક્ટ્રોનિક વેપાર (ટ્રેડિંગ) પ્લેટફોર્મ સ્થાપવું જોઈશે નહિ અને ચલાવવું જોઈશે નહિ.

(૨) પેટા-કલમ (૧)માં જોગવાઈ કરી હોય તે સિવાય, રાજ્ય સરકાર અથવા તેની એજન્સી, તેમ છતાં, જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નનો વેપાર કરવા માટે, ઠરાવવામાં આવે તેવી રીતે, ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ સ્થાપી શકશે અને ચલાવી શકશે.

ઇલેક્ટ્રોનિક ટ્રેડિંગ
પ્લેટફોર્મની સ્થાપના
કરવા માટે
લાઇસન્સ આપવા
અને તાજું કરવા
બાબત.

૩૧બ. (૧) કલમ ૩૧-ફ હેઠળ ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ સ્થાપવા ઇચ્છતી કોઇ વ્યક્તિએ, લાઇસન્સ મેળવવા માટે, ઠરાવવામાં આવે તેવા નમૂનામાં અને તેવી રીતે, તેવી ફી અને જામીનગીરી તથા બેન્કની બાંધધરી સાથે અને તેવી બોલીઓ અને શરતો પરિપૂર્ણ કરવાને અધીન રહીને, નિયામકને અરજી કરવી જોઈશે.

(૨) લાઇસન્સ મેળવવા માટે અથવા તાજું કરવા માટે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ મળેલી અરજી, કારણોની લેખિતમાં નોંધ કરીને, મંજૂર અથવા નામંજૂર કરી શકાશે:

પરંતુ આ કલમ હેઠળ મળેલી અરજી, કલમ ૩૧-છમાં નિર્દિષ્ટ કરેલા કારણોમાં ઉચિત ફેરફાર સાથે કોઇપણ કારણોસર નામંજૂર થવાને પાત્ર રહેશે.

(૩) કોઇ વ્યક્તિ અથવા રાજ્ય સરકાર અથવા યથાપ્રસંગ, તેની એજન્સી દ્વારા સંચાલિત અને તેના દ્વારા ચલાવતા ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મને, ઇ-ટ્રેડિંગ સાથે જોડાયેલા તમામ આંતરમાળખા અને સેવાઓ, ઠરાવેલી રીતે પૂરી પાડી શકાશે.

(૪) લાઇસન્સદાર અથવા તેની સંચાલન સમિતિ, જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્ન માટે બજાર ફી અથવા કલમ ૫-ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ પ્રસિદ્ધ કરેલા જાહેરનામામાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં ન આવ્યા હોય તેવા ખેત-ઉત્પન્નની બાબતો પર રાજ્ય સરકાર ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ પર વેચાણના સોદા માટે ઠરાવે તેવા દરોથી વધુ ન હોય તેવા દરે, વપરાશકાર ચાર્જ વસૂલ કરી શકશે:

પરંતુ ખેડૂત-વેચનાર પાસેથી કોઈપણ વપરાશકાર ચાર્જ વસૂલ કરવો જોઈશે નહિ.

(૫) ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મના લાઇસન્સદારે, બજાર સમિતિના દરને સમાન ટકાવારીના દરે, બોર્ડ દ્વારા નિભાવેલા અલગ [[વિકાસ ફંડ]]માં તેવી બજાર ફી અથવા તેવા વપરાશકાર ચાર્જની વસૂલાતનો ફાળો આપવો જોઈશે. આ ફંડનો ઉપયોગ, ખરીદ-વેચાણ વ્યવસ્થાના સામાન્ય આંતરમાળખા, કૌશલ્ય વિકાસ, તાલીમ, સંશોધન અને ગીરો ધિરાણ અને રાજ્યમાં કાર્યક્ષમ ખરીદ-વેચાણ વ્યવસ્થા ઊભી કરવામાં સહાય કરે તેવી બીજી પ્રવૃત્તિઓના વિકાસના હેતુઓ માટે કરવો જોઈશે.

ઇ-પ્લેટફોર્મ પર બજાર પેટા-યોગાન તરીકે જાહેર કરેલા વખારો, કોઠાર (સિલોસ), શીતાગારો અથવા તેવા અન્ય માળખા અથવા જગ્યાનું સંકલન.

૩૧ભ. ભારત સરકારના ઇ-પ્લેટફોર્મ સાથે જોડાવા ઇચ્છતા હોય તેવા કલમ ૭૬ હેઠળ બજાર- પેટા યોગાન માટે લાઇસન્સ ધરાવનાર, રાજ્ય સરકાર અથવા તેની એજન્સી મારફત, કેન્દ્ર સરકાર ઠરાવે તેવા નમૂનામાં, તેવી ફી સાથે અને તેવી રીતે, કૃષિ, સહકાર અને ખેડૂત કલ્યાણ વિભાગ, ભારત સરકારને અરજી કરી શકશે.

ખાનગી બજારનું સંકલન.

૩૧મ. ઇ-ટ્રેડિંગ પોર્ટલ સાથે સંકલન કરવા ઇચ્છતા ખાનગી બજાર યોગાનના લાઇસન્સદાર, કેન્દ્ર સરકાર ઠરાવે તેવી રીતે, રાજ્ય સરકાર અથવા તેની એજન્સી મારફત, કેન્દ્ર સરકારને અરજી કરી શકશે.

ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મની આંતર વ્યાવહારિકતા.

૩૧ચ. એકીકૃત રાષ્ટ્રીય ખેત બજાર ઊભું કરવા અને વિવિધ ઇ-પ્લેટફોર્મનું સંકલન કરવાના હેતુથી, ઇ-પ્લેટફોર્મમાંની એપ્લિકેશન, કેન્દ્ર સરકારના આદેશોને અધીન રહીને, નિયામક દ્વારા ઠરાવેલા વિગતવર્ણનો અને ધોરણો અનુસાર, આંતર વ્યાવહારિક હોવી જોઈશે.

વેચનારને
ચુકવણી અને
હિસાબોની
નિભાવણી.

૩૧-૨. (૧) આ અધિનિયમમાં ગમે તે મજદૂર હોય તેમ છતાં, ઇ-પ્લેટફોર્મ પર વેપાર કરવામાં આવેલા જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નની ચુકવણી, વેચનારને, વેચાણના સોદાના દિવસે જ અથવા કાર્યપદ્ધતિવિષયક જરૂરિયાત હોય, તો વધુમાં વધુ તેના પછીના દિવસે કરવી જોઈશે. ઇલેક્ટ્રોનિક વેપારમાં કાર્યપદ્ધતિવિષયક તાકીદની જરૂરિયાતમાં, ઠરાવવામાં આવે તેવી રીતે વેચનારને ચુકવણી કરી શકાશે.

(૨) લાઇસન્સદારે અથવા યથાપ્રસંગ, બજાર સમિતિએ, ઇલેક્ટ્રોનિક પ્લેટફોર્મ (ઇ-પ્લેટફોર્મ) પર થયેલ તમામ સોદાઓના યોગ્ય હિસાબો નિભાવવા જોઈશે અને તેવા મુદતી અહેવાલો અને પત્રકો, નિયામક વખતોવખત ઠરાવે તેવા સમયે અને તેવા નમૂનામાં, વહીવટી નિયામક (મેનેજિંગ ડિરેક્ટર) અથવા અધિકૃત અધિકારીને રજૂ કરવા જોઈશે.

ઇલેક્ટ્રોનિક
ટ્રેડિંગ
પ્લેટફોર્મનું
લાઇસન્સ મોડ્યુલ
રાખવા અથવા
રદ કરવા
બાબત.

૩૧૯. (૧) (ક) લાઇસન્સ જાણીબૂજીને ખોટી રજૂઆત અથવા કપટ કરીને મેળવેલું હોય;
અથવા

(ખ) લાઇસન્સ ધરાવનાર અથવા તેના પ્રતિનિધિ અથવા તેની વ્યક્ત અથવા ગર્ભિત પરવાનગીથી તેના વતી કામ કરતી કોઇપણ વ્યક્તિ, લાઇસન્સના કોઇપણ નિયમો, વિનિયમો અને બોલીઓ અથવા શરતોનું ઉલ્લંઘન કરે; અથવા

(ગ) લાઇસન્સ ધરાવનાર પોતે અથવા અન્ય લાઇસન્સ ધરાવનાર સાથે સંયુક્ત રીતે, જાહેર કરેલ ખેત-ઉત્પન્નની ખરીદ-વેચાણ વ્યવસ્થાને, જાણીબૂજીને અવરોધ કરવાના, મોડ્યુલ રાખવાના અથવા રોકવાના ઇરાદાથી કોઇપણ કાર્ય કરે અથવા બજારના વિસ્તારમાં તેનું સામાન્ય કામકાજ ચલાવવાથી દૂર રહે; અથવા

(ઘ) લાઇસન્સ ધરાવનાર નાદાર થયેલ હોય; અથવા

(ચ) લાઇસન્સ ધરાવનાર ઠરાવવામાં આવે તેવી કોઇપણ ગેરલાયકાત ધરાવે; અથવા

(છ) લાઇસન્સ ધરાવનાર આ અધિનિયમ હેઠળના કોઇ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠરેલ હોય,

તો નિયામક, લેખિતમાં કારણોની નોંધ કરીને, કલમ ૩૧-બ હેઠળ આપવામાં આવેલું લાઇસન્સ મોફ્ફ રાખી શકશે અથવા રદ કરી શકશે.

(૨) લાઇસન્સ ધરાવનારને સુનાવણીની વાજબી તક આપ્યા સિવાય, આ કલમ હેઠળ કોઈપણ લાઇસન્સ મોફ્ફ રાખવું જોઈશે નહિ અથવા રદ કરવું જોઈશે નહિ.

તકરારોની
માંડવાળનું
નિવારણ.

૩૧વ. કલમ ૩૧બ હેઠળ, ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મના લાઇસન્સદારો વચ્ચે અથવા લાઇસન્સ ધરાવનારા અને બજાર સમિતિ અથવા રાજ્યની એજન્સી વચ્ચે ઊભી થતી કોઈપણ તકરાર, નિયામક અથવા અધિકૃત અધિકારીને મોકલવી જોઈશે અને નિયામક અથવા અધિકૃત અધિકારીએ, પક્ષકારોને સુનાવણીની વાજબી તક આપ્યા પછી, ત્રીસ દિવસની અંદર, સંક્ષિપ્ત રીતે તકરારનું નિવારણ કરવું જોઈશે અને નિયામક અથવા અધિકૃત અધિકારીનો નિર્ણય આખરી ગણાશે.

આંતર-રાજ્ય
વેપાર
સોદાઓના
સંબંધમાં
તકરારનું
નિવારણ.

૩૧વક. ઇ-પ્લેટફોર્મ અથવા કોઈ અન્ય પ્લેટફોર્મ પર આંતર-રાજ્ય વેપાર સોદામાંથી ઊભી થતી કોઈ તકરારના કિસ્સામાં, રાજ્ય સરકાર, કેન્દ્ર સરકાર રચના કરે તેવા સત્તામાંડળનો ભાગ બની શકશે.

પ્રકરણ - ૪૪૪૪

વેપારનું નિયમન

જાહેર કરેલ
ખેત-ઉત્પન્નના
વેચાણ સોદા.

૩૧વખ. (૧) આ અધિનિયમ હેઠળ લાઇસન્સ ધરાવતા મુખ્ય બજાર યોગાનો, પેટા-બજાર યોગાનો અને બજાર પેટા-યોગાનો, ખાનગી બજાર યોગાનોમાં અથવા ઇલેક્ટ્રોનિક ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ ખાતે, જાહેર કરેલ તમામ ખેત-ઉત્પન્નનું સામાન્યતઃ વેચાણ કરવામાં આવશે:

પરંતુ આ અધિનિયમ હેઠળ બજાર સમિતિએ આ અર્થે, ખાસ પરવાનગી આપેલ લાઇસન્સ ધરાવનારને પણ જાહેર કરેલ ખેત-ઉત્પન્ન, અન્ય સ્થળોએ વેચી શકાશે.

(૨) બજાર સમિતિ, જાહેર કરેલા ખેતઉત્પન્નના ખરીદ-વેચાણનું તેના બજાર વિસ્તારમાં નિયમન કરી શકશે નહિ. બજાર સમિતિએ, જાહેર કરેલા ખેતઉત્પન્નના

ખરીદ-વેચાણનું નિયમન મુખ્ય બજાર યોગાન, પેટા-બજાર યોગાન, અને બજાર પેટા-યોગાનની બહાર નહિ પણ મુખ્ય બજાર યોગાન, પેટા-બજાર યોગાન, અને બજાર પેટા-યોગાનમાં કરાવવું જોઈશે.

(૩) ખેત-ઉત્પન્નના સંબંધમાં,-

- (૧) ઠરાવવામાં આવે તેવી મર્યાદા સુધીના જથ્થામાં, ઉત્પાદક પોતે કોઇપણ વ્યક્તિને તેના ઘરેલું વપરાશ માટે વેચાણ કરે;
- (૨) મુખ્ય પુરવઠાથી વેચાણ માટે લાવેલ હોય;
- (૩) છૂટક વેપારીએ ખરીદ અને વેચાણ કરેલ હોય;
- (૪) જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા મારફત, આવશ્યક ચીજવસ્તુઓના વિતરણ માટે, ભારતીય ખાદ્ય નિગમ (ફુડ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા) (એફસીઆઇ), “રાજ્ય નાગરિક પુરવઠા નિગમ (સ્ટેટ સિવિલ સપ્લાય કોર્પોરેશન)” અથવા કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય સરકારે અધિકૃત કરેલી બીજી કોઇપણ એજન્સી અથવા સંસ્થા પાસેથી અધિકૃત વાજબી ભાવની દુકાનના વેપારીએ ખરીદ કરેલ હોય; અને
- (૫) સહકારી મંડળી પાસેથી પેશગી(ની રકમ) મેળવવાના હેતુથી, તેવું ખેત-ઉત્પન્ન સહકારી મંડળીને તબદીલ કરેલ હોય,

ત્યારે ઉપરના વેચાણ અને ખરીદને, પેટા-કલમ (૧)માંનો કોઇપણ મજકૂર લાગુ પડશે નહિ.

(૪) મુખ્ય બજાર યોગાનો, પેટા-બજાર યોગાનો, ખાનગી બજાર યોગાનો, બજાર પેટા-યોગાનો, ઇલેક્ટ્રોનિક ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મમાં વેચાણ માટે લાવેલ, જાહેર કરેલ ખેત-ઉત્પન્નની કિંમત, ટેન્ડર બિડ અથવા ઇ-ઓક્સન (ઇ-હરાજી) સહિત ખુલ્લી હરાજીથી નક્કી કરવી જોઈશે અને સ્વીકૃત કિંમતમાંથી, વેચનાર પાસેથી કોઇપણ સ્વરૂપની કોઇપણ કપાત કરવી જોઈશે નહિ.

(પ) આ રીતે ખરીદેલાં જાહેર કરેલ તમામ ખેત-ઉત્પન્નનું તોલ અથવા માપ અથવા ગણતરી, પેટા-કાયદામાં જોગવાઈ કરી હોય તેવી રીતે અને તેવી વ્યક્તિ દ્વારા અથવા બજાર સમિતિ દ્વારા તે હેતુ માટે નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલા કોઈ અન્ય સ્થળે કરવી જોઈશે.

ખરીદવા અને ૩૧વગ. (૧) બે વેપારીઓ વચ્ચેના વાર્ષિક સોદામાં હોય તે સિવાય, મુખ્ય બજાર વેચવાની યોગાનો, પેટા-બજાર યોગાનો અને બજાર પેટા-યોગાનોમાંથી જાહેર કરેલ ખેત-બોલીઓ અને યોગાનો, પેટા-બજાર યોગાનો અને બજાર પેટા-યોગાનોમાંથી જાહેર કરેલ ખેત-શરતો અને ઉત્પન્નની ખરીદી કરે તેવી બીજી કોઈ વ્યક્તિએ, ઠરાવવામાં આવે તેવા નમૂનામાં ત્રણ કાર્યરીતિ. નકલમાં કરાર (કબાલો) કરવો જોઈશે. કરાર (કબાલા)ની એક નકલ ખરીદનારે રાખવી જોઈશે, એક નકલ વેચનારને પૂરી પાડવી જોઈશે અને બાકી રહેલી નકલ, બજાર સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, સંચાલક મંડળના રેકર્ડમાં રાખવી જોઈશે.

(૨) મુખ્ય બજાર યોગાનો, પેટા-બજાર યોગાનો, ખાનગી બજાર યોગાનો, બજાર પેટા-યોગાનો અથવા ઇ-પ્લેટફોર્મ ખાતે સોદા કરેલ હોય તેવા જાહેર કરેલ ખેત-ઉત્પન્નની કિંમત, વેચનારને તે જ દિવસે ચૂકવવી જોઈશે અથવા કાર્યરીતિવિષયક જરૂરિયાત હોય, તો વધુમાં વધુ તેના પછીના દિવસે ચૂકવવી જોઈશે. જાહેર કરેલ ખેત-ઉત્પન્ન તે જ દિવસે ત્યાં જ વેચવામાં આવ્યું હોય, તો તેના ઉપરની ચુકવણી, ખેડૂત વેચાણ કરનાર, પ્રત્યક્ષ ખરીદ-વેચાણ કરનાર લાઈસન્સદારને પણ કરવી જોઈશે.

(૩) કમિશન એજન્ટ-એ તેનું કમિશન તેના મુખ્ય વેપારી પાસેથી, નાશ ન થાય તેવા ખેત-ઉત્પન્નના સોદા પર યથામૂલ્ય બે ટકા કરતાં વધુ નહિ તેટલા દરે વસૂલ કરવું જોઈશે; જ્યારે નાશ પામે તેવા ખેત-ઉત્પન્નના કિસ્સામાં, તે (કમિશન) ખેત-ઉત્પન્નના સોદા પર, તેના દ્વારા ખેત-ઉત્પન્નનો સંગ્રહ કરવામાં અને તેના દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી અન્ય સેવાઓમાં તેણે કરેલા તમામ ખર્ચ સહિત, યથામૂલ્ય ચાર ટકાથી વધુ હોવું જોઈશે નહિ:

પરંતુ ખેડૂત-વેચનાર પાસેથી કોઈપણ કમિશન વસૂલ કરવું જોઈશે નહિ.

બીજા રાજ્યો દ્વારા ૩૧વઘ. (૧) આ અધિનિયમમાં ગમે તે મજકૂર હોય તેમ છતાં, રાજ્ય સરકાર, અન્ય કાઠી કોઈ રાજ્ય અથવા સંઘરાજ્યક્ષેત્ર દ્વારા, તેની ભૌગોલિક હક્કમતની અંદર ઇ-પ્લેટફોર્મ આપેલા/તાજ કરેલા એકીકૃત એકવિધ વેપાર લાઈસન્સ (યુનિક્સાઇડ સિંગલ ટ્રેડિંગ

પર વેપારનો સોદો હાથ ધરવા માટે, કાઢી આપવામાં આવેલ યુનિકોડવાળા એકીકૃત એકવિધ વેપાર લાઇસન્સ (યુનિકોડ સિંગલ ટ્રેડિંગ લાઇસન્સ) અથવા વ્યવહારમાં હોય તેવા મૂર્ત સ્વરૂપ સહિતના અન્ય કોઇ ફોર્મેટ ધરાવતા, એકીકૃત એકવિધ વેપાર લાઇસન્સધારક (યુનિકોડ સિંગલ ટ્રેડિંગ લાઇસન્સધારક)ને, ઠરાવવામાં આવે તેવી રીતે, વેપારી તરીકે મંજૂરી આપી શકશે.

(૨) આવો લાઇસન્સદાર, ગુજરાત રાજ્યમાં હાથ ધરવામાં આવેલ વેપારના સોદા માટે, ગુજરાત રાજ્યમાં લાગુ પડતા દરે, બજાર ફી અને અન્ય ખરીદ- વેચાણ વ્યવસ્થા ચાર્જ, ઠરાવવામાં આવે તેવી રીતે ચૂકવવાને જવાબદાર રહેશે.

(૩) આ અધિનિયમ અથવા નિયમો અથવા પેટા-કાયદાની કોઇ જોગવાઈઓ અથવા કોઇ આદેશના ઉલ્લંઘનના કિસ્સામાં, નિયામક અથવા વહીવટી નિયામક(મેનેજિંગ ડિરેક્ટર) અથવા યથાપ્રસંગ, બજાર સમિતિ, સુનાવણીની તક આપ્યા પછી, આવા લાઇસન્સદારને, જ્યાં ઉલ્લંઘન થયું હોય તેવી તેમની સંબંધિત હકૂમતની અંદર, માત્ર વેપારના હેતુ માટે, આ અધિનિયમ અથવા નિયમો અથવા પેટા-કાયદા અથવા આદેશોના ઉલ્લંઘન અથવા ભંગની ગંભીરતાના આધારે ચોક્કસ મુદત અથવા કાયમી રીતે, મનાઇ (પ્રતિબંધિત) કરશે.

(૪) ઉલ્લંઘન થયું હોય તે સંબંધિત હકૂમતની બજાર સમિતિના નિયામક અથવા વહીવટી નિયામક (મેનેજિંગ ડિરેક્ટર), લાઇસન્સદારની સામે વધુ યોગ્ય પગલાં લેવા માટે, લાઇસન્સ કાઢી આપનાર રાજ્યના સંબંધિત અધિકારીને, પુરાવા સાથેની ઉલ્લંઘનના પ્રકાર અને સ્વરૂપની વિગતો ધરાવતી દરખાસ્ત સાથોસાથ રજૂ કરી શકશે.”.

સન ૧૯૭૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમની
કલમ ૩૪-ત-નો
સુધારો.

૧૮. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૩૪-ત-ને બદલે, નીચેની કલમ મૂકવી:-

બોર્ડને
ફાળો
ચૂકવવા
બાબત.
[૩૪-ત. (૧) દરેક બજાર સમિતિએ, લાઇસન્સ ફી અને બજાર ફીમાંથી મેળવેલી તેની આવકના બે ટકા કરતાં વધુ નહિ તેટલી તેની આવકની, રાજ્ય સરકાર વખતોવખત ઠરાવે તેટલી ટકાવારી જેટલી રકમ, ફાળા તરીકે બોર્ડને ચૂકવવી જોઈશે.

(૨) ખાનગી બજાર યોગાન, ખાનગી બજાર પેટા-યોગાન, ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મના દરેક લાઇસન્સદારે અને પ્રત્યક્ષ ખરીદ-વેચાણ કરનાર ખરીદદારે, લાઇસન્સ ફી અને બજાર ફીમાંથી મેળવેલી તેની આવકમાંથી બે ટકા કરતાં વધુ નહિ તેટલા દર જેટલી રકમ, ઠરાવવામાં આવે તેવી રીતે, બોર્ડ દ્વારા નિભાવવામાં આવતા “વિકાસ ફંડ”માં આપવી જોઇશે. સદરહુ ફાળામાંથી, એંશી ટકા (જેટલી રકમ) સંબંધિત સ્થાનિક બજાર સમિતિને આપવી જોઇશે અને વીસ ટકા (જેટલી રકમ) બોર્ડ-એ વિકાસ ફંડ તરીકે રાખવી જોઇશે.

(૩) રાજ્ય સરકાર, દર વર્ષે, આ કલમ હેઠળ બજાર સમિતિએ બોર્ડને આપેલી કુલ રકમના પાંચ ટકા કરતાં ઓછી નહિ તેટલી રકમ, ફાળા અથવા અનુદાન સ્વરૂપે, બોર્ડને ચૂકવી શકશે.

(૪) બોર્ડ, ખરીદ-વેચાણ વ્યવસ્થાના સામાન્ય આંતરમાળખા, કૌશલ્ય વિકાસ, તાલીમ, સંશોધન અને ગીરો ધિરાણમાં અને રાજ્યમાં કાર્યક્ષમ ખરીદ-વેચાણ વ્યવસ્થા ઊભી કરવામાં સહાય કરે તેવી બીજી પ્રવૃત્તિઓના વિકાસ સહિત, કલમ ૩૪-૬-માં ઉલ્લેખ કરેલા તમામ અથવા તે પૈકીના કોઇપણ હેતુઓ માટે વિકાસ ફંડનો ઉપયોગ કરી શકશે.”.

૧૯. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૪૨ પછી, નીચેની કલમ દાખલ કરવી:-

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના ૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમ ૪૨-ક
દાખલ કરવા
બાબત.

દીવાની કોર્ટની
હક્કમતને
બાધ.

૪૨-ક (૧) કોઇપણ દીવાની કોર્ટને, આ અધિનિયમની જોગવાઇઓ હેઠળ, જે બાબતમાં કોઇ પ્રશ્નની પતાવટ કરવા, તે અંગે નિર્ણય કરવા અથવા તે અંગે તજવીજ કરવાનું ફરમાવેલ હોય તેવી બાબતો અંગે પતાવટ કરવા, નિર્ણય કરવા અથવા તે અંગે તજવીજ કરવાની અથવા કોઇ બાબત નક્કી કરવાની હક્કમત રહેશે નહિ.

(૨) કોઇપણ કોર્ટ-એ, નિયામક અથવા મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અથવા આ અર્થે તેમણે અધિકૃત કરેલા અન્ય કોઇ અધિકારીએ કરેલી ફરિયાદ ઉપરથી હોય તે સિવાય, આ પ્રકરણ હેઠળના ગુનાની ન્યાયિક નોંધ લેવી જોઇશે નહિ.[]

૨૦. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૪૩ પછી, નીચેની કલમ દાખલ કરવી:-

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમ
૪૩ક દાખલ
કરવા બાબત.

ગુનાની માંડવાળ. ૪૩ક. (૧) કોઈ ગુનામાં, આ અધિનિયમ હેઠળ લેવાપાત્ર અને વસૂલાતપાત્ર ફી, વપરાશકાર ચાર્જ અથવા બીજી રકમ ઉપરાંત આવી રીતે લેવાપાત્ર અને વસૂલાતપાત્ર કોઈ ફી, વપરાશકાર ચાર્જ અથવા બીજી રકમ ન ચૂકવવાનો અથવા ચૂકવવાનું ટાળવાનો સમાવેશ થતો હોય, ત્યારે બજાર સમિતિ, આ

અધિનિયમ, તે હેઠળ કરેલા નિયમો અથવા પેટા-કાયદાની કોઈ જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કર્યું હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિ પાસેથી, આવા ગુનાની માંડવાળ કરીને, ફી અથવા બીજી રકમથી ઓછી ન હોય અને ફી અથવા બીજી રકમની બેગણી રકમથી વધારે ન હોય તેટલી, પોતે નક્કી કર્યા પ્રમાણેની નાણાંની રકમ સ્વીકારી શકશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળના કોઈ ગુનાની માંડવાળ કર્યેથી, સંબંધિત વ્યક્તિની વિરુદ્ધ આવા ગુનાના સંબંધમાં કોઈપણ કાર્યવાહીઓ કરવી જોઈશે નહિ અથવા ચાલુ રાખવી જોઈશે નહિ અને તેની વિરુદ્ધ કોઈપણ કોર્ટમાં તે ગુનાના સંબંધમાં કોઈ કાર્યવાહીઓ અગાઉથી શરૂ કરવામાં આવી હોય, તો (ગુનાની) માંડવાળ કર્યેથી, તેની સામેના આરોપોમાંથી તેને મુક્ત કરવામાં આવશે.”.

સન ૧૯૬૪ના ૨૧.
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમની
કલમ ૪૭નો
સુધારો.

મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૪૭માં, પેટા-કલમ (૨) પછી, નીચેની પેટા-કલમો ઉમેરવી:-

“(૩) નિયામકને એવી ખાતરી થાય કે બજાર સમિતિના હિસાબના ચોપડા અને રેકર્ડ છુપાવવાની, તેની સાથે ચેડાં કરવાની અથવા તેનો નાશ કરવાની સંભાવના છે અથવા બજાર સમિતિના ફંડ અથવા મિલકતનો દુર્વિનિયોગ અથવા દુરુપયોગ થવાની સંભાવના છે, ત્યારે નિયામક, હુકમ કરીને, બજાર સમિતિના હિસાબના ચોપડા, રેકર્ડ અને મિલકત જપ્ત કરવા માટેનો અને તેનો કબજો લેવાનો આદેશ કરી શકશે.

(૪) પેટા-કલમ (૩) હેઠળનો હુકમ મળ્યેથી, સ્થાનિક વિસ્તારના સબ-ઇન્સ્પેક્ટરના દરજ્જાથી ઊંચતા દરજ્જાના ન હોય તેવા પોલીસ અધિકારીએ, જે સ્થળે રેકર્ડ અને મિલકત રાખેલી હોય અથવા રાખવાની સંભાવના હોય તે સ્થળે પ્રવેશ કરવો જોઈશે અને ઝડપી લેવી જોઈશે અને તેને જપ્ત કરવી જોઈશે અને તેનો કબજો નિયામક અથવા યથાપ્રસંગ, તેમના દ્વારા અધિકૃત કરવામાં આવેલી વ્યક્તિને સોંપવો જોઈશે.[]

સન ૧૯૬૪ના ૨૨.
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમ ૪૯ક
દાખલ કરવા
બાબત.

મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૪૯ પછી, નીચેની કલમ દાખલ કરવી:-

[]૪૯ક. (૧) બજાર સમિતિ, નિયામકની પૂર્વ-મંજૂરીથી, જેના માટે તેની સ્થાપના કરવામાં આવી હોય તે હેતુઓ પાર પાડવા માટે જરૂરી હોય તેટલાં નાણાં, તેનામાં નિહિત થયેલી કોઈ મિલકત અને આ અધિનિયમ હેઠળ તેના દ્વારા

લેવાપાત્ર કોઈ ફી અથવા વપરાશકાર ચાર્જની જામીનગીરી પર, બેંક, સરકારમાન્ય નાણાકીય સંસ્થાઓમાંથી ઊભા કરી શકશે.

(૨) બજાર સમિતિ, બજારની સ્થાપના કરવા માટે જરૂરી જમીન, મકાનો, સ્ટાફ અને સાધનો પરના પ્રારંભિક ખર્ચને પહોંચી વળવા માટે, રાજ્ય સરકાર અથવા બોર્ડ અથવા અન્ય માન્ય નાણાકીય સંસ્થા પાસેથી લોન મેળવી શકશે.

(૩) જે બોલીઓ અને શરતોને અધીન રહીને, પેટા-કલમો (૧) અથવા (૨) હેઠળ નાણાં અથવા લોન ઊભાં કરવા જોઈશે અથવા મેળવવા જોઈશે અને જે સમયમર્યાદાની અંદર તે પરત ચૂકવવા જોઈશે તે બોલીઓ અને શરતો, નિયામકની પૂર્વ-મંજૂરીને અધીન રહેશે.”.

૨૩. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૫૮માં, પેટા-કલમ (૧)માં,-

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમની
કલમ ૫૮નો
સુધારો.

(૧) “કોઈ બજાર સમિતિ” એ શબ્દો પછી, “અથવા નિયામક અથવા મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અથવા રાજ્ય સરકારના અધિકારી” એ શબ્દો દાખલ કરવા;

(૨) “બજાર સમિતિના અથવા બોર્ડના દાખલામાં” એ શબ્દોને બદલે, [નિયામક અથવા મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અથવા રાજ્ય સરકારના અધિકારી અથવા બજાર સમિતિ અથવા બોર્ડના દાખલામાં” એ શબ્દો દાખલ કરવા.

૨૪. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૫૮ પછી, નીચેની કલમો દાખલ કરવી:-

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના
૨૦મા
અધિનિયમમાં
નવી કલમો
૫૮ક અને
૫૮ખ દાખલ
કરવા
બાબત.

સન ૨૦૨૦નો
ગુજરાતનો
અધિનિયમની
જોગવાઈઓનો
અમલ કરવામાં
મુશ્કેલી દૂર કરવાની
સત્તા.

“૫૮ક. (૧) ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર (સુધારા) અધિનિયમ, ૨૦૨૦ની જોગવાઈઓનો અમલ કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી ઊભી થાય, તો રાજ્ય સરકાર, રાજપત્રમાં હુકમ પ્રસિદ્ધ કરીને, મુશ્કેલી દૂર કરવા માટે પોતાને જરૂરી અથવા ઈષ્ટ લાગે તેવી, સદરહુ અધિનિયમની જોગવાઈઓ સાથે અસંગત ન હોય તેવી જોગવાઈઓ કરી શકશે:

પરંતુ સદરહુ અધિનિયમના આરંભની તારીખથી બે વર્ષ પૂરા થયા પછી, આ કલમ હેઠળ આવો કોઈપણ હુકમ કરવો જોઈશે નહિ.

(૨) આ કલમ હેઠળ કરવામાં આવેલો દરેક હુકમ, તે કરવામાં આવે તે પછી બનતી ત્વરાએ, રાજ્ય વિધાનમંડળ સમક્ષ મૂકવો જોઈશે.

સન ૨૦૨૦નો
ગુજરાતનો...
...

અમુક
જાહેરનામા,
હુકમો
વગેરેની
માન્યતા.

૫૮૫. ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર (સુધારા) અધિનિયમ, ૨૦૨૦ના આરંભની તરત પહેલાં, મુખ્ય અધિનિયમ અને તે હેઠળ કરેલા નિયમો હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલું કોઈ જાહેરનામું અથવા હુકમ, સદરહુ સુધારા અધિનિયમથી સુધારવામાં આવેલા મુખ્ય અધિનિયમની સંબંધિત તત્સમાન જોગવાઈઓ હેઠળ કાયદેસર રીતે બહાર પાડવામાં આવેલું હોવાનું ગણાશે.[]

સન ૧૯૬૪ના
ગુજરાતના

૨૫. મુખ્ય અધિનિયમમાં, કલમ ૫૮માં, પેટા-કલમ (૨)માં, ખંડ (૧) પહેલાં, નીચેનો ખંડો દાખલ કરવા-

૨૦મા
અધિનિયમની
કલમ ૫૮નો.
સુધારો.

- “(૧૬) કલમ ૭૬ હેઠળ બજાર-પેટા યોગાન તરીકે આવા સ્થળની જાહેરાત કરવા માટે વખાર, શીતાગાર અથવા આવા બીજા માળખા અથવા સ્થળના માલિક દ્વારા અરજી કરવા માટેનો નમૂનો, રીત અને ફી માટે;
- (૧૬ક) કલમ ૧૦ હેઠળ નિયામકની પૂર્વ-પરવાનગી વગર બજાર સમિતિ, જે મૂલ્યથી વધુ મૂલ્યની સ્થાવર મિલકતનું સંપાદન અથવા તેનો નિકાલ કરી શકશે નહિ તે મૂલ્ય માટે;
- (૧૬ખ) કલમ ૧૧૬-ની પેટા-કલમ (૩)ના ખંડ (૬) હેઠળ લાઇસન્સદાર કમિશન એજન્ટના પ્રતિનિધિને ચૂંટવાની રીત માટે;
- (૧૬ગ) કલમ ૩૧૬-ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નમાં વેપાર કરવા માટે ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ સ્થાપવા અને ચલાવવાની રીત માટે;
- (૧૬ઘ) કલમ ૩૧૬-ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળની આવી બોલીઓ અને શરતો પર ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ સ્થાપવા માટે લાઇસન્સ કાઢી આપવા અથવા તાજું કરવા માટેના નમૂના, રીત, ફી, જામીનગીરી અથવા બેંકની બાંધધરી માટે;
- (૧૬ચ) કલમ ૩૧૬-ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ આંતરમાળખા અને સેવાઓ અને તે પૂરા પાડવા માટેની રીત માટે;
- (૧૬છ) કલમ ૩૧-૨-ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ ઇ-પ્લેટફોર્મ પર વેપાર કરાયેલા હોય તેવા જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નના વેચાણ કરનારને ચુકવણીની રીત માટે;
- (૧૬જ) કલમ ૩૧-૨ ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ લાઇસન્સદાર અથવા બજાર સમિતિએ જે સમયમાં, જે રીતે અને જે નમૂનામાં હિસાબો નિભાવવા જોઈશે અને નિયામક અથવા અધિકૃત અધિકારીને તે રજૂ કરવા જોઈશે તે સમય, રીત અને નમૂના માટે;

- (૧૫૭) કલમ ૩૧-લ ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (ચ) હેઠળ લાઇસન્સ મોફ્ફ અથવા રદ કરવા માટેનું કારણ હોઈ શકે તેવી લાઇસન્સ ધરાવનારે ધરાવી હોય તેવી ગેરલાયકાતો માટે;
- (૧૫૮) કલમ ૩૧-વખ ની પેટા-કલમ (૨) ના ખંડ (૧) હેઠળ જથ્થાની જે મર્યાદા સુધી મુખ્ય બજાર યોગાનો, પેટા-બજાર યોગાનો અને બજાર પેટા-યોગાનોમાં અથવા ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ પર જાહેર કરેલા ખેત-ઉત્પન્નનું વેચાણ અથવા ખરીદી કરી શકાય તેવી જથ્થાની મર્યાદા માટે;
- (૧૫૯) કલમ ૩૧વગ-ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ કરવાના કરારના નમૂના માટે;
- (૧૬૦) કલમ ૩૧વઘ હેઠળ વેપારના સોદા હાથ ધરવા માટે, એકીકૃત એકવિધ વેપાર લાઇસન્સ (યુનિફાઇડ સિંગલ ટ્રેડિંગ લાઇસન્સ) ધરાવનારને મંજૂરી આપવાની રીત માટે;
- (૧૬૧) કલમ ૩૧વઘ હેઠળ લાઇસન્સદાર દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર બજાર ફી અને બીજા ખરીદ-વેચાણ ચાર્જ માટે;
- (૧૬૨) કલમ ૩૪ત હેઠળ વિકાસ ફંડમાં ફાળો આપવાની રીત માટે;”.

સન ૨૦૨૦નો
ગુજરાત
વટહુકમ
૩જો.

૨૬. (૧) ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર (સુધારા) વટહુકમ, ૨૦૨૦, આથી, રદ કરવામાં આવે છે.
- (૨) આવી રીતે રદ થવા છતાં, સદરહુ વટહુકમથી સુધાર્યા પ્રમાણેના મુખ્ય અધિનિયમ હેઠળ કરેલું કંઈપણ કાર્ય અથવા લીધેલું કોઈ પગલું, આ અધિનિયમથી સુધાર્યા પ્રમાણેના મુખ્ય અધિનિયમ હેઠળ કરેલું અથવા લીધેલું હોવાનું ગણાશે.

રદ કરવા
બાબત અને
અપવાદ.

ઉદ્દેશો અને કારણો

ખેડૂતો તેમજ વેપારીઓના કલ્યાણને મુખ્ય વિચાર તરીકે ધ્યાનમાં લઈને ગુજરાત રાજ્યમાં વખતોવખત ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩ સુધારવામાં આવ્યો છે. ઇલેક્ટ્રોનિક વર્ચ્યુઅલ માર્કેટના માધ્યમ દ્વારા ઘણાં ફાયદા અને લોજિસ્ટિક અને આંતરમાળખાગત સુવિધાઓમાં મોટા સુધારા સાથે, આધુનિક વેપાર અને ખરીદ-વેચાણના વ્યવહારોમાં ઘણાં ફેરફારો થયા છે. ભારત સરકારે, ઉત્પાદન પછીની પ્રવૃત્તિઓના સમગ્ર ક્ષેત્રની ચકાસણી કરવા અને સાથે તેની તજવીજ કરવા તથા એક આદર્શ અધિનિયમની ભલામણ કરવા માટે, વર્ષ ૨૦૧૬માં એક સમિતિની રચના કરી હતી. આમ કરવા પાછળનો મુખ્ય વિચાર, સરકાર દ્વારા સંચાલિત એપીએમસી સહિત કોઈપણ ઇજારો ધરાવી ન શકે તે રીતે ખરીદ-વેચાણના બહુવિધ માધ્યમોને સક્ષમ કરીને, નક્કર સ્પર્ધા માટે અનુકૂળ વાતાવરણ ઊભું કરવાનો છે. આ સાથે ખેડૂત-ઉત્પાદક તેના ઉત્પન્નને કોઈપણ બજારમાં લઈ જવા અને તેને વધુ સારી કિંમત આપતી હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિને વેચાણ કરવા માટે સ્વતંત્ર થશે. આ આદર્શ અધિનિયમ તૈયાર કરીને તમામ રાજ્ય અને સંઘ રાજ્યક્ષેત્રને મોકલવામાં આવેલો. હંમેશા સ્પર્ધાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે અને “ખેડૂત પ્રથમ”ના સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખવામાં આવે તે બાબત સુનિશ્ચિત કરીને, કેન્દ્ર સરકારે, સ્થાનિક ભિન્નતાને અનુરૂપ થવા માટે જરૂરી ફેરફારોને અપનાવવા, તમામ રાજ્યો અને સંઘ રાજ્યક્ષેત્રોને ભલામણ કરી છે.

ગુજરાત રાજ્યમાં, ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩ પહેલાં, મુંબઈ ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૩૯ અને સૌરાષ્ટ્ર ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૫૫ અમલમાં હતા. આથી, ગુજરાત રાજ્ય, ખેડૂત કલ્યાણના કાયદાના આ ક્ષેત્રમાં હંમેશા પ્રથમ હરોળમાં રહ્યું છે. ગુજરાતે પોતાના એપીએમસી અધિનિયમ, ૧૯૬૩માં સુધારા કરીને, તેને ઓછામાં ઓછા ૧૧ વખત અદ્યાવત કર્યો છે. જેથી સહકારી ખરીદ-વેચાણની આધુનિક જરૂરિયાત સાથે તાલમેલ રાખી શકાય

અને ખેડૂતોને અનુકૂળ વાતાવરણને ઉત્તેજન આપી શકાય અને તે માટેની સુગમતા કરી શકાય.

ભારત સરકારની નિષ્ણાત સમિતિ દ્વારા સૂચિત આદર્શ અધિનિયમના મુસદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને, ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩માં કેટલાક સુધારા સૂચિત કરવામાં આવ્યા છે.

તે સમયે ગુજરાત રાજ્યની વિધાનસભાનું સત્ર ચાલુ ન હોવાથી, ઉપર્યુકત ઉદ્દેશો સિદ્ધ કરવા માટે ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર (સુધારા) વટહુકમ, ૨૦૨૦ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો હતો.

આ વિધેયકથી, સદરહુ વટહુકમને સ્થાને રાજ્ય વિધાનમંડળનો અધિનિયમ મૂકવા ધાર્યું છે.

કલમો અંગેની નીચેની નોંધોથી, વિધેયકની મહત્વની જોગવાઈઓ ટૂંકમાં સમજાવવામાં આવી છે:-

કલમ ૧.- આ કલમથી, સુધારા અધિનિયમની ટૂંકી સંજ્ઞા અને આરંભ માટેની જોગવાઈ કરી છે.

કલમ ૨.- આ કલમથી, ગુજરાત ખેત- ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની ટૂંકી સંજ્ઞા સુધારવામાં આવી છે.

કલમ ૩.- આ કલમથી, વિધેયકમાં વાપરવામાં આવેલ અમુક શબ્દોની વ્યાખ્યા કરી છે.

કલમ ૪.- આ કલમથી, ગ્રામ્ય સામયિક બજારો અથવા હાટડીઓને, આ અધિનિયમમાં જોગવાઈ કરેલી રીતે, તેના (અધિનિયમના) નિયમન હેઠળ લાવવા માટેની જોગવાઈ કરી છે.

કલમ ૫.- આ કલમથી, અધિનિયમમાં નવી કલમ ૫-ક દાખલ કરવાનું ધાર્યું છે, જેનાથી રાજ્ય સરકારને, સમગ્ર રાજ્યને એક એકીકૃત બજાર વિસ્તાર તરીકે જાહેરનામાથી જાહેર કરવાની સત્તા મળે છે.

કલમ ૭.- (ક) આ કલમથી, અધિનિયમમાં નવી કલમો ૭ક અને ૭કક દાખલ કરવા ધાર્યું છે, જેનાથી રાજ્ય સરકાર દ્વારા ખરીદ-વેચાણ અથવા જાહેર

કરેલા ખેત-ઉત્પન્નના નિયમનના હેતુ માટે, રાજપત્રમાં જાહેરનામું બહાર પાડીને, બજાર સમિતિ દ્વારા સંચાલિત બજાર વિસ્તારમાં કોઇ માળખા, વાડા, ખુલ્લી જગ્યાવાળો વિસ્તાર, વખાર સહિતનો રસ્તો, ભોંયરા, પેક હાઉસ, સફાઇ, વર્ગીકરણ અને પેકેજિંગ અને પ્રક્રિયા એકમ જેવા કોઇપણ 'સ્થળ'ને જાહેર કરીને, મુખ્ય બજાર યોગાન અથવા પેટા-બજાર યોગાન અથવા બજાર પેટા-યોગાન અથવા ખેડૂત-ગ્રાહક બજાર યોગાન તરીકે બજાર વિસ્તારની તેમજ ખાનગી બજાર યોગાન, ખાનગી બજાર પેટા-યોગાન, ખાનગી ખેડૂત ગ્રાહક બજાર યોગાનની પણ સ્થાપના કરવાની જોગવાઇ કરી છે.

(ખ) તેનાથી નિયામકને બજાર પેટા-યોગાન તરીકે સ્થળોની જાહેરાત કરવા માટેની અરજી કરવાની રીત, વપરાશકાર ચાર્જની વસૂલાત અને [વિકાસ ફંડ] ને લાઇસન્સદાર દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર ફાળા અંગેની જોગવાઇ પણ કરી છે;

(ગ) નવી કલમ ૭૬ થી, તેમાં નિર્દિષ્ટ કરેલી રીતે અને કામ કર્યું હોય તેવા નિર્દિષ્ટ સમયગાળામાં થયેલા કામના પ્રમાણ (કામ કરેલા કુલ લોકોની સંખ્યા), મૂલ્ય, ઉપરવાસનો આવરા ક્ષેત્ર(અપસ્ટ્રીમ કેચમેન્ટ એરિયા), સેવા પામેલા ગ્રાહકોની ડાઉનસ્ટ્રીમ સંખ્યા અને તેની ખાસ આંતરમાળખાકીય જરૂરિયાતો જેવા પાસા અંગે વિચારણા કર્યા પછી, કલમ ૭ હેઠળ સ્થાપવામાં આવેલા કોઇ વિદ્યમાન બજાર યોગાનને, "રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન" ની સ્થાપના અથવા કોઇ બજારને, "રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન" તરીકે સ્થાપના કરવા અને જાહેર કરવા માટેની જોગવાઇ કરી છે.

કલમ ૮.- આ કલમથી, અધિનિયમની કલમ ૧૦ માં પરંતુક દાખલ કરવા ધાર્યું છે કે જેથી તેમાં નિયામકની પૂર્વ-મંજૂરી વગર બજાર સમિતિ દ્વારા જેનું મૂલ્ય ઠરાવેલી મર્યાદા કરતાં વધી જાય એવી કોઇપણ સ્થાવર અથવા જંગમ મિલકતનું સંપાદન કરવું જોઈશે અથવા તેનો નિકાલ કરવો જોઈશે નહિ, તેમાં કોઈ જમીન અથવા મકાનની ખરીદી માટે અને આવી જમીન અથવા મકાનના માલિક સાથે કરાર કરવાની પણ જોગવાઇ કરી છે.

કલમ ૯.- આ કલમથી, અધિનિયમની કલમ ૧૧ સુધારવા ધાર્યું છે કે જેથી બજાર સમિતિમાં હાલમાં ખેડૂતનું પ્રતિનિધિત્વ જે 'આઠ' છે તે વધારીને 'દસ' સભ્યો કરવાનું ધાર્યું છે. તેમાં કોઇપણ ચૂંટાયેલી વ્યક્તિ, સળંગ બે મુદતથી વધુ મુદત માટે બજાર સમિતિનો સભ્યો બની શકશે નહિ તેવી પણ જોગવાઈ કરી છે.

કલમ ૧૦.- (ક) આ કલમથી નવી કલમ ૧૧ક દાખલ કરવા ધાર્યું છે, જેનાથી રાજ્યમાં સ્થિત આવા બજાર યોગાન માટે, અલગ બજાર સમિતિની રચના કરવા માટેની જોગવાઈ કરી છે કે જેને રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, રાજ્ય સરકાર દ્વારા “રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન (એમએનઆઇ)” તરીકે વિચારણામાં લઈ શકાય. તેનાથી એવી પણ જોગવાઈ કરી છે કે અમલમાં હોય તેવી બજાર સમિતિના અધ્યક્ષ, ઉપાધ્યક્ષ અને સભ્યોની ચૂંટણીની જોગવાઈઓ, એમએનઆઇ માટેની અલગ બજાર સમિતિની રચનાને પણ લાગુ પડશે.

(ખ) નવી કલમો ૧૧ખ, ૧૧ગ, ૧૧ઘ અને ૧૧ચ-થી, અનુક્રમે બજાર સમિતિની નિમણૂક અને તેના કાર્યો, એમએનઆઇ-ની કારોબારી સમિતિની રચના અને તેના સભ્યોની મુદત માટેની જોગવાઈ કરી છે. તે એવી પણ જોગવાઈ કરી છે કે વિદ્યમાન અધિનિયમની બીજી તમામ જોગવાઈઓ, એમએનઆઇ-ની બજાર સમિતિને લાગુ પડશે.

કલમ ૧૨.- આ કલમથી, અધિનિયમની નવી કલમ ૨૭ક દાખલ કરવા ધાર્યું છે, જેનાથી, એકવિધ એકીકૃત લાઇસન્સ આપવા, તાજું કરવા, મોડફ રાખવા અથવા રદ કરવા માટેની જોગવાઈ કરી છે.

કલમ ૧૩.- આ કલમથી, કોઈ ખેત-ઉત્પન્ન, ચૂકવવાપાત્ર બજાર ફીની ચુકવણી કર્યા વિના અથવા આ અધિનિયમ અથવા નિયમો અથવા પેટા-કાયદા હેઠળ વસૂલાતપાત્ર કોઈ ફી, વપરાશકાર ચાર્જ અથવા બીજી રકમ ચૂકવવાનું ટાળવા માટે બજાર વિસ્તારની બહાર વેચવામાં આવે અથવા મોકલવામાં આવે તેવા કિસ્સામાં, આ રીતે વસૂલાતપાત્ર ફી, વપરાશકાર ચાર્જ અથવા બીજી રકમ ઉપરાંત, આ રીતે વસૂલાતપાત્ર ફી અથવા બીજી રકમથી ઓછી રકમ નહિ અને આ રીતે વસૂલાતપાત્ર ફી અથવા બીજી રકમથી બે ગણા કરતા વધારે નહિ તેટલી રકમના નાણાં લેવા

અને વસૂલ કરવા જોઈશે એ મતલબનો કલમ ૨૮ની જોગવાઈમાં સુધારો કરવા ધાર્યું છે.

કલમ ૧૪.- આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નવી કલમ ૨૮૬-થી, પેટા-કાયદાથી ઠરાવેલા દરે બજાર યોગાનમાં પ્રવેશ કરતા વાહનો પર પ્રવેશ ફી લેવા અને વસૂલ કરવા માટેની જોગવાઈ કરી છે પણ આવી કોઈપણ ફી, ખેત-ઉત્પન્ન વેચનાર પાસેથી વસૂલ કરવી જોઈશે નહિ.

કલમ ૧૫.- આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નવી કલમ ૨૮૫-થી, એવી જોગવાઈ કરી છે કે બજાર સમિતિ, કરાર હેઠળ અથવા અન્યથા, તેની (બજાર સમિતિની) લેણી થતી કોઈ ફી, વપરાશકાર ચાર્જ અથવા બીજી રકમ અથવા તે ઉપરાંતની કોઈ રકમ તેના અભિપ્રાય મુજબ બિન-વસૂલાતપાત્ર હોય, તો તેવી કોઈ રકમ માંડવાળ કરી શકશે. તેવી રકમ એક લાખ રૂપિયા કરતા વધારે હોય, તો નિયામકની પૂર્વ-મંજૂરી આવશ્યક રહેશે.

કલમ ૧૬.- (ક) આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નવી કલમ ૩૦૬-થી, મુખ્ય અને પેટા-બજાર યોગાનમાંનું કોઈ દબાણ દૂર કરવા માટે અને રાજ્ય સરકારે અધિકૃત કરેલા કોઈ અધિકારી અથવા કર્મચારીએ સંબંધિત વ્યક્તિ પાસેથી આવું દબાણ દૂર કરવા માટે કરેલો ખર્ચ જમીન મહેસૂલની બાકી તરીકે વસૂલ કરવા માટેની જોગવાઈ કરી છે.

(ખ) નવી કલમ ૩૦૫-થી, મુખ્ય બજાર યોગાન, પેટા-બજાર યોગાન, બજાર પેટા-યોગાન, ખાનગી બજાર યોગાન અને ખેડૂત-ગ્રાહક બજાર યોગાનમાં ખેત-ઉત્પન્નનું વજન કરવા અથવા માપવામાં તોલવાના સાધનોનો ઉપયોગ કરવા અને નિયામક અથવા વહીવટી નિયામક (મેનેજિંગ ડિરેક્ટર) અથવા અધિકૃત અધિકારીએ (સાધનોનું) નિરીક્ષણ, તપાસ અને ચકાસણી કરવા માટેની જોગવાઈ કરી છે.

કલમ ૧૭.- આ કલમથી, ઇ-ટ્રેડિંગને લગતું નવું 'પ્રકરણ ૪૬૬' અને વેપારના નિયમનને લગતું 'પ્રકરણ ૪૬૬૬' દાખલ કરવા ધાર્યું છે. નવા પ્રકરણોની જોગવાઈઓ, સંક્ષિપ્તમાં, નીચે પ્રમાણે છે:

(૧) નવી કલમ ૩૧૬-થી એવી જોગવાઈ કરી છે કે કોઈપણ વ્યક્તિએ, કલમ ૩૧૫ હેઠળ લાઇસન્સ મેળવ્યા વગર જાહેર કરવામાં

આવેલા ખેત-ઉત્પન્ન માટે ઇલેક્ટ્રિક વેપાર પ્લેટફોર્મ (ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ) સ્થાપવું જોઈશે નહિ અને તે ચલાવવું જોઈશે નહિ;

- (૨) નવી કલમ ૩૧બ-થી, કલમ ૩૧ક હેઠળ ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ માટે લાઇસન્સ આપવા અને તાજું કરવાની રીત માટેની જોગવાઈ કરી છે;
- (૩) નવી કલમ ૩૧ભ-થી, ઇ-પ્લેટફોર્મ પર વખારો, કોઠાર (સાઇલો), કોલ્ડ સ્ટોરેજ (શીતાગાર) અથવા બજાર પેટા-યોગાન તરીકેના એવા કોઈ માળખા અથવા જગ્યાના સંકલનની રીત માટેની જોગવાઈ કરી છે;
- (૪) નવી કલમ ૩૧મ-થી, ઇ-ટ્રેડિંગ પોર્ટલ સાથે ખાનગી બજાર યોગાનના લાઇસન્સદારના સંકલનની રીત માટેની જોગવાઈ કરી છે;
- (૫) નવી કલમ ૩૧ચ-થી, કેન્દ્ર સરકારના આદેશોને અધીન રહીને, નિયામકે ઠરાવેલા વિસ્તૃત વિગતવર્ણનો અને ધોરણો મુજબ ઇ-પ્લેટફોર્મમાંની એપ્લિકેશન, જુદા જુદા ઇ-પ્લેટફોર્મ સાથે એકીકૃત રાષ્ટ્રીય ખેત બજારની આંતર વ્યવહારિકતાની રીત માટે જોગવાઈ કરી છે;
- (૬) નવી કલમ ૩૧-ર-થી, વેચનારાઓને, ઇ-પ્લેટફોર્મ પર થતા જાહેર કરવામાં આવેલા ખેત-ઉત્પન્ન અને પશુધનની ચુકવણી કરવાની અને તેના તમામ સોદાના યોગ્ય હિસાબોના નિભાવની રીત માટેની જોગવાઈ કરી છે;
- (૭) નવી કલમ ૩૧-વ-થી, ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મના લાઇસન્સદાર વચ્ચે અથવા લાઇસન્સદાર અને બજાર સમિતિ અથવા રાજ્યની એજન્સી વચ્ચેની તકરારોનું સંક્ષિપ્ત રીતે નિવારણ કરવા માટેની નિયામક અથવા અધિકૃત અધિકારીની સત્તા માટેની જોગવાઈ કરી છે;

- (૮) નવી કલમ ૩૧વક-થી, આંતર-રાજ્ય વેપાર સોદાના સંબંધમાં તકરારોની પતાવટ માટે જોગવાઈ કરી છે, જેના માટે કેન્દ્ર સરકારે સત્તામંડળની રચના કરવી જોઈશે અને રાજ્ય સરકાર, સદરહુ સત્તામંડળનો ભાગ બની શકશે;
- (૯) નવી કલમ ૩૧વખ-થી, મુખ્ય બજાર, પેટા-બજાર યોગાનો અને બજાર પેટા-યોગાનો, ખાનગી બજાર યોગાનોમાં અથવા ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ પર જાહેર કરવામાં આવેલા ખેત-ઉત્પન્નના વેચાણના સોદાના નિયમન માટે અને ટેન્ડર બોલી (બિડ)ની પતાવટની રીત તેમજ જાહેર કરવામાં આવેલા ખેત-ઉત્પન્નના ભાવ માટે પણ જોગવાઈ કરી છે;
- (૧૦) નવી કલમ ૩૧વગ-થી, બે વેપારીઓ વચ્ચેના વાણિજ્યિક સોદામાં ખરીદ અને વેચાણ કરવાની બોલીઓ અને શરતો અને તેની કાર્યરીતિ માટે અને તે હેતુ માટે કરાર કરવાની રીત અને જાહેર કરવામાં આવેલા ખેત-ઉત્પન્નની ચુકવણીની પદ્ધતિ માટે જોગવાઈ કરી છે. તેનાથી, નાશવંત અને બિન- નાશવંત જાહેર ખેત-ઉત્પન્ન પર કમિશન એજન્ટે ઠરાવેલા યથામૂલ્યના દરે દલાલીની વસૂલાત માટેની પણ જોગવાઈ કરી છે;
- (૧૧) નવી કલમ ૩૧વઘ-થી, રાજ્યમાં ઠરાવેલી રીતે ઇ-પ્લેટફોર્મ પર વેપારના સોદા અને મૂર્ત સ્વરૂપના સોદા હાથ ધરવા અને ઠરાવેલી રીતે લાગુ પડતા દરોએ બજાર ફી અને અન્ય ખરીદ-વેચાણ વ્યવસ્થા ખર્ચની ચુકવણી માટે અન્ય રાજ્યો / સંઘ રાજ્યક્ષેત્ર દ્વારા આપવામાં આવેલા એકીકૃત એકવિધ વેપાર (યુનિફાઇડ સિંગલ ટ્રેડિંગ) લાઇસન્સની માન્યતા માટેની જોગવાઈ કરી છે. તેનાથી, અધિનિયમ અથવા નિયમો અથવા પેટા-કાયદાની જોગવાઈઓના અથવા આ અર્થે આપેલા કોઈ આદેશોના ઉલ્લંઘનના કારણોસર આવા લાઇસન્સદારને વેપાર કરતા અટકાવવા માટેની પણ જોગવાઈ કરી છે.

કલમ ૧૮.- આ કલમથી, ખાસ બજાર અને ખાસ ચીજવસ્તુ બજારને લગતી કલમ ૩૪-ત સુધારવા ધાર્યું છે, જેનાથી નીચેની જોગવાઈ કરી છે,-

- (ક) રાજ્ય સરકારે, ઠરાવેલા દરે, લાઈસન્સ ફી અને બજાર ફીમાંથી મેળવેલી આવકના ફાળા પ્રમાણે દરેક બજાર સમિતિએ બોર્ડને કરવાની ચુકવણી; અને
- (ખ) ખાનગી બજાર યોગાન, ખાનગી બજાર પેટા યોગાન, ઈ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મના દરેક લાઈસન્સદારે અને પ્રત્યક્ષ ખરીદ-વેચાણ કરનાર ખરીદનાર, ખાનગી બજાર યોગાન, ખાનગી બજાર પેટા યોગાન, ઈ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મના દરેક લાઈસન્સદારે અને રાજ્ય સરકારે ઠરાવેલા દરે, બોર્ડ દ્વારા નિભાવાતા “વિકાસ ફંડ”માં, લાઇસન્સ ફી અને બજાર ફીમાંથી મેળવેલી આવકના ફાળા પ્રમાણે પ્રત્યક્ષ ખરીદ-વેચાણ કરનાર ખરીદનારે કરવાની ચુકવણી;
- (ગ) બોર્ડ દ્વારા સામાન્ય ખરીદ-વેચાણ વ્યવસ્થાના સામાન્ય આંતરમાળખા, કૌશલ્ય વિકાસ, તાલીમ, સંશોધન અને ગીરો ધિરાણ (Finance) અને આવી અન્ય પ્રવૃત્તિઓ માટે કરવામાં આવતો ફંડનો ઉપયોગ;

કલમ ૧૯.- આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી કલમ ૪૨-ક થી, દીવાની કોર્ટની હક્કમતના બાધની જોગવાઈ કરી છે.

કલમ ૨૦.- નવી કલમ ૪૩ક દાખલ કરવા ધાર્યું છે, જેનાથી તેમાં જણાવેલી રીતે, બજાર સમિતિએ તેના દ્વારા વસૂલાતપાત્ર હોય તેવી ફીની ચુકવણી, ફી, વપરાશકાર ખર્ચ અને તેવી બીજી રકમ ચૂકવવાનું ટાળવાને લગતા તેના (બજાર સમિતિના) દ્વારા થયેલા ગુનાની માંડવાળ કરવા માટેની જોગવાઈ કરી છે.

કલમ ૨૧.- આ કલમથી કલમ ૪૭માં દાખલ કરવા ધારેલી પેટા-કલમ (૩) અને (૪)થી જોગવાઈ કરી છે કે નિયામકને એવી ખાતરી થાય કે હિસાબના ચોપડા અથવા સમિતિના રેકર્ડ છુપાવવાની, તેની સાથે ચેડાં કરવાની

અથવા તેનો નાશ કરવાની સંભાવના હોય, ત્યારે તેમને બજાર સમિતિના હિસાબના ચોપડા જપ્ત કરવાની અને તેનો કબજો લેવાની સત્તા રહેશે. આ કલમથી, પોલીસ અધિકારીને પ્રવેશ કરવાની અને ઝડપી લેવાની અને રેકર્ડ અને હિસાબના ચોપડા જપ્ત કરવાની સત્તા પણ મળે છે.

કલમ ૨૨.- આ કલમથી, સદરહુ અધિનિયમમાં દાખલ કરવા ધારેલી નવી કલમ ૪૯-ક થી, જે હેતુઓ માટે તેને (સંસ્થાને) સ્થાપવામાં આવી હોય તે હેતુઓ પાર પાડવા અથવા બજારની સ્થાપના કરવા માટે જરૂરી હોય તેવા જમીન, મકાનો, સ્ટાફ અને સાધનો પરના પ્રારંભિક ખર્ચને પહોંચી વળવાના હેતુથી, પૂર્વ-મંજૂરી અને નિયામક મંજૂર કરે તેવી બોલીઓ અને શરતોને અધીન રહીને, બેંક, સરકાર માન્ય નાણાકીય સંસ્થાઓમાંથી નાણાં ઊભા કરવાની માટેની જોગવાઈ કરવા ધાર્યું છે.

કલમ ૨૩.- આ કલમથી, આ અધિનિયમ હેઠળ શુદ્ધબુદ્ધિથી કરેલા અથવા કરવાનું અભિપ્રેત હોય તેવા કોઈ કૃત્ય માટે, કોઈ દાવો અથવા કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે તે પહેલાં, નોટિસ આપવા માટે, નિયામક અથવા વહીવટી નિયામક (મેનેજિંગ ડિરેક્ટર)નો સમાવેશ કરવા માટે, કલમ ૫૮ સુધારવા ધાર્યું છે.

કલમ ૨૪.- આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નવી ૫૮-ક થી, રાજ્ય સરકારને, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓનો અમલ કરવામાં સુધારા અધિનિયમના આરંભની (તારીખથી) બે વર્ષની મુદતની અંદર કોઈ મુશ્કેલી ઊભી થાય, તો તે (મુશ્કેલી) દૂર કરવાની સત્તા મળે છે.

કલમ ૨૫.- આ કલમથી, રાજ્ય સરકારને, તેમાં (અધિનિયમમાં) નિર્દિષ્ટ કરેલી બાબતો માટે નિયમો કરવાની સત્તા મળે તે માટે કલમ ૫૯ સુધારવા ધાર્યું છે.

ઈશ્વરસિંહ પટેલ,

નાણાકીય યાદી

વિધેયકની કલમ ૧૭થી, અધિનિયમમાં દાખલ કરવા ધારેલી કલમ ૩૧૬ ની પેટા-કલમ (૧) અને પેટા-કલમ (૨)થી એવી જોગવાઈ કરી છે કે રાજ્ય સરકાર અથવા તેની એજન્સી, જાહેર કરવામાં આવેલા ખેત-ઉત્પન્નમાં ઈ-ટ્રેડિંગ માટે ઈ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ સ્થાપી શકશે અને ચલાવી શકશે અને ઈ-ટ્રેડિંગ સાથે જોડાયેલા તમામ આંતરમાળખા અને સેવાઓ પૂરી પાડવા માટેની પણ જોગવાઈ કરી છે. વિધેયક જો અધિનિયમિત કરવામાં આવે અને અમલમાં લાવવામાં આવે, તો રાજ્યના એકત્રિત ફંડમાંથી ખર્ચ થશે.

સૂચિત સુધારાને કારણે, રાજ્ય સરકારે, ઈ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ સ્થાપવાનું અને ચલાવવાનું હોય, તો રાજ્ય સરકારની કેટલીક નાણાકીય જવાબદારી ઊભી થશે. હાલમાં, રાજ્ય સરકાર પાસે કોઈ ઈ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ સ્થાપવા માટેની કોઈપણ દરખાસ્ત વિચારણા હેઠળ નથી. જ્યારે ઈ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ સ્થાપવાનું હોય ત્યારે અને તે પ્રમાણે જ, તે (ઈ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ) સ્થાપવાના, આંતરમાળખા અને સેવાઓ પૂરી પાડવાના અંદાજિત ખર્ચની ગણતરી કરી શકાશે. તેથી, હાલમાં, રાજ્યના એકત્રિત ફંડમાંથી થનાર આવર્તક અથવા અનાવર્તક ખર્ચનો અંદાજ કાઢવો શક્ય નથી.

ઈશ્વરસિંહ પટેલ,

ધારાકીય સત્તા સોંપવાની યાદી

આ વિધેયકમાં, નીચેની બાબતોના સંબંધમાં ધારાકીય સત્તાની સોંપણીનો સમાવેશ થાય છે:-

કલમ ૨.- આ કલમની પેટા-કલમ (૧૫)થી, અધિનિયમની કલમ ૨-માં દાખલ કરવા ધારેલા ખંડ (૧૫-કઘ)થી, નિયામકને, લાઇસન્સ નહિ ધરાવતા વેપારી દ્વારા, જેટલા જથ્થાથી વધુ નહિ તેટલા પ્રમાણમાં ખેત-ઉત્પન્નનો વેપાર કરી શકાશે તે જથ્થો જાહેર કરવાની સત્તા મળે છે.

કલમ ૫.- આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નવી કલમ ૫-ક-થી, રાજ્ય સરકારને, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, જાહેરનામામાં નિર્દિષ્ટ કર્યા પ્રમાણેના તમામ ખેત-ઉત્પન્નો અથવા તેમાંના કોઇપણ ખેત-ઉત્પન્નના ખરીદ-વેચાણ (માર્કેટિંગ)ના હેતુઓ માટે, સમગ્ર રાજ્યને, એક 'એકીકૃત બજાર વિસ્તાર' તરીકે જાહેર કરવાની સત્તા મળે છે.

કલમ ૭-(૧) આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નવી કલમ ૭ક-ની પેટા-કલમ (૧)થી, નિયામકને, વખારો, શીતાગાર અને બજાર પેટા-યોગાન તરીકેની આધારમાળખા અને સુવિધા સાથેની જગ્યાના એવા બીજા માળખાને બજાર પેટા-યોગાન તરીકે જાહેર કરવાની સત્તા મળે છે;

(૨) આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નવી કલમ ૭ક-ની પેટા-કલમ (૩)થી, નિયામકને, વખાર, કોઠારો (સિલોસ), શીતાગાર અથવા બીજા માળખાના માલિકે તેને પેટા-બજાર યોગાન તરીકે જાહેર કરવા માટે કરવાની અરજીના નમૂના, ફી અને રીત, નિયમોથી ઠરાવવાની સત્તા મળે છે.

(૩) આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નવી કલમ ૭કક-થી, રાજ્ય સરકારને, કલમ ૭ હેઠળ સ્થાપવામાં આવેલા કોઇપણ વિદ્યમાન બજાર યોગાનને, [રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન] તરીકે મુકરર કરવાની અને જાહેર કરવાની અથવા આ નિયમના હેતુ માટે, તેમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલા પાસાંને વિચારણામાં લીધા બાદ, કોઇપણ બજારની સ્થાપના કરવા અને તેને તે તરીકે જાહેર કરવાની સત્તા મળે છે.

કલમ ૮.- આ કલમથી, કલમ ૧૦ની પેટા-કલમ (૨)માં દાખલ કરવા ધારેલા પહેલા અને ત્રીજા પરંતુકથી, રાજ્ય સરકારને, ઠરાવેલા મૂલ્યની મર્યાદા કરતા વધુ હોય તેવા મૂલ્યની સ્થાવર અને જંગમ મિલકતનું સંપાદન કરવા અથવા તેનો નિકાલ કરવા માટે, નિયામકની પૂર્વ-મંજૂરી લેવી જરૂરી હોય, તેટલી મૂલ્યની મર્યાદા ઠરાવવાની સત્તા મળે છે. તેનાથી, રાજ્ય સરકારને, મૂલ્યાંકન પ્રમાણપત્ર માટે અધિકારી ઠરાવવાની પણ સત્તા મળે છે.

કલમ ૧૦.- (૧) આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નવી કલમ ૧૧ક-ની પેટા-કલમ (૧)થી, રાજ્ય સરકારને, જાહેરનામાથી, રાજ્યમાં [રાષ્ટ્રીય મહત્વના બજાર યોગાન (MN)] તરીકે આવેલા બજાર માટે, અલગ બજાર સમિતિની રચના કરવાની સત્તા મળે છે.

(૨) કલમ ૧૧કની પેટા-કલમ (૩)ના ખંડ (૪)થી, રાજ્ય સરકારને, બજાર સમિતિમાં ચૂંટાવા માટે વેપારીની લાયકાતો ઠરાવવાની સત્તા મળે છે.

(૩) કલમ ૧૧કની પેટા-કલમ (૩)ના ખંડો (૫) અને (૬)થી, રાજ્ય સરકારને, બજાર સમિતિના સભ્યો ચૂંટવાની રીત ઠરાવવાની સત્તા મળે છે.

(૪) આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી કલમ ૧૧ઘ-થી, રાજ્ય સરકારને, કારોબારી સમિતિના સભ્યોના હોદ્દાની મુદત નિયમોથી ઠરાવવાની સત્તા મળે છે.

કલમ ૧૨.- (૧) આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી કલમ ૨૭ક-ની પેટા-કલમ (૨)થી, રાજ્ય સરકારને, તે કલમ હેઠળ યુનિફાઇડ સિંગલ લાઇસન્સ-એકીકૃત એકવિધ લાઇસન્સ (Unified Single License) માટે, નમૂના, સમય, સમયગાળો અને બોલીઓ અને શરતો ઠરાવવાની સત્તા મળે છે. તેના માટેની મહત્તમ ફી બજાર સમિતિ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવશે;

(૨) કલમ ૨૭-કની પેટા-કલમ (૪)થી, રાજ્ય સરકારને, જે રીતે લાઇસન્સ રદ કરવાનો શેરો કરવો જોઈશે તે રીત ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(૩) કલમ ૨૭-કની પેટા-કલમ (૫)થી, રાજ્ય સરકારને, જે રીતે રાજ્ય સરકારમાં અપીલ કરવી જોઈશે તે રીત ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(૪) કલમ ૨૭-કની પેટા-કલમ (૯)થી, રાજ્ય સરકારને, જે રીતે લાઇસન્સ ધરાવનાર વ્યક્તિ રાજ્યની કોઈપણ એક બજાર સમિતિના મતદાતા તરીકે પાત્ર

રહેશે અને એ જ બજાર સમિતિનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે પાત્ર બનશે તે રીત, નિયમોથી ઠરાવવાની સત્તા મળે છે.

કલમ ૧૭.- આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નીચેની નવી કલમોથી, રાજ્ય સરકાર અથવા નિયામકને નીચે પ્રમાણે સત્તા મળે છે:

(૧) કલમ ૩૧-ફથી, રાજ્ય સરકારને, જે રીતે જાહેર કરવામાં આવેલા ખેત-ઉત્પન્નમાં, ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ સ્થાપી શકાશે અને તેને ચલાવી શકાશે તે રીત, નિયમોથી ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(૨) (ક) કલમ ૩૧-બ-ની પેટા-કલમ (૧)થી, રાજ્ય સરકારને, ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મની સ્થાપના માટેના અને લાઇસન્સ મેળવવા અથવા તાજું કરી આપવા માટે નિયામકને અરજી કરવા માટેના નમૂના, રીત અને ફી અને જામીનગીરી બાંધકામ અથવા બેંકની બાંધકામ અને અન્ય બોલીઓ અને શરતો ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(ખ) કલમ ૩૧-બ-ની પેટા-કલમ (૩)થી, નિયામકને, જે રીતે ઇ-ટ્રેડિંગ સાથે જોડાયેલ તમામ આંતરમાળખા અને સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે તે રીત ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(૩) (ક) કલમ ૩૧-ર-ની પેટા-કલમ (૧)થી, રાજ્ય સરકારને, જાહેર કરવામાં આવેલા ખેત-ઉત્પન્ન પર ઇ-ટ્રેડિંગના સોદા પર ચુકવણી કરવાનું નિયમોથી ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(ખ) કલમ ૩૧-લ-ની પેટા-કલમ (૨)થી, નિયામકને, જે નમૂનામાં ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મમાં થતાં સોદાના હિસાબો જાળવવા જોઈશે અને જે સમયમર્યાદામાં વહીવટી નિયામક અથવા અધિકૃત અધિકારીને મુદતી પત્રકો અને અહેવાલો રજૂ કરવા જોઈશે તે નમૂનો ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(૪) કલમ ૩૧-લ-ની પેટા-કલમ (૧)ના ખંડ (ચ)થી, રાજ્ય સરકારને, જે ગેરલાયકાતો માટે કલમ ૩૧-બ હેઠળ આપવામાં આપેલું લાઇસન્સ મોફ્રૂ રાખી શકાશે અથવા રદ કરી શકાશે તે ગેરલાયકાતો નિયમોથી ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(પ) કલમ ૩૧વખ-ની પેટા-કલમ (૨)ના ખંડ (૧)થી, રાજ્ય સરકારને, ઉત્પાદક દ્વારા, કોઇપણ વ્યક્તિને તેના ઘરેલુ વપરાશના જથ્થાની જેટલી મર્યાદા સુધી વેચાણ કરી શકાશે તે મર્યાદા ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(ડ) કલમ ૩૧વગ-થી, રાજ્ય સરકારને, વેપારીઓ દ્વારા કરવાના કરારનો નમૂનો, નિયમોથી ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(૭) (ક) નવી કલમ ૩૧વઘ-ની પેટા-કલમ (૧)થી, રાજ્ય સરકારને, જે રીતે યુનિફાઇડ સિંગલ ટ્રેડિંગ લાઇસન્સ-એકીકૃત એકવિધ વેપાર લાઇસન્સ (Unified Single Trading License) ધરાવનાર વ્યક્તિ, ઇ-ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ અને પ્રત્યક્ષ કામગીરી પર વેપારના સોદા કરી શકશે તે રીત નિયમોથી ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

(ખ) નવી કલમ ૩૧વઘ-ની પેટા-કલમ (૨)થી, રાજ્ય સરકારને, યુનિફાઇડ સિંગલ ટ્રેડિંગ લાઇસન્સ-એકીકૃત એકવિધ વેપાર લાઇસન્સ (Unified Single Trading License) દ્વારા કરવામાં આવતા સોદા માટે બજાર ફી અને અન્ય ખરીદ-વેચાણ ખર્ચ (ચાર્જ)ની ચુકવણીની રીત અને તેના દર ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

કલમ ૧૮.- આ કલમથી બદલવા ધારેલી કલમ ૩૪-તથી, રાજ્ય સરકારને, દરેક બજાર સમિતિ દ્વારા લાઇસન્સ ફી અને બજાર ફી માંથી મેળવેલી આવકમાંથી, 'વિકાસ ફંડ'માં, ઠરાવવામાં આવે તેટલા આવકના બે ટકાથી વધુ નહિ તેટલા દરે ચુકવણી કરવાના નિયમો અને રીત ઠરાવવાની સત્તા મળે છે;

કલમ ૨૪.- આ કલમથી દાખલ કરવા ધારેલી નવી કલમ ૫૮ક-થી, રાજ્ય સરકારને, ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર (સુધારા) અધિનિયમ, ૨૦૨૦-ની જોગવાઈઓનો અમલ કરવામાં ઊભી થાય તેવી કોઇપણ મુશ્કેલીઓ, રાજ્યપત્રમાં હુકમ પ્રસિદ્ધ કરીને દૂર કરવા માટેની સત્તા મળે છે.

ઉપર્યુક્ત ધારાકીય સત્તાની સોંપણી આવશ્યક અને સામાન્ય પ્રકારની છે.

તારીખ: ૨૨મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૦.

ઈશ્વરસિંહ પટેલ.

પુરવણી

ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩ (સન ૧૯૬૪ના ગુજરાતના
૨૦મા)માંથી ઉતારા

(સન ૧૯૬૪નો ગુજરાતનો ૨૦મો)

ટૂંકી સંજ્ઞા,
વ્યાપ્તિ અને
આરંભ.

૧. (૧) આ અધિનિયમ ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩ કહેવાશે.

(૨) અને (૩) XXX XXX XXX

વ્યાખ્યા.

૨. આ અધિનિયમમાં સંદર્ભથી અન્યથા અપેક્ષિત ન હોય તો-

(૧) “ખેતી-ઉત્પન્ન” એટલે અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કરેલ ખેતીનું અને બાગબાનીનું તમામ ઉત્પન્ન, પછી તે પ્રક્રિયા કરેલું હોય કે ન હોય;

(૨) “ખેડૂત” એટલે જે વ્યક્તિ સાધારણ રીતે પોતે અથવા પોતાના ગણોતિયાઓ મારફત અથવા મજૂરો મારફત અથવા બીજી રીતે ખેતીનું ઉત્પન્ન પેદા કરવાનું અથવા ઉગાડવાનું કામ કરતી હોય તે વ્યક્તિ, પણ તેમાં, ખેતીનાં ઉત્પન્નના કોઈ વેપારી અથવા દલાલનો સમાવેશ થતો નથી, પછી તે વેપારી અથવા દલાલ ખેતીનું ઉત્પન્ન પેદા કરવાનું અથવા ઉગાડવાનું કામ પણ કરતો હોય ;

(૨-ક) થી (૭-કક) XXX XXX XXX

(૭) “જનરલ કમિશન એજન્ટ” એટલે જે વેપારી બીજી વ્યક્તિ વતી કોઈપણ ખેતીનું ઉત્પન્ન કબૂલ કરેલા કમિશનથી ખરેખર ખરીદે કે વેચે અથવા ખરીદવાની કે વેચવાની તૈયારી બતાવે અને આવાં વેચાણ અથવા આવી ખરીદીનો સોદો પૂરો કરવા અને પાર પાડવા માટે જરૂરી હોય તેવું કોઈ કાર્ય કરે અથવા કરવાની તૈયારી બતાવે તે વેપારી ;

(૮) XXX XXX XXX

(૯) “લાઇસન્સ” એટલે કલમ ૬ મુજબ આપવામાં આવેલું લાઇસન્સ અથવા યથાપ્રસંગ, કલમ ૨૭ મુજબ આપવામાં આવેલું સામાન્ય અથવા ખાસ લાઇસન્સ ;

(૧૦) “લાઇસન્સદાર” એટલે આ અધિનિયમ મુજબ સામાન્ય લાઇસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિ ;

(૧૧) થી (૧૨) XXX XXX XXX

(૧૨-ક) “બજાર” એટલે જાહેર કરેલા બજાર વિસ્તાર માટે આ અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપેલું અને નિયમન કરવામાં આવતું બજાર અને તેમાં ખરેખરા બજાર, મુખ્ય બજાર યોગાન, પેટા-બજાર યોગાન, ખાનગી-બજાર, ઇ-બજાર અને આ અધિનિયમ હેઠળ જાહેર કરવામાં આવે તેવા બીજા બજારોનો પણ સમાવેશ થાય છે.

(૧૩) થી (૧૭-કકક) XXX XXX XXX

(૧૭-કકકક) “રજિસ્ટ્રેશન” એટલે કલમ ૩૧ખ હેઠળ આપવામાં આવેલું રજિસ્ટ્રેશન;

(૧૮) થી (૨૨) XXX XXX XXX

(૨૩) “વેપારી” એટલે જે કોઈ વ્યક્તિ ખેતીનું ઉત્પન્ન ખરીદવાનો અથવા વેચવાનો અથવા વેચાણ માટે ખેતીનાં ઉત્પન્નની પ્રક્રિયા કરવાનો ધંધો કરતી હોય તે વ્યક્તિ અને તેમાં, એવો ધંધો કરતી હોય તે સહકારી મંડળી, સંયુક્ત કુટુંબ અથવા સંસ્થાપિત થયેલ હોય કે ન હોય તે વ્યક્તિઓના મંડળનો સમાવેશ થાય છે ;

(૨૩-ક) થી (૨૫) XXX XXX XXX

૭. (૧) દરેક બજાર વિસ્તાર માટે એક બજાર હોવું જોઈશે, જેમાં પેટા-કલમો (૨) બજાર, બજાર અને (૩) મુજબ જાહેર કરાયેલા- યોગાન અને તળ બજાર

(૧) એક મુખ્ય બજાર યોગાનનો, જાહેર કરવા બાબત.

(૨) પેટા-બજાર યોગાનો હોય, તો તેનો, અને

(૩) સઘળાં તળ બજારોનો સમાવેશ થશે.

(૨) નિયામક, રાજપત્રમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને, કોઈ બજાર વિસ્તારમાંની કોઈ વાડબંધ જગા, ઇમારત અથવા લત્તાના કોઈ મુખ્ય બજાર યોગાન તરીકે અને બીજી કોઈ વાડબંધ જગા, ઇમારત અને લત્તાને કોઈ પેટા-બજાર યોગાન તરીકે જાહેર કરી શકશે.

(૩) નિયામક કોઈ બજાર વિસ્તાર માટે મુખ્ય બજાર યોગાન અથવા કોઈ પેટા-બજાર યોગાન જાહેર કરે, ત્યારે તેણે સાથે સાથે રાજપત્રમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને, યથાપ્રસંગ મુખ્ય બજાર યોગાનથી અથવા પેટા-બજાર યોગાનથી તેને યોગ્ય લાગે તેવા અંતરની અંદર આવેલા કોઈ વિસ્તારને કોઈ તળ બજાર તરીકે જાહેર કરવો, અને તેમ થયે, જ્યાં ખેતીનાં ઉત્પન્નનો સંગ્રહ કરવામાં આવતો હોય તેવાં તેઓનાં સઘળાં કમ્પાઉન્ડ, ગોદામો અને વખારો સહિત, સદરહુ વિસ્તારમાંના તમામ ઔદ્યોગિક સાહસોનો તે તળ બજારમાં સમાવેશ થયેલો ગણાશે.

(૪) XXX XXX XXX

બજાર
સમિતિનું
સંસ્થાપન.

૧૦. (૧) XXX XXX XXX

(૨) બજાર સમિતિ, મુંબઈ સામાન્ય કલમ અધિનિયમ, ૧૯૦૪ ની કલમ ૩ ના ખંડ (૨૬) ના અર્થમાં સ્થાનિક સત્તામંડળ તરીકે ગણાશે.

સન
૧૯૦૪નો
મુંબઈનો
૧લો.

બજાર
સમિતિની
રચના.

૧૧. (૧) દરેક બજાર સમિતિ નીચેના સભ્યોની બનશે:-

(૧) ભારતના ચૂંટણી આયોગ દ્વારા આવા બજાર વિસ્તારની પ્રસિદ્ધ થયેલી મતદારોની યાદીમાં જેમના નામ દાખલ કરવામાં આવ્યા હોય તેવા આઠ ખેડૂતોને બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ-ધિરાણ આપતી પ્રાથમિક કૃષિ-ધિરાણ સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થા સમિતિના સભ્યોએ ચૂંટવા;

(૨) અગાઉના નાણાકીય વર્ષમાં લાઇસન્સની બોલીઓ અને શરતોને સુસંગત રહીને, જેમણે વેપાર કર્યો હોય અને જેમના દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર ફી વણચૂકવાયેલી રહેલી ન હોય તેવા સામાન્ય લાઇસન્સ ધરાવનાર વેપારીઓએ પોતાનામાંથી ઠરાવેલી રીતે ચૂંટવાના ચાર સભ્યો;

(૩) બજાર વિસ્તારમાં આવેલી, સામાન્ય લાઇસન્સ ધરાવતી અને પોતાના સંબંધિત ઉદ્દેશોને સુસંગત રહીને, ધંધામાં રોકાયેલી, અને જેમના છેલ્લા હિસાબો, વર્ગ ક, ખ અથવા ગ-માં ઓડિટ કરાવેલા હોય તેવી સહકારી ખરીદ-વેચાણ મંડળીઓની વ્યવસ્થા સમિતિઓના સભ્યોએ આવી મંડળીઓના (નામના, સહ અથવા સહાનુભૂતિ સભ્યો સિવાયના) સભ્યોમાંથી ચૂંટવાના આવી મંડળીઓના બે પ્રતિનિધિઓ :

પરંતુ એવી રીતે આવેલી સહકારી ખરીદ-વેચાણ મંડળીઓની સંખ્યા બે કરતાં વધુ ન હોય, ત્યારે ફક્ત એકજ પ્રતિનિધિને એવી રીતે ચૂંટવો ;

(૪) અને (૫) XXX XXX XXX

(૧૬) થી (૫) XXX XXX XXX

૨૭. (૧) કોઈ બજારની સ્થાપના કરવામાં આવે એટલે બજાર સમિતિ તે અર્થે કરેલા લાઇસન્સ કાઢી નિયમોને અધીન રહીને, બજાર વિસ્તાર અથવા તેના ભાગમાં કામ કરવા માટે, કોઈ આપવા, તાજા વેપારીને, જનરલ કમિશન એજન્ટને, દલાલને, તોલાટને, સર્વેયરને, વખારવાળાને કરી આપવા, અથવા કોઈ વ્યક્તિને લાયસન્સ આપવા અથવા તાજું કરી આપવા માટેની અરજી મોકલવા અથવા કર્યાના નેવું દિવસની અંદર સામાન્ય લાઇસન્સ અથવા કોઈ ખાસ સોદા અથવા રદ કરવા સોદાઓના હેતુ માટે ખાસ લાઇસન્સ આપી શકશે અથવા તાજું કરી શકાશે અથવા વગેરે અને તે માટેના કારણો નોંધ્યા પછી, આવું કોઈ લાઇસન્સ આપવાની અથવા તાજું કરી લાઇસન્સ કાઢી આપવાની ના પાડી શકાશે: આપવાની ના પાડવા, તે

પરંતુ આ અધિનિયમની કલમ ૫ હેઠળ નિયામકે જાહેર કર્યા હોય તેવા ખેત-ઉત્પન્નની ખરીદી અને વેચાણ માટે જ સામાન્ય લાઇસન્સ આપી શકાશે અથવા તાજું કરવું જોઈશે. મોકલવા અથવા રાખવા વગેરે વિરુદ્ધ અપીલો.

(૨) પેટા-કલમ (૨) મુજબ લાઇસન્સો ઠરાવવામાં આવે અથવા ઉપ-નિયમોથી નક્કી કરવામાં આવે તેવા નમૂનાઓમાં, તેવી મુદતો માટે, તેવી શરતોએ અને નિયંત્રણોથી (ખરીદનાર અને વેચનાર તરીકે અથવા ખરીદનાર અને વેચનાર એ બન્ને વતી કોઈ સોદામાં કામ કરવાની દલાલો અને કમિશન એજન્ટને મનાઇ કરતી કોઈ જોગવાઈ અને દલાલો, કમિશન એજન્ટો અથવા વેપારીઓએ ખેડૂતોને આપવાનાં ધીરાણો, જો કંઈ હોય, તો તેનું નિયમન કરવા માટે કોઈ જોગવાઈ અને કોઈ બજાર વિસ્તારમાં કઈ રીતે અને કયા સ્થળોએ ખેતીના ઉત્પન્નનું લીલામ કરવામાં આવશે અને માગણીઓ કરવામાં અને સ્વીકારવામાં આવશે તે રીત અને સ્થળો અને કયા સ્થળોએ ખેતીના ઉત્પન્નનો તોલ કરવામાં આવશે અને તે સોંપવામાં આવશે તે સ્થળો ઠરાવવા માટે કોઈ જોગવાઈ સહિત) અને ઠરાવવામાં આવે તેવી વધુમાં વધુ ફીની મર્યાદામાં બજાર સમિતિએ નક્કી કરેલ ફી ભર્યેથી આપી શકાશે.

ફી લેવાની
સત્તા.

૨૮. (૧) બજાર સમિતિએ, નિયમોની જોગવાઈઓને અધીન રહીને અને વખતોવખત ઠરાવવામાં આવે તેવી વધુમાં વધુ અને ઓછામાં ઓછી ફીનાં ધોરણને અધીન રહીને, બજાર વિસ્તારમાં ખરીદેલાં અથવા વેચેલાં ખેતીના ઉત્પન્ન પર ફી લેવી જોઈશે અને વસૂલ કરવી જોઈશે:

પરંતુ તેવી રીતે લીધેલી ફી પોતે નીમે તેવા એજન્ટો મારફત બજાર સમિતિ વસૂલ કરી શકશે.

(૨)(ક) પ્રક્રિયા કરનાર, ગ્રેડર, પેકર, મૂલ્યવર્ધન કેન્દ્ર (વેલ્યુ એડિશન સેન્ટર) અથવા નિકાસકાર હોય તેવા ખેત-ઉત્પન્નના ખરીદનાર પાસેથી અને આવા ખેત-ઉત્પન્ન પરની બજાર ફી કોઈ બજારમાં અગાઉથી ચૂકવવામાં આવી હોય અને સંબંધિત વ્યક્તિએ બીજા બજારમાં બજાર ફી અગાઉથી ચૂકવવામાં આવી છે તેવી માહિતી ઠરાવેલી રીતે આ સંદર્ભમાં પૂરી પાડી હોય અને ખેત-ઉત્પન્નની પ્રક્રિયા, ગ્રેડીંગ, પેકીંગ, મૂલ્યવર્ધન અથવા તેની નિકાસ કરતો હોય તેવા ખરીદનારે સરકાર ઠરાવે તેવી મુદતમાં ઠરાવવામાં આવે તેવી સાબિતી નિયામકને પૂરી પાડી હોય, તો કોઈ બજાર વિસ્તારમાં, પેટા-કલમ (૧)માં નિર્દિષ્ટ કરેલી બજાર ફી તેની પાસેથી બીજી વાર લઈ શકાશે નહિ.

(ખ) વાણિજ્યિક લેવડદેવડ માટે અથવા પ્રોસેસિંગ માટે બજાર વિસ્તારમાં લાવેલા ખેત-ઉત્પન્ન ઉપર, ખંડ (ચ) હેઠળ કાઢી આપેલ પરમિટ રજૂ કરવામાં આવી ન હોય તો, ખરીદનાર અથવા યથાપ્રસંગ, પ્રક્રિયા કરનારે, ચૌદ દિવસની અંદર પરંતુ બજાર વિસ્તારની બહારના વેચાણ અથવા ફેરવેચાણ અથવા પ્રોસેસીંગ અથવા નિકાસ પહેલાં, બજાર સમિતિની કચેરીમાં બજાર ફી જમા કરવી જોઈશે:

પરંતુ કોઈ ખેત-ઉત્પન્ન, આવા ઉત્પન્ન ઉપર ચુકવવાપાત્ર બજાર ફીની ચુકવણી વિના, પ્રક્રિયા કરેલું, વેચેલું અથવા ફેરવેચેલું અથવા બજાર વિસ્તારની બહાર રવાના કરેલું જણાય તો તે કિસ્સામાં, પ્રક્રિયા કરેલા ઉત્પન્નની બજાર કિંમતની

અથવા યથાપ્રસંગ, ખેત-ઉત્પન્નની કિંમતની પાંચ ગણી બજાર ફી લેવામાં અને વસૂલવામાં આવશે.

(ગ) બજાર ફીની ચૂકવણી ખેત-ઉત્પન્નના ખરીદનારે કરવી જોઈશે અને ખેડૂત-વેચાણ કરનારને ચૂકવવાપાત્ર કિંમતમાંથી તેની કપાત કરવી જોઈશે નહિ:

પરંતુ ખેત-ઉત્પન્નનો ખરીદનાર નક્કી ન થઈ શકતો હોય ત્યારે, તમામ ફીની ચૂકવણી, જે વ્યક્તિએ બજાર વિસ્તારમાં ઉત્પન્ન વેચેલ હોય અથવા વેચવા માટે લાવ્યો હોય તેણે કરવી જોઈશે:

વધુમાં, બજાર વિસ્તારમાંના વેપારીઓની વચ્ચેના વાર્ષિક લેવડદેવડના કિસ્સામાં, વેચાણ કરનારે બજાર ફી વસૂલ કરવી જોઈશે અને ચૂકવવી જોઈશે.

(ઘ) XXX XXX XXX

(ચ) કોઈપણ ખેત-ઉત્પન્નને માત્ર ઠરાવવામાં આવે તેવી રીતે અને તેવા નમૂનામાં કાઢી આપેલ પરમિટ અનુસાર જ બજાર વિસ્તારમાંથી બહાર લઈ જઈ શકાશે. ખેત-ઉત્પન્ન લઈ જતા વાહનની સાથે ઠરાવવામાં આવે તેવી સાબિતી રાખવી જોઈશે:

પરંતુ ખેત-ઉત્પન્નનો ઉત્પાદક પોતે એવી પરમિટ વગર ખેત-ઉત્પન્નને એક સ્થળેથી બીજા સ્થળે લઈ જઈ શકાશે.

(૩) (૧) બજાર સમિતિએ, તેવા બજાર વિસ્તારમાં, કલમ પની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ પ્રસિદ્ધ કરેલા જાહેરનામામાં નિર્દિષ્ટ કરેલ ન હોય તેવાં ખેત-ઉત્પન્નની તે ચીજવસ્તુઓના વેપારની છૂટ આપવી જોઈશે;

(૨) XXX XXX XXX

બોર્ડને ફાળા આપવા બાબત. ૩૪ત.(૧) દરેક બજાર સમિતિએ, પોતાની આવકની, રાજ્ય સરકાર વખતોવખત ઠરાવે તેટલી ટકાવારી જેટલી રકમ ફાળા તરીકે બોર્ડને આપવી જોઈશે.

(૨) રાજ્ય સરકાર, દર વર્ષે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ બજાર સમિતિઓએ બોર્ડને ફાળા તરીકે આપેલી એકંદર રકમના પાંચ ટકાથી ઓછી ન હોય તેટલી રકમની, ફાળા અથવા ગ્રાન્ટ તરીકે બોર્ડને ચૂકવણી કરી શકશે.

(૩) પેટા-કલમ (૧) અને પેટા-કલમ (૨) હેઠળ બોર્ડને મળેલ ફાળો અથવા ચૂકવણીની રકમ, વિકાસ ફંડમાં જમે કરવામાં આવશે.

નોટિસને
અભાવે દાવાનો
પ્રતિબંધ.

૫૮. (૧) આ અધિનિયમ મુજબ શુદ્ધબુદ્ધિથી કરેલા અથવા કરવાનું અભિપ્રેત હોય તેવા કોઈ કૃત્ય બદલ, કોઈ બજાર સમિતિ અથવા બોર્ડ અથવા તેના કોઈ સભ્ય, અધિકારી અથવા નોકર અથવા તેમાંથી કોઈના આદેશ મુજબ કામગીરી બજાવતી કોઈ વ્યક્તિ સામે, દાવાનું કારણ, વાદી થવા માગનારનું નામ અને તેનું રહેવાનું સ્થળ અને જે દાદ તે માગતો હોય તે દાદ દર્શાવતી એક લેખિત નોટિસ બજાર સમિતિના અથવા બોર્ડના દાખલામાં, તેની ઓફિસમાં પહોંચાડ્યા અથવા મૂક્યા પછી અને ઉપરના સભ્ય, અધિકારી, નોકર અથવા વ્યક્તિના દાખલામાં તેને પહોંચાડ્યા પછી અથવા તેની ઓફિસમાં અથવા તેના કાયમી રહેવાના સ્થળમાં મૂક્યા પછી તુરતના બે મહિનાની મુદત પૂરી ન થાય ત્યાં સુધી તેના અને આવી નોટિસ એવી રીતે પહોંચાડવામાં આવી છે અથવા મૂકવામાં આવી છે એવી મતલબની હકીકત તે દાવા અરજીમાં સમાવિષ્ટ કરેલ હોય તે સિવાય કોઈ દાવો અથવા કાર્યવાહી દાખલ કરી શકાશે નહિ.

(૨) આવો કોઈ દાવો, દાવાનું કારણ ઉપસ્થિત થયાની તારીખથી છ મહિનાની અંદર દાખલ કરવામાં આવ્યો ન હોય તો તેને કાઢી નાંખવામાં આવશે.

(૩)

XXX

XXX

XXX

ગુજરાત વિધાનસભા સચિવાલય

[સન ૨૦૨૦નું ગુજરાત વિધેયક ક્રમાંક: ૨૮ .]

ગુજરાત ખેત-ઉત્પન્ન બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩
વધુ સુધારવા બાબત વિધેયક.

[શ્રી ઈશ્વરસિંહ પટેલ,

રાજ્યકક્ષાના સહકાર મંત્રીશ્રી.]

(સન ૨૦૨૦ના સપ્ટેમ્બર મહિનાની ૨૩મી તારીખે
ગુજરાત સરકારી રાજપત્રમાં પ્રસિદ્ધ કર્યા મુજબ)

ડી. એમ. પટેલ,

સચિવ,

ગુજરાત વિધાનસભા.

**THE GUJARAT AGRICULTURAL PRODUCE MARKETS
(AMENDMENT) BILL, 2020.**

GUJARAT BILL NO. 28 OF 2020.

A BILL

further to amend the Gujarat Agricultural Produce Markets Act, 1963.

It is hereby enacted in the Seventy-first Year of the Republic of India as follows:—

1. (1) This Act may be called the Gujarat Agricultural Produce Markets (Amendment) Act, 2020.

Short title and commencement.

(2) It shall be deemed to have come into force on the 6th May, 2020.

**Amendment
of section 1 of
Guj.20 of
1964.**

2. In the Gujarat Agricultural Produce Markets Act, 1963, in section 1, for sub-section (1), the following sub-section shall be substituted, namely:-

“(1) This Act may be called the Gujarat Agricultural Produce and Marketing (Promotion and Facilitation) Act, 1963.”.

**Guj.20 of
1964.**

**Amendment
of section 2 of
Guj.20 of
1964.**

3. In the Gujarat Agricultural Produce Markets and Marketing (Promotion and Facilitation) Act, 1963 as so renamed (hereinafter referred to as “the principal Act”), in section 2,-

**Guj.20 of
1964.**

(1) for clause (i), the following clause shall be substituted, namely:-

“(i) “agriculture produce” means all produce, whether processed or not, of agriculture and horticulture specified in the Schedule;”;

(2) for clause (ii), the following clause shall be substituted, namely: -

“(ii)“agriculturist” means a person who ordinarily by himself or who by his tenants or hired labour or otherwise is engaged in the production or growth of agricultural produce but does not include a trader or broker in agricultural produce although such a trader or broker may also be engaged in the production or growth of agricultural produce. It also includes association of farmers by whatever name called, registered under any law for the time being in force and is engaged in aggregation of member farmers produce;”;

(3) after clause (iii), the following clause shall be inserted, namely: -

“(iii a)“buyer” means a person, who himself or itself or on behalf of any person or agent buys or agrees to buy agricultural produce in the market;”:

(4) after clause (iv),the following clause shall be inserted, namely:-

“(iv-a) “cold storage” means a cold storage as may be declared as market sub-yard under this Act;”;

(5) after clause(v-aaa),the following clause shall be inserted, namely:-

“(v-aab) “direct marketing” in relation to agricultural produce

means direct wholesale purchase of agricultural produce from the farmers by the processors, exporters, bulk buyers and such other person outside the principal market yard, sub-market yard, private market yard and market sub-yard, or e-market established under section 31C;”;

(6) after clause (vi-a), the following clauses shall be inserted, namely:-

“(vi-ab)“electronic trading (e-trading)” means trading of notified agricultural produce in which registration, auctioning, billing, booking, contracting, negotiating, exchange of information, record keeping and such other connected activities are done electronically on computer network or internet;

(vi-ac)“electronic trading platform (e-trading platform)” means electronic platform set up either by the State Government or its agency or a person licensed under this Act for conducting trading in notified agricultural produce through electronic media or by any means of communication in which registration, buying and selling, billing, booking, contracting and negotiating are carried out online through computer network or internet or any other such electronic device;”;

(7) after clause (vi-aaa), the following clauses shall be inserted, namely:-

“(vi-aab) “farmer-consumer market” means a market yard established under section 31E;

(vi-aac)“farmer-producer company(FPC)”means a company of farmer-producer members incorporated and registered as such with the Registrar of Companies under the Companies Act, 2013;

(vi-aad)“Government agency” means Government of Gujarat or its department concerned dealing with agricultural produce marketing or the Director or the Board, as the case may be;”;

- (8) for clause (vii), the following clause shall be substituted, namely: -
“(vii)“general commission agent” a person who *bonafide* buys or sells agricultural produce on behalf of his principal, or facilitates buying or selling at primary and other level transactions on e-platform or any other mode of transaction and activities ancillary thereto, keeps it in his custody and controls it during the process of its sale or purchase and collects payment thereof, if required, from the buyer and pays it to the seller for an agreed commission, any agricultural produce on behalf of another person and does or offers to do anything necessary for completing and carrying out the transaction of such sale or purchase;”;
- (9) for clause (ix), the following clause shall be substituted, namely:-
“(ix)”licence” means the license granted under the provisions of this Act;”;
- (10) for clause (x), the following clause shall be substituted, namely:-
“(x) “licensee” means a person holding a license granted under the provisions of this Act;”;
- (11) in clause (xii-a), after the words “sub-market yard”, the words “market sub-yard” shall be inserted;
- (12) after clause (xii-a), the following clause shall be inserted, namely:-
“(xii-aa) “marketing” in relation to agriculture produce means all activities involved in the flow of agricultural produce from production point commencing at the stage of harvest till the same reaches to the ultimate consumers, viz. grading, processing, storage, transport, channels of distribution and all other functions involved in the process;”;
- (13) after clause (xiii-a), the following clause shall be inserted, namely:-
“(xiii-aa) “market sub-yard” means warehouse, silos, cold storage enclosure building or such other structure or place or locality declared to be market sub-yard or deemed to be market sub-yard under section 7A;”;
- (14) after clause (xiv-a), the following clause shall be inserted, namely:-

“(xiv-aa) “Market Yard of National Importance” means a market yard designated or notified as such under section 7AA;”;

(15) after clause (xv), the following clauses shall be inserted, namely:-

“(xv-a) “national agriculture market(NAM)”means an integrated market, without prejudice to any law for the time being in force, where buying and selling of notified agricultural produce and activities incidental thereto are carried out in India possessing marketing utility across time and space;

(xv-ab)“over trading” in relation to a trader means the amount exceeding the value of the notified agricultural produce purchased at any point of time vis-à-vis to the amount of security deposited with or the bank guarantee furnished to the market committee by the trader;

(xv-ac)“person” includes individual, a co-operative society, Hindu Undivided Family, a company or firm or an association or a body of individuals, whether incorporated or not;

(xv-ad) “petty trader” in relation to agricultural produce means a non licensee trader who carries on purchasing or selling of notified agricultural produce in the quantity not exceeding such quantity as may be notified by the Director;”;

(16) after clause (xvii-aaa) the following clause shall be inserted, namely:-

“(xvii-aab) “processing unit” means processing unit declared as market sub-yard under this Act;”;

(17) for clause (xvii-aaaa), the following clause shall be substituted, namely:-

“(xvii-aaaa) “registration” means registration made under this Act;”;

(18) after clause (xx-a), the following clauses shall be inserted, namely:-

“(xx-b) “seller” means a person who sells or agrees to sell agricultural produce for consideration of a price;

“(xx-c) “Schedule” means the Schedule appended to this Act;”;

(19) after clause (xxi), the following clause shall be inserted, namely:-

“(xxia) “silo” means silo declared as market sub-yard under section 7A;”;

(20) for clause (xxiii), the following clause shall be substituted, namely:-

“(xxiii) “trader” means a person who carries on the business of buying or selling of notified agricultural produce and includes a co-operative society, joint family or an association of persons whether incorporated or not which carries such business for the purpose of selling, processing, manufacturing, or for any other purpose, as the case may be, except for the purpose of domestic consumption by himself;”;

(21) after clause (xxiii-aa), the following clause shall be inserted, namely:-

“(xxiii-ab) “U T” means Union Territory as specified in the First Schedule to the Constitution of India;”;

(22) after clause (xxiii-aaa), the following clause shall be inserted, namely:-

“(xxiii-aab) “warehouse” means warehouse declared as a market sub-yard under section 7A;”.

**Amendment
of section 5 of
Guj.20 of
1964.**

4. In the principal Act, in section 5, after sub-section (3), the following sub-section shall be added, namely:-

“(4) The State Government may hold consultations with local authorities, including Panchayati Raj Institutions who own and operate rural periodical markets or *haats* or any other such markets for marketing of agricultural produce within their area of jurisdiction to bring such markets under the regulation of this Act, so as to develop these markets for efficiently function as marketing platform nearest to the farm gate.”.

**Insertion of
new section
5A in Guj. 20
of 1964.**

5. In the principal Act, after section 5, the following section shall be inserted, namely:-

**Declaration
of whole State
as one
Unified
Market Area.**

“**5A.**Subject to the notification made under section 5 and after considering such objections and suggestions as may be

received before the expiry of period as specified in the notification, the State Government may, by notification in the *Official Gazette*, declare the whole State as one unified market area as specified in the said notification for the purposes of regulation of marketing of all or any of the kinds of notified agricultural produce specified in the notification issued under this Act.”.

6. In the principal Act, in section 7, -
 (1) in sub-section (1), for clause (ii), the following clauses shall be substituted, namely:-
 “(ii) sub-market yards,
 (ii-a) market sub-yards, if any, and;”;
 (2) in sub-section (3), after the words “sub-market yard” occurring at two places, the words “or market sub-yard” shall be inserted.

**Amendment
of section 7 of
Guj. 20 of
1964.**

7. In the principal Act, after section 7, the following sections shall be inserted, namely:-

**Insertion of
new sections
7A and 7AA
in Guj. 20 of
1964.**

**Declaration of
warehouses,
silos, cold
storage as
market sub-
yard for
notified
agricultural
produce.**

“7A. (1) The Director may by notification in the *Official Gazette*, declare any place in the market area as the principal market yard or sub-market yard or market sub-yard or farmer consumer market yard, as the case may be, managed by a market committee, for the purpose of regulation of marketing of notified agricultural produce, expressly or impliedly in physical, electronic or such other mode under this Act.

Explanation.- In this sub-section the expression “place” shall include any structure, enclosure, open space locality, street including warehouse, silos, pack house, cleaning, grading and packaging and processing unit in the market area.

- (2) The Director may by notification in the *Official Gazette*, declare a “place” to be private market yard, private market sub-yard, private farmer-consumer market yard, as the case may be, for

marketing of notified agricultural produce, expressly or impliedly in physical, electronic or other such mode under this Act.

Explanation.- In this sub-section the expression “place” shall include any structure, enclosure, open space locality, including warehouse, silos, pack house, cleaning, grading and packaging and processing unit and vested in the person licensed for the purpose under this Act.

(3) The owner of such warehouse, silos, cold storage or such other structure or place, as the case may be, desirous of declaration of such place as market sub-yard under sub-section (2) shall apply to the Director or an officer authorized in this behalf by him (hereinafter referred to as “authorized officer”) in such manner alongwith such fee; for such period which shall not be less than three years, as may be prescribed.

(4) The licensee of such warehouse, silos, cold storage or such other structure or place, may collect market fee on notified agricultural produce and may collect user charge on notified agricultural produce transacted at the market sub-yard declared under sub-section (1) at the *ad valorem rate* not exceeding the rates as notified by the State Government:

Provided that no user charge shall be collected from agriculturists seller.

(5) The Licensee of such market sub- yard shall contribute, of such market fee, user charges collected, to the separate “Development Fund” account maintained by the Board at the rate in percentage at par with market committee. The Fund shall be utilized for the purposes and in the manner as provided *mutatis mutandis* in section 34 O.

**Establishment
of “Market
yard of
National
Importance.**

7AA. The State Government may designate and notify any existing market yard established under section 7 as a “Market Yard of

National Importance” or establish and notify any market as a “Market Yard of National Importance” after consideration of such aspects as total throughput, value, upstream catchment area, downstream number of consumers served and special infrastructure requirements therefor:

Provided that the market yard handling not less than such annual tonnage or such annual value, as may be prescribed, may be considered for conferring the status as the a “Market Yard of National Importance:

Provided further that out of such annual tonnage or such annual value, 30 per cent. may arrive from not less than two other States.”.

8. In the principal Act, in section 10, in sub-section (2),-

- Bom. I of 1904.** (1) for the words and figures “the Bombay General Clauses Act, 1904”, the words and figures “the Gujarat General Clauses Act, 1904” shall be substituted;
- Bom. I of 1904.** (2) the following provisos shall be added, namely:-

Amendment of section 10 of Guj. 20 of 1964.

“Provided that no immovable property the value of which exceeds the prescribed limits shall be acquired or disposed of by the Market Committee without the prior permission of the Director:

Provided further that the Director may, for the reasons to be recorded in writing, revoke such permission before the completion of the acquisition or execution of the deed, as the case maybe:

Provided also that market committee may, with the prior approval of the Director and after obtaining valuation certificate from the officer prescribed, enter into agreement with the owner of any land or building and purchase such land or building.”.

9. In the principal Act, in section 11,-

- (1) in sub-section (1),-
- (a) in clause (i), for the word “eight agriculturists”, the word

Amendment of section 11 of Guj. 20 of 1964.

“ten agriculturists having land as such” shall be substituted;

- (b) in clause (ii), for the words “by the traders holding general licences”, the words, letters and figures “by the commission agents or traders, as the case may be whose licence granted or renewed under section 27 or 27A;” shall be substituted;
- (c) in clause (iii), after the proviso, the following proviso shall be inserted, namely:-

“Provided further that for voting as well as for being elected to represent their respective class under clauses (i),(ii)and (iii) above, the person shall be eligible as a voter for only one market committee of the State and also eligible to represent the same market committee and no other market committee of the State in the manner as may be prescribed;”;

- (2) after sub-section (4), the following sub-section shall be inserted, namely:-

“(4A) (a) A Chairman or, as the case may be, a Vice-chairman of a market committee shall, unless he resigns or is removed earlier, be entitled to hold office continuously for not more than two terms.

(b) A person who has held the office of a Chairman or Vice-chairman continuously for two terms, shall be eligible to hold that office after a lapse of a period of not less than two terms after he ceases to hold that office.

Explanation I.—For the purpose of this sub-section, the expression, "term" means a term of two and a half years commencing from the date of the first general meeting of a committee in which a Chairman, or, as the case may be, a Vice-chairman is elected.

Explanation II.—Where any person holding the office of the Chairman or a Vice Chairman of a market committee for a period exceeding two and a half years but not exceeding five years at the commencement of the Gujarat Agricultural Produce Markets (Amendment) Act, 2020 is again elected to that office after such commencement, he shall, for the purpose of this sub-section, be deemed to have held office for one term before such election.”.

Guj. of
2020.

Insertion of
new sections
11A to 11E in
Guj.20 of
1964.

10. In the principal Act, after section 11, the following sections shall be inserted, namely:-

**Establishment
of market
committee of
Market Yard of
National
Importance.**

“11A. (1) Save as provided under section 11, the State Government may, by notification, in the *Official Gazette*, constitute a separate market committee for effective implementation of provisions of this Act for such market yard located in the State of Gujarat which is considered as the “Market Yard of National Importance (MNI) established under section 7AA.

(2) All provisions for and in relation to the Market Committee, including election of the Chairman, Vice-Chairman and members made in the Act, shall *mutatis mutandis* apply to the market committee constituted for “Market yard of National Importance.”.

(3) Save as provided under section 11, the market committee of Market Yard of National Importance shall consist of –

- (i) a Chairman;
- (ii) a Vice-Chairman;
- (iii) 10 (ten) Agriculturist;

out of which two agriculturists, one each from two other States where from arrivals are received in the MNI, to be nominated by the respective State Government on receipt of request for such nomination received from the State Government where MNI is located;

- (iv) one trader holding the single unified licence, resident of a market area, elected from amongst the licensed traders resident of such market area;
- (v) one trader holding the Inter-State trading licence nominated by the respective State Government;
- (vi) one representative of licensed commission agent as the member in the prescribed manner;
- (vii) the Adviser to the Government of India (Agricultural Marketing) or his nominee not below the rank of Under Secretary to the Government of India ;

- (viii) the Chief Executive Officer or Municipal Commissioner of the city or, as the case may be, the President of the Municipality or his nominee;
- (ix) the Chief Town Planner or the authority exercising such powers or his nominee;
- (x) the Director or his nominee *ex-officio*, not below the rank of Under Secretary to the Government of India;
- (xi) the Managing Director of the Board, *ex-officio*, or his nominee not below the rank of Under Secretary to the Government of India;
- (xii) the Executive Member, to be appointed by the State Government who shall function as the Secretary of the market committee;

Appointment and functions of market committee of MNI.

11B. The Secretary of the market committee shall be appointed by the State Government from amongst the State Civil Service Officers at least with ten years of service or from the panel of professionals so maintained or on deputation from the State Government having experience of ten years in agricultural marketing.

Executive Committee of MNI.

11C. (1) The Executive Committee for MNI shall consist of-

- (i) the Chairman of MNI;
- (ii) the Vice-Chairman of MNI;
- (iii) a trader holding the single unified licence of MNI;
- (iv) the Director or his nominee, *ex-officio*, not below the rank of Under Secretary to the Government of India;
- (v) the Managing Director of the Board, *ex-officio*, or his nominee not below the rank of the Under Secretary to the Government of India;
- (vi) the Executive Member of the market committee of MNI, who shall act as the Member-Secretary of the Executive Committee.

(2) In case of emergency, the Executive Committee may decide issues requiring approval of the market committee. However, such decision shall be approved by the market committee within forty-five days from the date such decisions are taken. In case the

decision is not taken within the said time limit, or in the event of disapproval of such decision by the market committee, such decision shall stand null and void, so however, that any such disapproval shall be without prejudice to the validity of anything previously done under the decision of the Executive Committee:

Provided that if the market committee makes any modification in such decision, the decision shall have effect to the extent of modification from the date of such decision.

(3) The Executive Committee shall meet as often as necessary but at least once in a calendar month.

Term of office of members of Executive Committee of MNI.

11D. The Executive Committee of MNI shall be constituted from time to time as may be prescribed by the State Government.

Provisions of this Act shall applied to market yard of National Importance.

11E. All other provisions of this Act, not specified for “Market yard of National Importance”, also shall *mutatis mutandis* apply to MNI established and notified under section 11A.”.

11. In the principal Act, in section 27,-

(1) in sub-section (1), for the words “trader, general commission agent” the words “general commission agent” shall be substituted;

(2) in sub-section (2), for the words “ brokers, commission agents, or traders”, the words “ brokers or commission agents” shall be substituted.

Amendment of section 27 of Guj.20 of 1964.

12. In the principal Act, after section 27, the following section shall be inserted, namely: -

Insertion of new section 27A in Guj.20 of 1964.

Grant or renewal of unified single licence.

“27A. (1) There shall be a single licence applicable to the whole of the State for the trader to be granted or renewed by the Director or the officer authorised by him in such manner and in such form, as may be prescribed, to operate as trader in any principal market

yard, sub-market yard, market sub-yard, private market yard and sub-yard, e-trading platform or any other space identified for the purpose, in the State. The existing trader licences granted by the market committees shall be converted into State wide single trader licence by the Director or the officer authorized by him, within six months from the date of commencement of the Gujarat Agricultural Produce Markets (Amendment) Act, 2020. Until then, the existing trader licences granted by the market committees shall be deemed to have been the State wide single trader licences:

Guj. of
2020.

Provided that the licence fee shall be payable to the concerned market committee.

Explanation.- Private market yard licensee or other such licensee or its management committee may, register the unified single trading licence holder whose licence has been granted by the Director or the officer authorized by him, to allow to operate in such market yards.

- (2) Any person who desires to obtain or renew the licence under sub-section (1) shall apply to the Director or the officer authorised by him for grant or renewal of the licence, as the case may be, in such form and in such manner as may be prescribed;
- (3) The Licence may be granted under sub-section (1) in such form, for such periods, on such terms and conditions and restrictions as may be prescribed and on payment of fees determined by the market committee within such maxima as may be prescribed.
- (4) An application under sub-section (2) for grant or renewal of licence may be rejected for the reasons as may be prescribed and recorded in writing by the Director or the Officer authorised by him.
- (5) The Director or the authorised officer may, after such inquiry as he deems fit to make and after giving, in the prescribed manner, the licensee a reasonable opportunity of being heard, suspend or cancel a licence issued under this section on any of the following grounds,-
  - (a) that, the licence has been obtained through wilful misrepresentation or fraud;

- (b) that, the licensee himself or in collusion with other licensee commits any act or obtains from carrying on his normal business in the market with an intention to wilfully obstruct, suspend or stop the marketing of notified agricultural produce in any type of market and in consequence where of, the marketing of notified agricultural produce has been obstructed, suspended or stopped;
- (c) that, the licensee is found to have contravened any of the provisions of this Act or the rules or bye-laws;
- (d) that, the licensee has been convicted of an offence punishable under this Act or rules or bye-laws ;
- (e) that, the licensee has become insolvent;
- (f) that, the licensee incurs any disqualification on grounds as may be prescribed.

(6) The holder of such licence shall, whose licence has been suspended or cancelled under this section shall forthwith produce the same to the Director or the authorised officer in this behalf for making endorsement in the prescribed manner; and he shall not be entitled to any claim on account of such suspension or cancellation any compensation or for the refund of the whole or any part of the licence fee.

(7) Any person aggrieved by an order refusing to grant or renew a licence or suspending or cancelling any licence may, appeal within thirty days from the date of communication of the order to him in the prescribed manner, to the State Government, if such order has been made by the Director or to the Director, if such order has been made by the Officer authorised by him.

(8) The State Government or as the case may be, the Director after giving the appellant a reasonable opportunity of being heard, shall on such appeal make such order as it deem just and proper.

(9) Notwithstanding anything contained in sub-section (1), a licence holder shall be eligible as a voter for only one market committee of the State and shall eligible to represent the same

market committee and no other market committee of the State in the manner as may be prescribed.”.

**Amendment
of section 28
of Guj. 20 of
1964.**

13. In the principal Act, in section 28,-

(1) in sub-section (1), for the words “the agricultural produce bought or sold in the market area”, the words “the agricultural produce bought or sold in the principal market yard, sub-market yard or market sub-yard either brought from outside the State or from within the State” shall be substituted;

(2) in sub-section (2), for the proviso to clause (b), the following proviso shall be substituted, namely:-

“Provided that in case any agricultural produce is found to have been processed, sold or resold or dispatched outside the principal market yard, sub-market yard or market sub-yard without payment of market fee, or user charges payable under clause (ii) of sub-section (3) of this section, on such produce, the market fee or user charges shall be levied and recovered two times of such leviable and recoverable amount.”;

(3) for the words “market area” wherever they occur, the words “the principal market yard, sub-market yard or market sub-yard” shall be substituted.

**Insertion
of new
section
28AA in
Guj. 20 of**

14. In the principal Act, after section 28, the following section shall be inserted, namely:-

**Levy of
entrance
fee on
vehicles.** “**28AA.**The market committee may levy and collect entrance fee on vehicles which may enter into market yard at such rate as may be specified in bye-laws:

Provided that no such fee shall be levied and collected from agriculturist-seller.”.

**Insertion
of new
section
28B in
Guj. 20 of
1964.**

15. In the principal Act, after section 28A, the following section shall be inserted, namely:-

**Power to
write off
irrecoverable
fees, etc.** “**28B.** The market committee may write off any fee, user charges

or the amount whatsoever due to it, whether under a contract or otherwise, or any amount payable in addition therewith if in its opinion such a fee, user charge or an amount is irrecoverable:

Provided that the market committee shall, before writing off any such fee, user charges or the amount, obtain the previous sanction of the Director, if the fee or amount exceeds rupees one lakh.”.

16. In the principal Act, after section 30, the following sections shall be inserted, namely:-

Power to remove encroachment in market yard.

“30A. An officer or employee of a market committee duly empowered by the State Government in this behalf shall have power to remove any encroachment in the areas of the principal market yard and sub-market yard and the expenses of such removal shall liable to be paid by the person who has caused the said encroachment and the same shall be recovered in the same manner as an arrear of land revenue.

Use of weighing instruments, weight and measure, their inspection.

30B.(1) The manual or electronic weighing instruments which complies the requirements of such weights and measures as are prescribed by the prevailing Act or the rules made thereunder shall be used for weighing or measuring agricultural produce as required, in the principal market yard, sub-market yard, market sub- yard, private market yard and farmer – consumer market yard:

Provided that in transactions of sale and purchase of agricultural produce, electronic balance may preferably be used.

(2) The Weighing instruments, weights and measures kept by the market committee under this section may from time to time be inspected, examined and checked by the Director or the Managing Director or the authorized officer.”.

17. In the principal Act, after section 31R, the following Chapters and sections shall be inserted, namely:-

Insertion of new sections 30A and 30B in Guj. 20 of 1964.

Insertion of new Chapters IVAA and IVAAA in Guj. 20 of 1964.

**“CHAPTER-IVAA
E-TRADING**

**Establishment
and
promotion
of electronic
trading
platform.**

31S.(1) No person shall establish and run any electronic trading platform for trading in notified agricultural produce without obtaining a licence under section 31T.

(2) Save as provided in sub-section (1), the State Government or its agency may, however, establish and run e-trading platform for trading in notified agricultural produce in the manner as may be prescribed.

**Grant and
Renewal of
licence to
establish
electronic
trading
platform.**

31T.(1) Any person desirous of establishing an e-trading platform under section 31S, shall apply for grant of licence to the Director in such form and such manner along with such fee; and security or bank guarantee and subject to fulfilling such terms and conditions, as may be prescribed.

(2)The application received under sub-section (1) for grant or renewal of license may be granted or rejected for reasons to be recorded in writing:

Provided that the application received under this section may be liable to be rejected for any of the reasons *mutatis mutandis* to the reasons specified in section 31F.

(3)The e-trading platform managed and operated by a person or the State Government or its agency, as the case may be, may provide all infrastructures and services connected with e-trading, in the prescribed manner.

(4)The licensee or its management committee, may collect market fee for notified agricultural produce or user charges for those items of the agricultural produce which are not specified in the notification published under sub-section (1) of section 5 not exceeding the rates as may be prescribed by the State Government on transaction of sale on the e-trading platform:

Provided that no user charge shall be collected from agriculturist-seller.

(5) The licensee of e-trading platform shall contribute of such market fee or of such user charge collection, to the separate “Development Fund” maintained by the Board at the rate in percentage at par with market committee. The Fund shall be utilised for the purposes of development of common marketing infrastructure, skill development, training, research and pledge financing and such other activities as will aid in creating efficient marketing system in the State.

Integration of warehouses, silos, cold storages or such other structure or place, declared as market sub-yard to e-platform.

31U. A licence holder under section 7A for market sub-yard, desirous to link to e-platform of the Government of India, may apply, through the State Government or its agency, to the Government of India, Department of Agriculture, Co-operation and Farmers’ Welfare, in such form, along with such fee and in such manner, as may be prescribed by the Central Government.

Integration of private market.

31V. A licensee of private market yard desirous of integrating with e-trading portal, may apply through the State Government or its agency to the Central Government in such manner as may be prescribed by the Central Government.

Inter-operability of e-trading platforms.

31W. In order to evolve a unified National Agricultural Market and integrate various e-platforms, the applications in the e-platform shall be inter-operable as per specifications and standards laid down by the Director subject to the directions of the Central Government.

Payment to sellers and maintenance of accounts.

31X.(1) Notwithstanding anything contained in this Act, the payment of notified agricultural produce traded on e-platform shall be made in the same day of the sale transaction to the seller or in the maximum next day, if procedurally so required. In procedural exigencies on electronic trading, the payment to the seller may be made in such manner, as may be prescribed.

(2) The licensee or the market committee, as the case may be, shall maintain proper accounts of all the transactions taken place on electronic platform (e-platform) and submit such periodical reports and returns to the Managing Director or the authorized officer, at such time and in such forms, as may be prescribed by the Director, from time to time.

**Suspension
or
cancellation
of licence of
electronic
trading
platform.**

31Y.(1)The Director may, for the reasons to be recorded in writing suspend or cancel the licence granted under section 31T, if-

- (a) the licence has been obtained through wilful misrepresentation or fraud; or
- (b) the holder of licence or his representative or anyone acting on his behalf with his expressed or implied permission, commits a breach of any of the rules, regulations and terms or conditions of licence; or
- (c) the holder of licence himself or in combination with other licence holder commits any act or abstains from carrying on his normal business in the market area with the intention of wilfully obstructing, suspending or stopping the marketing of notified agricultural produce; or
- (d) the holder of the licence has become insolvent; or
- (e) the holder of the licence incurs any disqualification, as may be prescribed; or
- (f) the holder of the licence is convicted of any offence punishable under this Act.

(2) No licence shall be suspended or cancelled under this section without giving a reasonable opportunity of being heard to its holder.

**Redressal
of
Disputes
settlement.**

31Z. Any dispute arising between licensees of e-trading platforms, under section 31T or between the licensees and market committee or the State agency shall be referred to the Director or the authorized officer, and the Director or the authorized officer shall

in summary manner within thirty days, after giving the parties a reasonable opportunity of being heard resolve the dispute and the decision of the Director or the authorized officer shall be final.

**Dispute
settlement
with regard
to Inter-
State trade
transactions.**

31ZA. In case of any dispute arising out of inter-State trade transaction on e-platform or any other platform, the State Government may become part of such Authority, which may be constituted by the Central Government.

CHAPTER-IVAAA REGULATION OF TRADING

**Sale-
transaction of
notified
agricultural
produce.**

31ZB. (1) All notified agricultural produce shall ordinarily be sold in the principal market yards, sub-market yards and market sub-yards, private market yards or at the electronic trading platforms licenced under this Act:

Provided that the notified agricultural produce may be sold at other places also to a licence holder especially permitted by a market committee in this behalf under this Act.

(2) The market committee shall not regulate marketing of notified agricultural produce in its market area. The market committee shall enforce regulation on marketing of notified agricultural produce within the principal market yard, sub-market yard and market sub-yard and not outside the principal market yard, sub-market yard and market sub-yard.

(3) In relation to agricultural produce, nothing in the sub-section (1) shall apply to the following sale and purchase where –

(i) sale is made by the producer himself to any person for his domestic consumption in quantity up to such limits as may be prescribed;

(ii) brought for sale by head load;

- (iii) purchase and sale is made by a petty trader;
- (iv) purchase is made by an authorised fair price shop dealer from the Food Corporation of India, (FCI) “the State Civil Supplies Corporation” or any other agency or institution authorized by the Central or the State Government for distribution of essential commodities through the public distribution system; and
- (v) the transfer of such agricultural produce to a co-operative society for the purpose of securing an advance therefrom.

(4) The price of the notified agricultural produce, brought for sale in the principal market yards, sub-market yards , private market yards, market sub-yards, electronic trading platform shall be settled by tender bid or open auction including e-auction and no deduction shall be made from the agreed price on any account whatsoever from the seller.

(5) Weighment or measurement or counting of all the notified agricultural produce so purchased shall be done by such person and in such manner as provided in the bye-laws or, at any other place specified for the purpose by the market committee.

Terms and conditions and procedure of buying and selling.

31ZC. (1) Except in the commercial transaction between two traders, any other person who buys notified agricultural produce in the principal market yards, sub-market yards and market sub-yards, shall execute an agreement (*kabala*) in triplicate in such form, as may be prescribed. One copy of the agreement (*kabala*) shall be kept by the buyer, one copy shall be supplied to the seller and the remaining copy shall be kept in the record of market committee or as the case may be the managing body.

(2) The price of the notified agricultural produce transacted in the principal market yards, sub-market yards, private market yards, market sub-yards or at e-platforms shall be paid on the same day to the seller or in the maximum next day if procedurally so required.

Payment on notified agricultural produce shall also be made to agriculturist-seller, licensee of the direct marketing, if sold on the same day there itself.

(3) The Commission agent shall recover his commission from his principal trader at the rate not exceeding two percent *ad valorem* on transaction of non- perishable agricultural produce; while in case of perishable agricultural produce, it shall not exceed four percent *ad-valorem* on transaction of agricultural produce, including all expenses as may be incurred by him in storage of the agricultural produce and other services rendered by him:

Provided that no commission shall be collected from the farmer-seller.

**Recognition
of unified
single
trading
licence
granted/
renewed by
other States.**

31ZD.(1) Notwithstanding anything contained in this Act, the State Government may allow the holder of unified single trading license bearing unicode, issued by any other State or Union Territory to undertake trade transaction within its geographical jurisdiction on e-platform or any other format including physical that may be in operation, as a trader, in the manner as may be prescribed.

(2) Such licensee shall be liable to pay the market fee and other marketing charges at the rate applicable in the State of Gujarat for the transactions of trade taken place in the State of Gujarat in the manner as may be prescribed.

(3) In case of contravention of any of the provisions of this Act or the rules or bye-laws or any direction, the Director or the Managing Director or market committee, as the case may be, shall, after giving an opportunity to be heard, prohibit such licensee for trading purpose only within their respective jurisdiction, where a contravention has occurred, for a certain period or forever based on the gravity of breach or violation of provisions of this Act or the rules or the bye-laws or directions.

(4) The Director or the Managing Director or market committee of the respective jurisdiction, wherein the contravention has occurred,

may simultaneously submit a proposal containing details of the type and nature of contravention with evidence, to the concerned authority of the licence issuing State for taking further appropriate action against the licensee.”.

**Amendment
of section
34M of
Guj. 20 of
1964.**

18. In the principal Act, for section 34M, the following section shall be substituted, namely:-

**Contribution
to be paid to
Board.**

“34M.(1) Every market committee shall pay to the Board as contribution an amount equal to such percentage of its income not exceeding two per cent. of its income derived from licence fee and market fee as may be prescribed from time to time by the State Government.

(2) Every licensee of private market yard, private market sub-yard, e-trading platform and direct marketing purchaser shall contribute of its income derived from licence fee and market fee at such rate not exceeding two per cent, in the manner as may be prescribed, to the “Development Fund” maintained by the Board. Out of the said contribution eighty per cent. shall be given to the concerned local market committee and twenty per cent. shall be retained by the Board as the Development Fund.

(3) The State Government may, every year, make payment to the Board, by way of contribution or grants of an amount not less than five percent. of the aggregate amount contributed to the Board by the market committees under this section.

(4) The Board may utilize the Development Fund for all or any of the purposes mentioned in section 34-O including development of common marketing infrastructure, skill development, training, research and pledge financing and for such other activities as would aid in creating an efficient marketing system in the State.”.

**Insertion of
new section
42A in
Guj.20 of
1964.**

19. In the principal Act, after section 42, the following section shall be inserted, namely:-

Bar of jurisdiction of civil courts.

“42A.(1) No civil court shall have jurisdiction to settle, decide or deal with any question or to determine any matter which is by or under this Act required to be settled, decided or dealt with in accordance with the provisions of this Act.

(2) No court shall take cognizance of an offence under this Chapter, except upon a complaint made by the Director or the Managing Director or by any other officer authorized by him in this behalf.”.

20. In the principal Act, after section 43, the following section shall be inserted, namely:-

Insertion of new section 43A in Guj. 20 of 1964.

Compounding of offences.

“43A. (1) The market committee may accept a sum of money as decided by it from any person who has contravened any of the provisions of this Act, the rules or the bye-laws, made thereunder by way of compounding of such offence where the offence consists of the failure to pay or the evasion of any fee, user charge, or other amount leviable and recoverable under this Act, the rules or the bye- laws in addition to the fee, user charge or other amount so leviable and recoverable, a sum of money not less than the amount of the fee or other amount and not more than two times the amount of fee or other amount.

(2) On compounding of any offence under sub- section (1), no proceedings shall be taken or continued against the person concerned in respect of such an offence, and if any proceedings in respect of that offence have already been instituted against him in any court, the compounding shall have effect of dropping of charges against him.”.

21. In the principal Act, in section 47, after sub-section (2), the following sub-sections shall be added, namely:-

Amendment of section 47 of Guj. 20 of 1964.

“(3) Where the Director is satisfied that the books of accounts and records of a market committee are likely to be suppressed, tampered with or destroyed, or the funds and property of a market committee are likely to be misappropriated or misapplied, the Director may, by an order, direct for seizure and taking possession of the books of accounts, records and property of the market committee.

(4) On receipt of the order under sub-section (3), the police officer not below the rank of Sub-Inspector of the local area shall enter and search any place where the records and property are kept or are likely to be kept and to seize them and hand over possession thereof to the Director or the person authorised by him, as the case may be.”.

**Insertion
of new
section
49A in
Guj. 20 of
1964.**

22. In the principal Act, after section 49, the following section shall be inserted, namely:-

Power to borrow. “**49A.** (1)The market committee may, with the previous sanction of the Director, raise money from banks, Government approved financial institutions, required for carrying out the purposes for which it is established on the security of any property vested in it and of any fees or user charge leviable by it under this Act.

(2) The market committee may, for the purpose of meeting the initial expenditure on lands, buildings, staff and equipments required for establishing the market, obtain a loan from the State Government or the Board or other approved financial institution.

(3) The terms and conditions subject to which money or loan shall be raised or obtained under sub-section (1) or (2) and the time limit within which the same shall be repayable shall be subject to the previous sanction of the Director.”.

23. In the principal Act, in section 58, in sub-section (1), -
- (i) after the words “against a market committee”, the words “or the Director or the Managing Director or the officer of the State Government” shall be inserted;
- (ii) after the words “and in case of”, the words “the Director or the Managing Director or the officer of the State Government or” shall be inserted.
24. In the principal Act, after section 58, the following sections shall be inserted, namely:-
- Power to remove difficulties in giving effect to provisions of Guj. .... of 2020.**
- “58A.** (1) If any difficulty arises in giving effect to the provisions of the Gujarat Agricultural Produce Markets (Amendment) Act, 2020, the State Government may, by order published in the *Official Gazette*, make such provisions not inconsistent with the provisions of the said amending Act, as appears to it to be necessary or expedient for removing the difficulty:
- Provided that no such order shall be made under this section after the expiry of two years from the date of commencement of the said amending Act.
- (2) Every order made under this section shall, as soon as may be, after it is made, be laid before the State Legislature.
- 58B.** Any notification or order issued under the principal Act and the rules made thereunder, immediately before the commencement of the Gujarat Agricultural Produce Marketing (Amendment) Act, 2020 shall be deemed to be validly issued under the relevant corresponding provisions of this Act as amended by the said amending Act.”.
25. In the principal Act, in section 59, in sub-section (2), before clause

Amendment
of section 58
of Guj. 20
of 1964.

Insertion of new
sections 58A
and 58B in
Guj. 20 of 1964.

Guj. of
2020.

Guj. of
2020.

Amendment
of section 59
of Guj. 20
of 1964.

(i), the following clauses shall be inserted, namely:-

- “(ia) the form, manner and fee for application by the owner of warehouse, cold storage or such other structure or place for declaration such place as market sub-yard under section 7A;
- (iaa) the value of immovable property exceeding which the market committee cannot acquire or dispose of it without the prior permission of the Director under section 10;
- (iab) the manner of electing the representative of licensed commission agent under clause (vi) of sub-section (3) of section 11A;
- (iac) the manner of establishing and running e-trading platform for trading in notified agricultural produce under sub-section (2) of section 31S;
- (iad) the form, the manner, the fee, the security or bank guarantee for granting or renewing licence to establish e-trading platform on such terms and conditions under sub-section (1) of section 31T;
- (iae) the infrastructures and the services and the manner for providing it under sub-section (3) of section 31T;
- (iaf) the manner of payment to the seller of notified agricultural produce traded on e-platform under sub-section (1) of section 31X;
- (iag) the time, manner and forms in which the licensee or the market committee shall maintain accounts and submit it to the Director or the authorised officer under sub-section (2) of section 31X;
- (iah) the disqualifications that may be incurred by the holder of the licence that may be reason to suspend or cancel the licence under clause (e) of sub-section (1) of section 31Y;
- (iai) the limit of quantity up to which the notified agricultural produce could be sold or purchased out of the principal market yards, sub-market yards and market sub-yards

private markets yards or at the e-trading platforms under clause (i) of sub-section (2) of section 31ZB;

- (iaj) the form of agreement to be executed under sub-section (1) of section 31 ZC;
- (iak) the manner to allow the holder of unified single trading licence to undertake trade transaction under section 31ZD;
- (ial) the market fee and other marketing charges payable by the licensee under section 31ZD;
- (iam) the manner of contribution to the Development Fund under section 34M;”.

**Guj. Ord.
3 of 2020.**

26. (1) The Gujarat Agricultural Produce Markets (Amendment) Ordinance, 2020 is hereby repealed.

**Repeal
and
saving.**

(2) Notwithstanding such repeal, anything done or any action taken under the principal Act as amended by the said Ordinance, shall be deemed to have been done or taken under the principal Act as amended by this Act.

STATEMENT OF OBJECTS AND REASONS

The Gujarat Agricultural Produce Markets Act, 1963 has been amended from time to time in the State of Gujarat with a view to keeping in mind the central idea of the welfare of farmers as well as traders. Modern trading and marketing practices have been changed a lot with the great advantages by way of electronic virtual market and a big improvement in logistic and infrastructural facilities. The Government of India had constituted a Committee in 2016 to examine and address the entire segment of post-production activities and to recommend a Model Act. The main idea behind this is to create a conducive environment for healing competition, by enabling multiple channels of marketing without letting anyone including Government led APMC to hold sway as a monopoly. With this the farmer-producer will come to be unchained to carry his produce to any market and sell to whoever offers him a better price. The model Act prepared and has been forwarded to all the State and UT. The Central Government has recommended to make all the States and UTs to adopt necessary changes to suit the local variations while all the time, ensuring that the spirit of competition is encouraged and the principle of “Farmer first” is kept in mind.

In the State of Gujarat, prior to the Gujarat Agricultural Produce Markets Act, 1963, the Bombay Agricultural Produce Markets Act 1939 and the Saurashtra Agricultural Produce Markets Act 1955 were in force. So the State of Gujarat always remains front runner in this sphere of farmer welfare legislation. Gujarat has updated its APMC Act 1963 not less than 11 times by way of amendments so as to keep space with modern requirement of co-operative marketing and for promotion and facilitating the farmers friendly environment.

In view of the suggested model draft Act by the expert committee of the Government of India, some amendments are made in the Gujarat Agricultural Produce Markets Act 1963.

As the Legislative Assembly of the State of Gujarat was not in session, at that time, the Gujarat Agricultural Produce Markets (Amendment) Ordinance, 2020 was promulgated to achieve the aforesaid objects.

This Bill seeks to replace the said Ordinance by an Act of the State Legislature.

The following notes on clauses explain in brief some of the important provisions of the Bill:-

Clause 1 :- This clause provides for short title and commencement of the amending Act.

Clause 2 :- This clause amends the short title of the existing Gujarat Agricultural Produce Markets Act, 1963.

Clause 3:- This clause defines certain terms used in the Bill.

Clause 4:- This clause provides for bringing rural periodical markets or *haats* under the regulation of this Act in the manner as provided therein.

Clause 5:- This clause proposes to insert a new section 5A in the Act, which empowers State Government to declare by notification, the whole State as one unified market area.

Clause 7:-(a) This clause proposes to insert a new sections 7A and 7AA in the Act which provides for establishment of market area as the principal market yard or sub-market yard or market sub-yard or farmer- consumer market yard by the State Government, by declaring any 'place' such as any structure, enclosure, open space locality, street including warehouse, silos, pack house, cleaning, grading and packaging and processing unit in the market area managed by a market committee, by issuing the notification in the *Official Gazette*, for the purpose of regulation of marketing or notified agricultural produce; as also a private market yard, private market sub-yard, private farmer consumer market yard.

(b) It also provides for the manner of making application for declaring of the places as market sub-yards to the Director, levy of user charge and contribution payable by the licensee to the 'Development Fund';

(c) New section 7AA also provides for establishment of any existing market yard established under section 7 as “Market Yard of National Importance” or establish and notify any market as “Market Yard of National Importance” in the manner as specified therein and after the consideration of aspects such as total throughput, value, up stream catchment area, down-stream number of consumers served and special infrastructure requirements therefor.

Clause 8:- This clause proposed to insert a proviso to section 10 of the Act whereby it is proposed that no immovable property, the value of which exceeds the prescribed limit shall be acquired or disposed of by the market committee without the prior permission of the Director; it also provides for purchase of any land or building and entering into an agreement with the owner of such land or building.

Clause 9:- This clause proposes to amend section 11 of the Act, by which the representation of the agriculturist which is at present ‘eight’ is proposed to increase to ‘ten’ members in the market committee. It also provides that no elected person shall be a Chairman or a Vice chairman of the market committee continuously for more than two terms.

Clause 10:-(a)It is proposed to insert a new section 11A by this clause which provides for constitution of a separate market committee for such market yard located in the State which may be considered as a ‘Market Yard of National Importance (MNI)’ by the State Government by notification in the *Official Gazette*. It also provides that the provisions of the election the Chairman, Vice-chairman and members of market committee as are in force shall also be applied in constitution of a separate market committee for MNI;

(b) The new sections 11B, 11C, 11D and 11E, respectively provides for appointment and functions of the market committee, constitution of Executive Committee of MNI and the term of its members. It also

provides that all other provisions of the existing Act shall apply to the market committee of MNI.

Clause 12:-This clause proposes to insert new section 27A of the Act, which provides for grant, renewal, suspension or cancellation of unified single licence.

Clause 13:- This clause proposes to amend the provision of section 28 to the effect that in case any agriculture produce is sold or dispatched outside the market area without payment of market fee payable, or for the evasion of any fee, user charges or other amount recoverable under this Act or the rules or bye-laws, in addition to the fee, user charges or other amount so recoverable, a sum of money not less than the amount of the fee or other amount so recoverable and not more than two times the amount of fee or other amount so recoverable shall be levied and recoverable.

Clause 14.—New section 28AA proposed to be inserted by this clause provides for levy and collect entrance fee on vehicles entering into market yard at the rate prescribed by bye-laws but no such fee shall be levied from agricultural seller.

Clause 15.—New section 28B proposed to be inserted by this clause provides that the market committee may write off any fee, user charges or other amount due to it, under a contract or otherwise, or any amount payable in addition therewith if in its opinion such an amount is irrecoverable by it. The previous sanction of the Director would be required, if the amount exceeds rupees one lakh

Clause 16.—(a) New section 30A proposed to be inserted by this clause provides for removing any encroachment in the principal and sub- market yard and recover the expenses incurred for such removal from the concerned person as an arrear of land revenue by the any officer or employee authorized by the State Government.

(b) New section 30B provides for use of weighing instruments, in the weighing or measuring agricultural produce in the principal market yard,

sub-market yard, market sub-yard, private market yard and farmer–consumer market yard and inspection examination and checking by the Director or the Managing Director or the authorized officer.

Clause 17.- This clause proposes to insert new ‘Chapter IVAA’ relating to e-trading and ‘Chapter IVAAA’ relating to regulation of trading. The provisions of the new Chapters, in brief, are as under:

- (i) New section 31 S provides that no person shall establish and run the electric trading platform (e-trading platform) for notified agricultural produce without obtaining a licence under section 31 T;
- (ii) New section 31 T provides for manner of grant and renewal of licence for e-trading platform under section 31 S;
- (iii) New section 31 U provides for the manner of integration of warehouses, silos, cold storages or such other structure or place as market sub-yard to e-platform;
- (iv) New section 31 V provides for manner of integration of licensee of private market yard with e-trading portal;
- (v) New section 31 W provides for the manner for inter-operability of unified National Agricultural Market with various e-platforms, applications in the e-platform as per specifications and standards laid down by the Director subject to the directions of the Central Government;
- (vi) New section 31 X provides for the manner of making payment of the notified agricultural produce and live stock trading on the e-platforms, to sellers and maintenance of proper accounts all transactions thereof;
- (vii) New Section 31 Z provides for the power of the Director or the authorized officer for redresses of disputes in summary manner between a licensee of e-trading platform or between the licensee and market committee or the State agency.
- (viii) New Section 31 ZA provides for settlement of disputes with regard to inter-State trade transactions for which the Central Government

shall constitute the authority; and the State Government may become a part of the said authority;

(ix) New Section 31 ZB provides for regulation of sale-transaction of notified agricultural produce in the principal market, sub-market yards and market sub-yards, private markets yards or e-trading platforms ;and manner of settlement of tender bid as also shall prices of the notified agricultural produces;

(x) New Section 31 ZC provides for terms and conditions and procedure of buying and selling in commercial transactions between two traders and the manner of execution of agreement for the purpose and mode of payment of the notified agricultural produce. It also provides for recovery of commission by the commission agent at the prescribed rate ad-valorem on perishable and non-perishable agricultural produce;

(xi) New section 31 ZD provides for the recognition of unified single trading license granted by other States/UT to undertake trade transactions within the State on e-platform and physical transactions in the prescribed manner; and payment of market fee and other marketing charges at the applicable rates, in the prescribed manner. It also provides for prohibiting such licensee from trading for the reasons of contraventions of the provisions of the Act or the rules or bye-laws or any directions issued in this behalf.”.

Clause 18.- It is proposed to amend section 34M relating to special market and special commodity market provides for,-

(a) payment by every market committee, as contribution of its income derive from licence fee and market fee at the prescribed rate by the State Government, to the Board; and

(b) payment by every licensee of private market yard, private market sub-yard, e-trading platform and direct marketing purchaser every licensee of private market yard, private market sub-yard, e-trading platform and direct marketing purchaser as contribution of its income derived from

licence fee and market fee at the prescribed at rate by the State Government in the prescribed manner to “Development Fund” maintained by the Board;

(c) utilization of the fund by the Board for development of common marketing infrastructure, skill development, training, research and pledge financing and for such other activities.

Clause 19.- Section 42A proposed to be inserted by this clause provides for bar of jurisdiction of civil courts.

Clause 20.- It is proposed to insert a new section 43A which provides for compounding of offences by the markets committee relating to payment of fees, evasion of fees, user charges and such other amount recoverable by it in the manner stated therein.

Clause 21.- Sub-section (3) and (4) proposed to be inserted in section 47 by this clause provides that the Director shall have power to seize and take possession of books of accounts of a market committee where he is satisfied that it is likely to be suppressed , tampered or destroyed the books of accounts or records of committee. It also empower the police officer to enter and search and seize the records and books of accounts.

Clause 22.- New section 49A proposed to be inserted in the said Act by this clause provides for raising money from banks, Government approved financial institutions for carrying out the purposes for which it is established or for the purpose of meeting the initial expenditure on lands, buildings, staff and equipments required for establishing the market,subject to the previous sanction and such terms and conditions as may be sanctioned by the Director.

Clause 23.- It is proposed to amend section 58 so as include the Director or the Managing Director for giving notice before any suit or proceedings are instituted for anything done or purporting to be done in good faith under this Act.

Clause 24.- New section 58A proposed to be inserted by this clause

empowers the State Government to remove any difficulty within a period of two years of commencement of the amending Act, that may arise in giving effect to the provisions of this Act.

Clause 25 .- It is proposed to amend section 59 so as to empower the State Government to make rules for the matters specified therein.

ISHWARSINH PATEL,

FINANCIAL MEMORANDUM

Sub-section (1) and sub-section (2) of section 31S proposed to be inserted in the Act by clause 17 of the Bill provide that the State Government or its agency may establish and run e-trading platform for e-trading in notified agricultural produce and also for providing all infrastructures and services connected with e-trading. The Bill, if enacted and brought into operation, would involve expenditure from the Consolidated Fund of the State.

On account of the proposed amendment some financial liability of the State Government will arise if State Government has to establish and run e-trading platform. At present, there is no proposal under consideration with the State Government to establish any e-trading platform. Estimated cost of establishing e-trading platform, providing infrastructure and services can be calculated as and when only it is to be established. Therefore, at present, it is not possible to assess an estimate of recurring or non-recurring expenditure from the Consolidated Fund of the State.

ISHWARSINH PATEL,

MEMORANDUM REGARDING DELEGATED LEGISLATION

This Bill involves delegation of legislative powers in the following respect:-

Clause 2.- clause (xv-ad) proposed to be inserted in section 2 of the Act by sub-clause (15) of this clause empowers the Director to notify quantity not exceeding such quantity for which agricultural produce may be traded by non-licensee trader.

Clause 5.-New Section 5A proposed to be inserted by this clause empowers the State Government by notification in the *Official Gazette* to declare whole State as one 'Unified Market Area' for the purposes of marketing of all or any agricultural produce as specified in the notification.

Clause 7.- (i) Sub-section (1) of new section 7A proposed to be inserted by this clause empowers the Director to declare in the manner a warehouse, silos, cold storage and such other structure of place with infrastructure and facilities as market sub-yard;

(ii) sub-section (3) of new section 7A proposed to be inserted by this clause empowers the Director to prescribe by rules, the form, fee and manner for making application by the owner of warehouse, cold storage or other structure, to declare it as sub-market yard;

(iii) New section 7AA proposed to be inserted by this clause empowers the State Government to designate and notify any existing market yard established under section 7 as 'Market Yard of National Importance' or establish and notify any market as such after considering the aspects as specified in it in the manner prescribed for this purpose in the rules.

Clause 8.-The first and third provisos proposed to be inserted in sub-section (2) of section 10 by this clause empowers the State Government to prescribe the limits of the value of movable property exceeding which prior permission of the Director shall be required for acquiring or disposing it. It also empowers the State Government to prescribe the officer for valuation certificate.

Clause 10.-(i) Sub-section (1) of new section 11A proposed to be inserted by this clause empowers the State Government by notification in the *Official Gazette* to constitute a separate market committee for the

market yard located in the State as the 'Market Yard of National Importance (MNI);

(ii) clause (iv) of sub-section (3), of section 11A empowers the State Government to prescribe the qualifications of trader for being elected in market committee;

(iii) clauses (v) and (vi) of sub-sections (3), of section 11A empowers the State Government to prescribe the manner of electing member of the market committee;

(i) section 11D proposed to be inserted by this clause empowers the State Government to prescribe by rules for the term of office of the members of the executive committee.

Clause 12.-(i) Sub-section (2) of section 27A proposed to be inserted by this clause empowers the State Government to prescribe the forms, time, period and terms and conditions for grant or renewal of unified single licence under that section. The maximum fee for the same shall be determined by the market committee;

(ii) sub-section (4) of section 27A empowers the State Government to prescribe the manner in which endorsement on cancellation of licence shall be made;

(iii) sub-section (5) of section 27A empowers the State Government to prescribe the manner in which appeal shall be made to the State Government;

(iv) sub-section (9) of section 27A empowers the State Government to prescribe by rules, the manner in which a licence holder shall be eligible as a voter for only one market committee of the State and shall eligible to represent the same market committee.

Clause 17.- The following new sections proposed to be inserted by this clause empowers the State Government or the Director as under:

(i) Section 31 S empowers the State Government to prescribe the manner in which establishment and running of e-trading platform in notified agricultural produce can be done;

(ii) (a) sub-section (1) of section 31T empowers the State Government to prescribe the form, manner and fee; and security guarantee or bank guarantee and other terms and conditions for establishment of an

e-trading platform and making application for grant or renew of licence to the Director;

(b) sub-section (3) of section 31T empowers the Director to prescribe the manner in which all infrastructure and services connected with e-trading shall be provided;

(iii) (a) sub-section (1) of section 31X empowers the State Government to prescribe by the rules for making payment on e-trading transaction on notified agricultural produce;

(b) sub-section (2) of section 31Y empowers the Director to prescribe the form in which the accounts of transactions taken place in e-trading platform shall be maintained and the time limit within which periodical returns and reports shall be submitted to the Managing Director or the authorised officer;

(iv) clause (e) of sub-section (1) of section 31Y empowers the State Government to prescribe the disqualifications for which the licence granted under section 31T may be suspended or cancelled;

(v) clause (i) of sub-section (2) of section 31ZB empowers the State Government to prescribe the limit of quantity up to which sell can made by the producer to any person for his domestic consumption;

(vi) section 31ZC empowers the State Government to prescribe by the rules, the form of agreement to be executed by the traders;

(vi) (a) sub-section(1) of new section 31ZD empowers the State Government to prescribe the manner in which the holder of unified single trading licence can undertake trade transactions on e-trading platform and physical operation;

(b) sub-section (2) of new section 31ZD empowers the State Government to prescribe the manner and the rates of payment of market fee and other marketing charges for transactions taken place by unified single trading licence.

Clause 18.- Section 34M proposed to be substituted by this clause empowers the State Government to prescribe the rules and the manner for making payment from the income derived from licence fee

and market fee by every market committee in the 'Development Fund' at the rate not exceeding of two per cent. of its income as may be prescribed;

Clause 24.- New section 58A proposed to be inserted by this clause empowers the State Government for removing any difficulty which may arise in giving effect to the provisions of the Gujarat Agricultural Produce Markets (Amendment) Act, 2020 by order publishing in the *Official Gazette*.

The delegation of legislative powers as aforesaid is necessary and is of normal character.

Dated the 22nd September, 2020.

ISHWARSINH PATEL.

*ANNEXURE***EXTRACT FROM THE GUJARAT AGRICULTURAL PRODUCE
MARKETS ACT, 1963.****(Guj. XX of 1964)**

**Short title, extent
and
commencement.****1.** (1) This Act may be called the Gujarat Agricultural Produce Markets Act, 1963.

(2) to (3)

XXX

XXX

XXX

Definitions.**2.** In this Act, unless the context otherwise requires-

(i) "agricultural produce" means all produce, whether processed or not, of agriculture and horticulture, specified in the Schedule;

(ii) "agriculturist" means a person who ordinarily by himself or who by his tenants or hired labour or otherwise is engaged in the production or growth of agricultural produce, but does not include a trader or broker in agricultural produce although such a trader or broker may also be engaged in the production or growth of agricultural produce;

(ii-a) to (vii-aa)

XXX

XXX

XXX

(vii) "general commission agent" means a trader who bona fide buys or sells or offers to buy or sell for an agreed commission, any agricultural produce on behalf of another person and does or offers to do anything necessary for completing and carrying out the transaction of such sale or purchase;

(viii)

XXX

XXX

XXX

(ix) "licence" means a licence granted under section 6 or, as the case may be, a general or special licence granted under section 27;

(x) "licensee" means a person holding a general licence under this Act;

(xi) to (xii)

XXX

XXX

XXX

(xii-a) "market" means a market established and regulated under this Act for the notified market area and also includes a market proper, a principal market yard, sub-market yard, private market, e-market and such other markets as may be declared under this Act;

(xiii) to (xvii-aaa)   XXX   XXX   XXX

(xvii-aaaa) "registration" means registration granted under section 31-B;

(xviii) to (xxii)   XXX   XXX   XXX

(xxiii) "trader" means any person, who carries on the business of buying or selling of agricultural produce or of processing of agricultural produce for sale and includes a co-operative society, joint family or an association of persons, whether incorporated or not, which carries on such business;

(xxiii-a) to (xxv)   XXX   XXX   XXX

7. (1) For each market area, there shall be a market which shall consist of-

- (i) one principal market yard,
- (ii) sub-market yards, if any and
- (iii) all markets proper;

notified under sub-sections (2) and (3).

(2) The Director may, by notification in the Official Gazette, declare any enclosure, building or locality in any market area to be a principal market yard and any other enclosure, building or locality to be a sub-market yard.

(3) Whenever the Director declares for any market area, the principal market yard or a sub-market yard, he shall simultaneously declare, by notification in the Official Gazette, an area within such distance of the principal market yard or sub-market yard, as the case may be, as he thinks fit, to be a market proper, and thereupon all industrial concerns in the said area with their compounds, godown and warehouses, where agricultural produce is stored shall stand included in the market proper.

**Declaration
of market,
market yard
and market
proper.**

	(4)	XXX	XXX	XXX	
Incorporation of market committee.	10. (1)	XXX	XXX	XXX	
	(2)	A market committee shall be deemed to be a local authority within the meaning of clause (26) of section 3 of the Bombay General Clauses Act, 1904.			Bom I of 1904.
Constitution of market committee.	11. (1)	Every market committee shall consist of the following members, namely:-			
	(i)	eight agriculturists, whose names are enlisted in the voters' list published by the Election Commission of India for such market area, shall be elected by the members of managing committee of the Primary Agricultural Credit Cooperative Societies dispensing agricultural credit in the market area;			
	(ii)	four members to be elected in the prescribed manner from amongst themselves by the traders holding general licenses who have traded in full conformity with the terms and conditions of the licence in the previous financial year and the fees payable by them has not remained unpaid;			
	(iii)	two representatives of the Co-operative marketing societies situate in the market area, holding general licences, engaged in the business in conformity with their respective objects and have their last accounts audited in class A, B or C, as the case may be," to be elected from amongst the members (other than nominal, associate or sympathiser members) of such societies by the members of the managing committees of such societies:			
		Provided that where the number of co-operative marketing societies so situate does not exceed two, only one representative shall be so elected;			
	(iv) and (v)	XXX	XXX	XXX	
	(1A) to (5)	XXX	XXX	XXX	

27. (1) On the establishment of a market Committee may, subject to rules, made in that behalf, grant or renew a general licence or a special licence within ninety days of making an application for such licence" for the purpose of any specific transaction or transactions to a trader, general commission agent, broker, weighman, surveyor, warehouseman or any person to operate in the market area or part thereof or after recording its reasons therefore, refuse to grant or renew any such licence.

Licence, their issue, renewal, suspension or cancellation etc. and appeals against refusal, suspension etc. of licence.

Provided that the general licence shall be granted or renewed only for the purchase and sale of such agricultural produce as has been declared by the Director under section 5 of this Act.

(2) Licences may be granted under sub-section (2) in such forms, for such periods, on such terms and conditions and restrictions (including any provision for prohibiting brokers and commission agents from acting in any transaction both as buyer and seller, or on behalf of both the buyer and seller, and provision for regulating advances, if any, to be made to agriculturists by brokers, commission agents or traders and any provision for prescribing the manner in which and the places at which auctions of agricultural produce shall be conducted and the bids made and accepted and places at which weighment and delivery of agricultural produce shall be made in any market area) as may be prescribed or determined by the bye-laws and on payment of fees determined by the market committee within such maxima as may be prescribed.

(3) to (6)

XXX

XXX

XXX

28. (1) The market committee shall, subject to the provisions of the rules and the maxima and minima from time to time prescribe levy and collect fees on the agricultural produce brought or sold in the market area:

Power to levy fee.

Provided that the fees so levied may be collected by the market Committee through such agents as it may appoint.

(2) (a) The market fee specified in sub-section (1) shall not be levied for the second time in any market area from the buyer who is a processor, grader, packer, value addition centre or exporter of an agriculture produce and market fee has already been paid on that agricultural produce in any market and the information in this context has been furnished, as prescribed, by the person concerned that the payment of market fee has already been made in other market, provided such proof as may be prescribed is furnished to the Director by the buyer who is doing processing, grading, packing, value addition or export within such period as may be prescribed by the Government.

(b) On the agricultural produce brought in the market area for commercial transaction or for processing, if the permit issued under clause (e) has not been submitted, the market fee shall be deposited by the buyer or processor, as the case may be, in the office of the market committee, within fourteen days but before sale or resale or processing or export outside the market area:

Provided that in case any agricultural produce is found to have been processed, sold or resold or dispatched outside the market area without payment of market fee payable on such produce, the market fees shall be levied and recovered on five times the market value of the processed produce or value of the agricultural produce, as the case may be.

(c) The market fee shall be payable by the buyer of the agricultural produce and shall not be deducted from the price payable to the agriculturist seller:

Provided that where the buyer of a agricultural produce cannot be identified, all the fees shall be payable by the person who may have sold or brought the produce for sale in the market area:

Provided further that in case of commercial transactions between traders in the market area, the market fee shall be collected and paid by the seller.

(d) XXX XXX XXX

(e) Any agricultural produce shall be removed out of the market area only in the manner and in accordance with the permit issued in such form, as may be prescribed. The vehicle carrying agricultural produce shall be accompanied by such proofs as may be prescribed:

Provided that the producer of the agricultural produce himself may remove the agricultural produce from one place to another without such permit.

(3) (i) The market committee shall allow the trade in those items of the agricultural produce which are not specified in the notification published under sub-section (1) of section 5 for such market area.

(ii) XXX XXX XXX

34M. (1) Every market committee shall pay to the Board as contribution an amount equal to such percentage of its income as may be prescribed from time to time by the State Government.

Contributions to be paid to Board.

(2) The State Government may, every year, make payment to the Board, by way of contribution or grants of an amount not less than five percent of the aggregate amount contributed to the Board by the market committees under sub-section (1).

(3) The contribution or payment received by the Board under sub-section (1) and sub-section (2) shall be credited to the Development Fund.

58. (1) No suit or other proceedings shall be instituted against a market committee or the Board or a member, officer or servant thereof or a person action under the directions of any of them for anything done or purporting to be done in good faith under this Act, until the expiration of two months next after a notice in writing, stating the cause of action, the name and place of abode of the intending plaintiff and the relief which he claims, has been in the case of a market committee or the Board delivered or left at its

Bar of suit in absence of notice.

office, and in the case of any such member, officer, servant or person as aforesaid delivered to him or left at his office or usual place of abode, and unless the plaint contains a statement that such notice has been so delivered or left.

(2) Any such suit not instituted within six months from the date of the accrual of the alleged cause of action shall be dismissed.

(3)   XXX   XXX   XXX

GUJARAT LEGISLATURE SECRETARIAT

GUJARAT BILL NO. 28 OF 2020.

A BILL

*further to amend the Gujarat Agricultural
Produce Markets Act, 1963.*

**[SHRI ISHWARSINH PATEL,
MINISTER OF STATE FOR
CO-OPERATION]**

(As published in the Gujarat Government Gazette
of the 23rd September, 2020)

D.M.PATEL,
Secretary,
Gujarat Legislative Assembly.